

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ГРОБНИЦИТЕ НА АТУАН

Част 2 от „Землемория“

Превод от английски: Мария Кръстева, 1992

chitanka.info

ПРОЛОГ

— Прибирай се, Тенар! Прибирай се!

В дълбоката здрачна долина ябълките скоро щяха да разцъфнат. Тук-там сред сенчестите клони имаше по някое ранно отворено цветче — розово-бяло като бледа звезда. Надолу из градинските пътеки, сред гъстите, млади, росни тревы, момиченцето тичаше заради самата радост да тича. Чуло, че го викат, то не тръгна веднага, а едва след една дълга обиколка обърна лице към къщи. Майката го чакаше пред вратата на къщурката, озарена в гръб от огъня на камината, с очи, вперени в дребната фигурка, която хвъркаше и подскачаше като пухче от магарешки бодил, духнато над тъмнеещата трева под дърветата.

Бащата се обади зад ъгъла на къщата, докато стържеше мотиката от полепналата пръст:

— Какво си се вторачила в това дете? Ще дойдат да го отведат още другия месец. И по-добре. Все едно си го погребала и край. Защо да обичаш някого, когото трябва да загубиш? Тенар не ни е нужна. Да бяха платили за нея, щом я вземат, друго щеше да е. Но няма да платят. Ще си я отведат, и толкова.

Майката не отвърна. Остана загледана в детето, което се беше спряло да надникне между клоните на дърветата. Над високите хълмове и овощните градини грееше ослепително ясна Вечерницата.

— Не е наша, вече не е наша, откакто дойдоха онези хора тук и казаха, че трябва да стане Жрица на Гробниците. Нима не го разбра?

Гласът на мъжа бе пресипнал от болка и горчивина:

— Още четири деца имаш. Те ще ти останат, но не и тя. Не си я слагай на сърцето. Зарежи я.

— Ще я зарежа, когато му дойде времето — отговори жената.

Тя се наведе да срещне детето, затичано с малките си голи крачка из калта, и го взе в своите обятия. Преди да влезе в къщурката, се обърна, наведе глава и целуна черната детска косица. Нейната руса коса бе огряна от светлината на огъня.

Мъжът се задържа навън, краката му мръзнеха боси на земята, над него ясното небе се стъмняваше. В здрача лицето му тънеше в мъка — мъка сурова, тежка, яростна, думи за която нямаше. Сетне сви рамене и последва жена си в стаята, озарена от огъня и оглушена от детски гласове.

1. ПОГЪЛНАТАТА

Мощен рог изви пронизително и замлъкна. Възцари се тишина, нарушавана от шума на множество стъпки в тихия бавен ритъм на някакъв тъпан. Слънцето проникваше неравномерно и косо през процепите в покрива на Тронната зала, през срутените керемиди и зидарията между колоните. Изгряло беше преди час. Въздухът още бе студен и неподвижен. Сухите плевели между мраморните плочи на настилката, сгърчени и заскрежени, се заплитаха в дългите роби на жриците.

Те прииждаха на четворки в огромната зала между двуредните колони. Глухо биеше тъпанът. Ни глас се чуваше, ни око поглеждаше отнякъде. Облечени в черно, момичетата държаха в ръце факли, които под сноповете слънчева светлина горяха червеникави и пламваха по-ярки в междинния мрак. Отвън, на стълбите пред Тронната зала, стояха мъжете — стражи, тръбачи, барабанчици, — през великите порти можеха да преминат само жени; жени, които в тъмни роби, с качулки и на четворки бавно приближаваха към Празния трон.

Две високи жрици, целите в черно, влязоха и постепенно се откриха от останалите: едната — източена и строга, а другата — олюляваща се от пълнота на всяка крачка. Момиченце на около шест години вървеше помежду им. Облечено бе в тясна бяла риза. Главата, ръцете и нозете му бяха голи, стъпалата — боси. Изглеждаше съвсем дребно. Високите жени спряха пред стълбата, извеждаща към трона. Там вече в тъмни редици стояха останалите.

Побутнаха детето малко напред.

Върху високия си пиедестал тронът беше сякаш целият обгърнат с огромни черни паяжини, увиснали от тъмния покрив. Не можеше да се различи дали бяха завеси или по-плътни сенки. Самият трон бе черен, задната и страничните му облегалки смътно проблясваха в злато и скъпоценни камъни. Беше огромен. Ако седнеше в него, човек би заприличал на джудже. Размерите му бяха нечовешки. Стоеше празен. Освен сенките там никой не сядаше.

Оставено само, детето изкачи четири от седемте мраморни стъпала на червеникави ивици. Те бяха толкова широки и вийски, че трябваше да покатерва с два крака всяко стъпало, преди да изпробва следващото. На средното стъпало, точно пред самия трон, имаше голям, груб дървен ешафод с вдлъбнатина. Детето коленичи и намести странично главата си в дупката. Застина неподвижно на колене.

Внезапно една фигура, опасана в бяла сукнена мантия, изникна иззад сенките откъм дясната страна на трона и се спусна към детето надолу по стълбата. Носеше меч от лъскава стомана, дълъг пет стъпки. Имаше бяла маска вместо лице. Безмълвно и решително вдигна с две ръце меча над шията на момиченцето. Тъпанът спря да бие,

Щом острието се извиси докрай и замря, отляво на трона изскочи една черна фигура, втурна се по стълбите и спря ръцете на жертвоприносителя. Острието на меча просветна напред. За миг двете фигури, бялата и черната, останаха в равновесие, като танцьори без лица, над неподвижното дете, оголило шия под черните коси, които падаха от двете му страни.

Фигурите безшумно се отдръпнаха, върнаха се обратно по стълбите и изчезнаха в мрака зад огромния трон. Една от жриците пристъпи напред и изля бокал с течност на стъпалата зад коленичилото дете. В тъмата на залата петното изглеждаше черно.

Детето се надигна и с усилие слезе по четирите стъпала. Щом стъпи долу, двете високи жрици му облякоха черна роба, мантия с качулка и го обърнаха отново с лице към стълбите, към тъмното петно, към трона.

— О, нека Безименните извърнат поглед към това момиче, родено завинаги безименно. То им се предава. Нека те приемат живота му и всичките години до самата му смърт, която също им принадлежи. Нека бъдат благословени да го приемат. Нека Тенар бъде погълната!

Други гласове, силни и пронизителни като тръби, отвърнаха:

— Погълната е тя! Погълната!

Момиченцето бе вдигнало поглед към трона изпод черната си качулка. Скъпоценните камъни, вдълбани в задната и в огромните хищни странични облегалки, бяха целите покрити с прах. По инкрустираната задна облегалка имаше паяжини и белезникави петна от кукумявчи тор. Крак на смъртен никога не бе пристъпвал трите най-високи стъпала под трона, под които то беше коленичило преди. Те

бяха така плътно потънали в прахоляк, че напомняха насил от сива пръст, затулил напълно червеникавите мраморни плочи, скрити под неподвижните, недокоснати от стъпки наслоения на неизбродни години, на неизбродни векове.

— Погълната е тя! Погълната!

Сега тъпанът отново заби рязко в по-бърз ритъм. Безмълвна и провлачена, процесията се заоттегля на изток от трона, по посока на яркия отдалечен квадрат на вратата. От двете страни дебелите двойни колони се виеха към таванския мрак като прасците на множество бели нозе. Детето вървеше между жриците, вече цялото в черно като тях, и с малки боси крачета твърдо пристъпваше по скрежните бурени и ледения камък. Не вдигаше очи дори когато слънцето, косо проникващо през разрушения покрив, озаряваше пътеката.

Стражите широко отвориха огромните порти. Черната процесия излезе вън на режещата студена светлина в ранния утринен вятър. Слънцето, плувнало над източната шир, заслепяваше. По Западните планини и фасадата на Тронната зала играеха отблясъците на жълтите му лъчи. Останалите сгради в подножието на хълма още тънеха в морава сянка. Само върху малкото крайпътно възвишение Храмът на Боговете-близнаци величествено отразяваше просветляването на деня с новопозлатения си покрив. Черната четворна редица на жриците се виеше надолу по надгробната могила и както вървяха, те започнаха тихо да пеят. Мелодията се състоеше само от три тона, а единствената дума, повтаряна многократно, бе толкова стара, че значението ѝ бе изчезнало като знак от път, отдавна несъществуващ. Тази кухо звучаща дума те пееха отново и отново. Целият ден, посветен на Прераждането на жрицата, се изпълваше от тихия женски напев — скучен, постоянен, монотонен.

Момичето бе развеждано от стая в стая, от храм в храм. На едно място му сложиха сол върху езика; на друго го накараха да коленичи, обърнато на запад, отрязаха косата му и го умиха с масло и ароматен оцет; на трето похлупиха лицето му върху черна мраморна плоча зад олтара, а гласове, изпълнени с тъга, виеха жалейка за мъртвите. Нито то, нито някоя от жриците прие храна или вода през всичките тия часове. Когато Вечерницата изгря, сложиха момиченцето да си легне голо между опърляни овчи козаци, в стая, необитавана от него никога преди. Къщата бе стояла заключена от години, за да бъде отворена едва

днес. На височина стаята бе по-голяма, отколкото на ширина, и нямаше прозорци. Миришеше на мърша, застояло и смрадно. Безмълвни, жените оставиха момиченцето в тъмното.

То не помръдваше. Лежеше, както беше оставено. С широко отворени очи. И така лежа дълго.

Мярна му се светлина, която трепна по високата стена. Някой тихо приближаваше по коридора, засланияйки свещта, която просветваше бледа като светулка. Чу се дрезгав шепот:

— Хей, тук ли си, Тенар?

Детето не отвърна.

През вратата се подаде една странна глава, приличаща на обелен картоф, с картофеножълт цвят. И очите ѝ бяха като картофчета — кафяви и мънички. Носът приличаше на джудже между огромните, изпити, сплеснати бузи, а устата беше само една цепка. Детето гледаше това лице неподвижно, с големи, тъжни, самовглъбени очи.

— Хей, Тенар, къде си, сладурчето ми? Гласът бе дрезгав, по женски тънък, но не принадлежеше на жена.

— Не бива да съм тук, мястото ми е вън, пред вратата, натам съм се запътил. Ала трябваше да видя как се чувства моята малка Тенар след целия този дълъг ден. Как е моето бедно малко сладурче, а?

Той я доближи, безшумен и едър, и протегна ръка, сякаш да поглади косата ѝ.

— Не съм вече Тенар — промълви детето, загледано в него. Ръката му спря. Гостът не я докосна.

— Не си, зная — прошепна скоро той. — Зная. Сега ти си малката Погълната. Но аз... Тя нищо не каза.

— Беше тежък ден за едно малко момиченце — рече мъжът провлечено. Свещта просветваше в огромната му жълтеникава длан.

— Не биваше да влизаш в този дом, Манан.

— Не, не. Зная. Не биваше да влизам в този дом. Добре, лека нощ, малката ми... Лека нощ.

Детето не отвърна. Манан бавно се обърна и се отдалечи. Светлината се отдръпна от високите килийни стени. Момиченцето, което вече нямаше друго име освен Арха, Погълнатата, лежеше по гръб и гледаше неотклонно в мрака.

2. СТЕНАТА, ОГГРАЖДАЩА МЯСТОТО

Когато порасна, споменът за майка ѝ се бе заличил, тя дори не знаеше, че я е загубила. Принадлежеше тук, на това Място на Гробниците, винаги бе принадлежала тук. Само понякога, в дългите юлски вечери, когато съзерцаваше Западните планини — сухи, с оттенъка на лъвска козина при последните отблясъци на залеза, — в паметта ѝ изплуваше споменът за огън, за едно някогашно огнище, което бе горяло със същата прозрачножълта светлина. Припомняше си как я държат на ръце — нещо странно, защото тук рядко даже я докосваха. И някакъв приятен дъх, уханье на коса, мита и изплакната с ароматна пелинова отвара — дълга руса коса с цвят на залез и огън. И това беше всичко.

Разбира се, тя знаеше повече, отколкото си спомняше, защото ѝ бяха разказали цялата история. Когато бе на седем години, за първи път се запитва коя е всъщност Арха, отиде при своя страж, надзирателя Манан, и рече:

— Разкажи ми как съм била избрана, Манан.

— О, ти знаеш всичко, малката ми.

Тя наистина знаеше. Тара, високата жрица със сухия глас, ѝ бе разправяла историята, додето запамети думите ѝ и започне да ги декламира.

— Да, зная. Щом умре Първата жрица на Гробниците на Атуан, ритуалите по погребението и предаването на душата се изпълняват в продължение на месец по лунния календар. Подир това някои от жриците и надзирателите на Мястото на Гробниците поемат през пустинята към селищата на Атуан, за да дирят и разпитват. Търсят момиченце, родено в същата нощ, когато е умряла Първата жрица. След като открият такова дете, те чакат и го наблюдават. Детето трябва да е телесно и психически здраво и докато порасне, не трябва да се разболява от рахит, дребна шарка или друга някоя болест, нито да ослепее. Достигне ли петгодишна възраст неувредено, става ясно, че тялото му наистина е прероденото тяло на умрялата жрица. Тогава

детето се представя на Бога-крал в Авабат, довеждат го в храма на жрицата и го обучават в течение на една година. В края на годината го завеждат в Тронната зала и връщат името му на неговите Повелители, Безименните, понеже Вечно прераждащата се жрица е безименна.

Тара и беше разказала дословно това и повече тя не посмя да разпитва. Без да бъде жестока, слабата жрица бе много студена и имаше свои железни закони, тъй че Арха се страхуваше от нея. Но от Манан не се боеше, съвсем не. Тя му заповядваше:

— А сега ми разкажи как съм била избрана! И той разказваше отново:

— На третия ден от пълнолунието поехме на северозапад. Защото Арха, покойната, бе умряла на третия ден от предишното пълнолуние. Първо отидохме в Тенакбах. Това е голям град, макар виделите да говорят, че в сравнение с Авабат прилича на бълха пред слоница. Според мене той си е голям — трябва да имаше поне хиляда къщи! После отидохме в Гар. Никой в онези градове нямаше бебе момиченце, родено на третия ден от предишното пълнолуние. Някои имаха момчета, но момчетата не вършеха работа ... И така, упътихме се към хълмистите земи северно от Гар, из селата и градовете. Това е моето родно място. Роден съм отвъд, сред онези хълмове, където текат реки и зеленят поля. Не в тази пустиня.

Дрезгавият глас на Манан прозвучаваше странно при тия думи, очичките му съвсем се скриваха в кухините. Той прекъсваше разказа си за малко, сетне отново продължаваше:

— Дирехме и разговаряхме с всички родители, които имаха деца, родени предишния месец. Някои ни мамеха: „А, да, разбира се, нашето бебе е родено на третия ден от пълнолунието!“ Защото, знаеш ли, бедните често са доволни да се отърват от момчетата си. А имаше и такива, които бяха толкова бедни и живееха в такива самотни къщурки в долините сред хълмовете, че не брояха дните и трудно можеха да пресметнат изтеклото време, тъй че не знаеха със сигурност на колко дни са бебетата им. Винаги обаче може да се разбере истината, ако дълго се пита. Макар и бавно. Накрая намерихме едно момиченце в село, състоящо се от десет къщи в овощните долини западно от Ентат. Беше на осем месеца — времето, през което го бяхме търсили. Родило се бе в същата нощ, когато умря Жрицата на Гробниците, при това в часа на нейната смърт. Хубаво бебе беше. Седнало на коленете на

майка си, то ни гледаше със светлите си очи, а ние се тълпяхме като прилепи в пещера в едничката стая на къщата. Бащата беше беден човек. Грижеше се за ябълките в овощната градина на богаташа и нищо свое си нямаше освен петте деца и една коза. И къщата дори не бе негова. И така, натъпкахме се вътре и човек не можеше да види как жриците разглеждат бебето и си говорят, че по тяхному Преродената най-сетне е открита. И майката разбираше това. Тя притискаше бебето в ръце и дума не проронваше. Е, и тъй, на следващия ден се върнахме. Но що да видим! Малкото светлооко бебе лежеше в отделна люлка, цялото обринато, плачеше и простенваше. Тялото му бе покрито с трескави петна и червени обриви, а майката виеше по-силно и от него:

— Ох, ох, Баба Шарка е налегнала бебенцето ми!

Имаше предвид варицелата. И в моето село я наричаха Баба Шарка. Косила обаче, която сега е Върховна жрица на Бога-крал, се приближи до люлката и взе бебето на ръце. Всички други се отдръпнаха, заедно с тях и аз. Не че кой знае колко ме е грижа за живота, но кой влиза в къща, където има шарка? Ала тя не се страхуваше. Вдигна бебето и каза:

— Никаква треска няма.

Наплюнчи пръст, потърка червеникавите белези и те се изтриха. Бедничката глупава майка си бе наумила да ни излъже, за да запази детето си!

Манан се засмя от сърце. Жълтото му лице не се промени особено, но страните му се издуха.

— Тъй че мъжът й я наби, понеже се уплаши от гнева на жриците. Скоро ние се завърнахме в пустинята, обаче всяка година някой от Мястото наминаваше към селото сред ябълковите градини, за да провери как расте детето. Пет години изтекоха и тогава Тара и Косила потеглиха на път, придружени от надзирателите на храма и стражите на Червения шлем за охрана. Доведоха детето, защото наистина то бе Преродената жрица на Гробниците и нейното място бе тук. А кое е било това дете, малката ми?

— Това съм била аз — отвърна Арха, загледана в далечината, сякаш да зърне нещо, недостъпно за очите, нещо отвъд видимостта.

Веднъж тя попита:

— А какво направи... майката, когато отидоха да отведат детето й?

Ала Манан не знаеше. Той не бе ходил с жриците последния път.

А и тя не можеше да си спомни. За какво ѝ беше да си спомня? Всичко бе минало, отдавна минало. Беше дошла на отреденото ѝ място. Само него познаваше в целия свят — Мястото на Гробниците на Атуан.

Първата година спеше в обща спалня с другите послушници — момичета от четири до четиринадесет години. Още тогава Манан се откри сред останалите надзиратели като специален неин страж, а креватчето ѝ се намираше в малка ниша, отделена донейде от дългата, слабо осветена спалня в Големия дом, където момичетата се кискаха и шушукаха, преди да заспят, а в сивата светлина на утрото се прозяваха и сплитаха косите си едно на друго. Когато и отнеха името и тя стана Арха, вече спеше сама в Малкия дом в леглото и в стаята, които щяха да бъдат нейни до края на живота ѝ. Това бе домът ѝ, Домът на Първата жрица, и в него никой не можеше да влезе, без тя да му разреши. Още съвсем малка, на нея ѝ бе приятно да чуе как покорно се чука на вратата и да произнася:

— Можете да влезете.

Дразнеше се, че двете върховни жрици, Косила и Тара, смятаха, че разрешението ѝ се подразбира от само себе си и влизаха, без да чукат.

Изнизваха се дни, години и всички си приличаха. Момичетата от Мястото на Гробниците прекарваха часовете си в обучение. Не играеха изобщо. Време за игри нямаше. Изучаваха сакрални песни и сакрални танци, историята на Каргадските земи, тайнствата на боговете, на които бяха посветени: на Бога-крал, който владееше Авабат, или на близнаците Атуах и Улуах. От всички единствена Арха усвои ритуалите на Безименните, а те бяха предавани само от един човек — Тара, Върховната жрица на Боговете-близнаци. Това всеки ден я откъсваше от останалите за час или час и нещо, но основната част от ежедневието си тя прекарваше просто в работа като всички други — момичетата се учеха да предат и тъкат вълната от овцете, да сеят, жънат и приготвят сами храната си: леща, грухан овес за каша и ситно брашно за безквасен хляб, лук, зеле, козе сирене, ябълки и мед.

Най-приятното от всичко, което можеше да ти се случи, бе да те пуснат на риболов в тъмнозеленикавата река, която течеше през пустинята, на половин миля североизточно от Мястото. Да си вземеш

ябълка или студена питка за обяд и целия ден да стоиш между тръстиките под прегарящото слънце, загледан в зеленото спокойно течение на реката и в сенките на облаците, които бавно се местеха над планините. Но ако някой извикаше от вълнение при опъване на въдицата, когато на речния бряг излетеше златисто бляскава риба и се замяташе бездиханна във въздуха, тогава Мебет просъскваше като пепелянка:

— Млъкни, креслива глупачке!

Мebet, която служеше в Храма на Бога-крал, беше мургава жена, все още млада, ала рязка и твърда като обсидиан. Риболовът бе нейната страст. Трябваше да внимаваш да не я разгневиш, да не гъкнеш, в противен случай тя никога повече нямаше да те вземе отново на риболов. И тогава ти никога повече нямаше да отидеш на реката освен през лятото за вода, когато кладенците намалееха. Това беше досадна работа: половин миля да бърходи пеша до реката в прежурящата до бяло жегла, да напълниш двете ведра на кобилицата и колкото се може по-бързо да поемеш нагоре по хълма към Мястото. Първите стотина ярда бяха лесни, но после ведрата започваха да натежават и кобилицата протриваше раменете като парче нажежено желязо, а светлината ярко напичаше сухия път и всяка стъпка бе все по-трудна и бавна. Накрая трябваше да стигнеш хладната сянка на задния двор на Големия дом край зеленчуковата градина и с плисък да изсипеш ведрата в огромния водоем. Сетне да се върнеш и да повториш всичко отново и отново.

В околностите на Мястото — единственото име, което носеше и от което се нуждаеше, защото беше най-древно и неприкосновено в Четирите земи на Каргадската империя — живееха неколкостотин човека и имаше редица постройки: три храма, Големият дом и Малкият дом, квартирите на надзирателите евнуси, бараките на стражите и много пристройки на роби отвън, досам стената, кошари за овце и кози и други селскостопански сгради. Изглеждаше като градче в далечината, погледнато откъм сухите западни хълмове, където не растеше нищо освен пелин, едно плъзнало на места диво увивно растение, дребни бурени и пустинни треви.

А от дълбочината на източните равнини, вдигайки поглед нагоре, човек можеше да забележи как златистият покрив на Храма на Боговете-близнаци проблясва и трепка в подножието на планините като люспици слюда в канара.

Самият храм представляваше каменен куб, боядисан в бяло без прозорци и с нисък портал и врата. По-помпозен и с векове по-нов бе Храмът на Бога-крал малко по-надолу, с висок портик и редица плътни бели колони с рисувани капители — всяка направена от як кедров труп, докаран с кораб от горите на Хур-ат-Хур и довлечен от двадесетина роби през голите равнини до Мястото. Едва когато пътникът приближеше от изток и видеше златистия покрив и ярките колони, той забелязваше над всички тях, на известна височина върху Хълма на Мястото, светлокафеникав и в руини като самата пустиня, най-стария от всички човешки храмове — Тронната зала, огромна, ниска, с откъртени стени и широк рухнал купол.

Отвъд залата хребетът на хълма бе опасан по цялото си протежение с масивна каменна стена, зидана без хоросан и срутена на много места. От вътрешната страна на стената, като огромни пръсти над земята, се възправяха няколко камъка — черни, високи осемнадесет — деветнадесет стъпки. Зърнеше ли ги, окото непрестанно се връщаше към тях. Видът им спотайваше някакъв скрит, неразгадаем смисъл. Бяха девет на брой. Един стърчеше прав, другите бяха леко килнати, а два от тях — съборени. Като мазки боя ги покриваха сиво-оранжеви лишеи и само едничък бе останал гол и черен, с потъмнял блясък. Беше гладък камък, но под кората от лишеи на останалите се криеха странни издълбани фигури и знаци, които пръстите не можеха да определят. Това бяха Надгробните камъни на Атуан. Говореше се, че са тук от епохата на първите хора, когато е била създадена Землемория.

Забити били в мрака, щом сушата се въздигнала от океанските дълбини. Бяха далеч по-стари от Боговете-кrale на Каргад, по-стари от Боговете-близнаци, по-стари от светлината. Бяха Надгробните камъни на онези, които са господствали преди сътворението на човешкия свят, на Безименните, и тя, тяхната служителка, също беше Безименна.

Арха рядко се разхождаше сред тях, а друг никой не бе пристъпвал тая земя — върха на хълма отвътре на скалната стена, зад Тронната зала. Два пъти годишно по новолуние, при пролетното и есенното равноденствие, пред трона се извършваха жертвоприношения и тя излизаше през ниската задна врата на залата с един огромен месингов тас с димяща козя кръв. Трябваше да излее половината пред изправения черен камък, другата половина — върху килнатите камъни,

забити в скалната почва и покрити с петна от кръвните приношения на вековете.

Понякога в ранните утрини Арха се разхождаше тук сама, бродеше между камъните, опитвайки се да разгадае тайнствените форми и грапавини на изваяните фигури, които косите лъчи на слънцето открояваха по-ясно. Друг път присядаше, загледана към Западните планини или в ниското към редицата стени и покриви на Мястото, с първите признаци на живот около Големия дом и бараките на стражите, с овцете и козите, поели на стада към пръснатите крайречни пасбища. При камъните нямаше какво да се прави. Ходеше там само защото имаше разрешение и защото можеше да остане сама. Мястото беше мрачно. Дори по пладне, в горещината на лятото, някакъв хлад витаеше в пустинята около него. Понякога вятър леко просвирваше между два близки камъка, доближени сякаш да споделят тайна. Но тайната оставаше несподелена.

От Гробищната стена тръгваше друга, по-ниска скална стена, която очертаваше дълга, неравна полускоба около Хълма на Мястото и постепенно се губеше на север от реката. Тя не толкова охраняваше Мястото, колкото го разделяше на две — от едната страна храмовете и домовете на жриците и надзирателите, от другата — помещенията на стражите и робите, които обработваха земята, пасяха стадата и събираха фуража в Мястото. Никой не прекосяваше тази стена освен на някои много свети празници, когато тези, дето биеха тъпаните и надуваха роговете, съпровождаха процесията на жриците. Ала и тогава те не влизаха през храмовите врати. Никой мъж не можеше да пристъпи във вътрешната земя на Мястото. Навремето имало поклонения, крале и вождове от Четирите земи идвали да се поклонят тук. Първият Бог-крал дошъл преди век и половина сам да изпълни ритуалите в собствения си храм. Но дори и той не успял да достигне Надгробните камъни, дори и той трябвало да се храни и спи извън стената, която опасва Мястото.

Човек лесно би могъл да я изкачи по процепите в скалата. Един следобеден ден през късна пролет Погълнатата и едно друго момиче на име Пенте бяха седнали върху стената. И двете бяха дванадесетгодишни. Трябваше да се намират в тъкачницата на Големия дом — огромен каменен таван; трябваше да седят пред грамадните станове с вечно наснована досадна черна прежда и да тъкат черното

платно, от което се правеха роби. Момичетата се бяха измъкнали да пийнат вода от кладенеца на двора и тогава Арха бе казала: „Ела!“ и беше повела другото момиче надолу по хълма, към стената, заобикаляйки местата, които се виждаха от Големия дом. Сега седяха отгоре, на десет стъпки височина, с провесени навън крака и гледаха равните ширни поля на североизток.

— Искам да видя морето — каза Пенте.

— Защо? — попита Арха, като дъвчеше горчивото стъбълце на някакъв плевел, откъснат от стената.

Цъфтежът едва бе преминал по тази безплодна земя. Всички дребни пустинни цветове — жълти, розови, бели, нискорасли и бързопреходни, щяха да вържат семена, да разпилеят ситни пепелявобели перца и пухчета, а после кривите им, грапави, причудливи плодове да окапят. Земята под ябълките в овощната градина приличаше на бяло-розова пряспа. Клоните зеленееха и на дълги мили от Мястото се простираха само разлистени дървета. Всичко останало от хоризонт до хоризонт беше мрачно, кафеникаво, с цвят на пустиня и единствени планините имаха сребристосин оттенък от първите зрънца на цъфналия пелин.

— О, не зная защо. Просто ми се иска да видя нещо различно. Тук всичко е едно и също. Нищо не се случва.

— Всичко, което се случва навсякъде, започва оттук — рече Арха.

— О, зная... Но ми се иска да видя как се случва. Пенте се усмихна. Тя бе нежно, приятно момиче. Почеса босите си крака в затоплената от слънцето скала и скоро продължи:

— Знаеш ли, когато съм била малка, живяла съм край морето. Селището ни е било точно зад дюните и ние сме слизали понякога да играем на брега. Спомням си, че веднъж забелязахме корабна флотилия, която плаваше навътре в морето. Изтичахме, разказахме в селото и всички излязоха да я зърнат. Корабите приличаха на дракони с червени крила. Някои имаха истински шии и драконови глави. Плаваха от Атуан, но не бяха каргадски кораби. Капитанът съобщи, че идват от запад, от Вътрешните земи. Всички надойдоха да ги видят. Може би се страхуваха да не пуснат котва. Ала корабите просто продължиха, без никой да знае накъде отиват. Може би да нападнат Карего-Ат. Но всъщност, като помислиш, идваха от островите на магьосниците,

където всички са с цвят като пръстта и могат да правят заклинания, все едно че намигат.

— Не и над мене — каза Арха ожесточено. — Не бих ги погледнала дори. Това са отвратителни проклети магьосници. Как смеят да плават така близо до Свещената земя?

— Добре де, предполагам, че някой ден Богът-крал ще ги покори всичките и ще ги отведе в робство. А аз искам да видя отново морето. В крайморските вирове имаше малки октоподи и като им викнеш: „Буу!“, те целите побеляваха. Ето го и стария Манан — идва да те търси.

Стражът-слуга на Арха се задаваше бавно откъм вътрешната страна на стената. Спираше се да извади по някой стрък див лук, който прибавяше към голямата проскубана връзка в ръцете си, изправяше се и се оглеждаше наоколо с малки, мрачни кафяви очи. Бе напълнял с годините и жълтеникавата му късава кожа лъщеше на слънцето.

— Спусни се откъм Мъжката страна — просъска Арха и двете момичета се плъзнаха, гъвкави като гущерчета, надолу по външната страна на стената и прилепнаха в подножието ѝ, невидими отвътре. Чуха се да приближават бавните стъпки на Манан.

— Хей, ти! Картофено лице! — изтананика насмешливо Арха, както тихо шепне вятър в тревите. Тежката походка замря.

— Хей, там? — поде несигурен глас. — Малката ми? Арха?

Мълчание.

— Хей, ти! Картофено лице!

— Хей, ти! Картофено шкембе! — изимитира я шепнешком Пенте и издаде стон, потискайки кикота си.

— Има ли някой там? Мълчание.

— Е, добре, добре, добре — въздъхна евнухът и с бавна крачка продължи нататък. Когато прехвърли билото на склона, момичетата изплъзяха обратно върху стената. Пенте бе порозовяла от пот и кикот, ала Арха изглеждаше разярена:

— Този тъп стар овен, който навсякъде ме следи!

— Но той е длъжен да го прави — отвърна разсъдливо Пенте. — Това е неговата работа — да се грижи за тебе.

— Тези, на които служа, се грижат за мене. И аз изпълнявам тяхната воля. Не ми е нужно да се съобразявам с никой друг. Всичките

тези старици и полумъже трябва да ме оставят на мира. Аз съм Първата жрица.

Пенте зяпна в нея.

— О, зная. Зная, Арха — отрони плахо тя.

— Тогава да ме оставят да бъда Първата жрица, а не да ми заповядват непрекъснато!

Известно време Пенте нищо не каза, но въздъхна и седна, люлеейки пълничките си крака, втренчила поглед надолу към обширните белезникави земи, които съвсем плавно се издигаха до високия, смътен, необятен хоризонт.

— Ти ще започнеш да заповядваш твърде скоро — промълви тя накрая. — След две години вече няма да бъдем деца. Ще станем на четиринадесет години. Аз ще отида в Храма на Бога-крал и за мен нещата едва ли ще се променят много. Ала тогава ти наистина ще бъдеш Първата жрица. Даже Косила и Тара ще трябва да ти се подчиняват.

Погълнатата не реагира. Лицето ѝ остана неподвижно, а под черните вежди очите ѝ леко проблясваха на светлината на небето.

— Трябва да се връщаме — рече Пенте.

— Не.

— Но учителката по тъкачество може да каже на Тара. А и скоро ще стане време за деветте песнопения.

— Аз ще остана тук. И ти също.

— Тебе няма да те накажат, ама мен ще накажат — предпазливо заговорй Пенте.

Арха не отвърна. Пенте въздъхна и остана. Слънцето тънеше в омара високо над равнините. Недалеч от полегатия склон слабо прозвънваха хлопатари на овце и блееха агнета. На слаби повеи духаше сух пролетен вятър и носеше сладостна миризма.

Деветте песнопения почти бяха свършили, когато момичетата се върнаха. Мебет ги бе видяла да седят на Мъжката страна и бе докладвала на своята господарка Косила, Върховната жрица на Бога-крал.

Косила имаше тежка походка и мрачен вид. С безизразно лице и глас тя се обърна към двете момичета и им заповяда да я последват. Преведе ги през каменните коридори на Големия дом и през входа горе

по могилата към Храма на Атуах и Улуах. Там разговаря с Върховната жрица на този храм, Тара — висока, суха и слаба като крак на сърна.

Косила се извърна към Пенте:

— Свали расото си.

Тя наложи момичето с връзка тръстикови пръчки, които прорязаха леко кожата ѝ. Пенте ги понесе търпеливо, с безмълвни сълзи. Върнаха я в тъкачницата без вечеря и я оставиха и на другия ден без храна.

— Ако още веднъж те открият да се катериш по Мъжката страна — каза Косила, — ще ти се случат много лоши неща. Разбра ли, Пенте?

Гласът на Косила беше тих, но враждебен.

— Да — отвърна Пенте и се изплъзна свита и разтреперана, а тежката дреха жулеше разранената кожа на гърба ѝ.

Арха стоя до Тара и наблюдава побоя. Сега гледаше как Косила почиства пръчките.

Тара ѝ каза:

— Не е уместно да те виждат да се катериш и да тичаш с останалите момичета. Ти си Арха.

Тя стоеше навъсена и не отговори.

— По-добре е да правиш само онова, което се очаква от тебе. Ти си Арха.

В миг момичето вдигна очи към лицето на Тара, после към Косила и в погледа му се четеше такава омраза, че бе страшно да го гледаш. Ала тънката жрица не му обърна внимание. Вместо това се приведе напред и произнесе натъртено, почти просъска:

— Ти си Арха. Нищо друго не е останало от теб, всичко е било погълнато.

— Всичко е било погълнато — повтори момичето, както бе повтаряло всеки ден през своя живот от шестата си година насам.

Тара леко се поклони. Същото направи и Косила, оставяйки камшика встрани. Момичето не отвърна на поклона, но покорно се обърна и си тръгна.

След вечерята от картофи и ранен лук, която изядоха мълчаливо в тясната и тъмна трапезария, след пението на вечерните химни, благословията на вратите и краткия Ритуал на Мълчанието заниманията за деня свършиха. Сега момичетата можеха да се качат в

общата спалня, да играят на зарове и пръчици, докато догори единствената свещ, и да си шушукат през леглата в мрака. Както всяка вечер Арха пое през дворовете и склоновете на Мястото към Малкия дом, където спеше сама.

Нощният вятър беше приятен. Пролетните звезди грееха гъсти като облаците маргаритки в ливадите, като слънчеви бликове по априлско море. Но момичето не си спомняше нито ливадите, нито морето. То не вдигаше поглед.

— Хей ти, малката ми!

— Манан — обади се тя с безразличие. Огромната сянка до нея се размърда. Звездната светлина хвърляше отблясъци по голото му теме.

— Наказа ли те?

— Не могат да ме накажат.

— Да... Така е...

— Не могат да ме накажат. Не смеят.

Той стоеше с едри повесени ръце, тъмен и огромен. Тя подуши мириса на див лук, потния монашески дъх на старото му черно расо със скъсан подгъв, твърде късо за неговия ръст.

— Не могат да ме докоснат. Аз съм Арха — каза тя рязко и ожесточено и избухна в сълзи.

Отпуснатите едри длани се повдигнаха, придърпаха я към себе си и нежно я задържаха, приглаждайки сплетените ѝ коси.

— Хайде, хайде. Малкото ми сладурче, малкото ми момиченце...

Тя чу хриповете от хлътналите му гърди и се притисна към него. Сълзите и бързо спряха и Арха се улови за Манан, сякаш не можеше да стои върху краката си.

— Бедничкото ми момиченце — прошепна той, вдигна детето на ръце и го занесе до входа на къщата, където то спеше само. Пусна го долу.

— Сега по-добре ли си, малката ми?

Тя кимна, обърна се и влезе в мрачната къща.

3. ЗАТВОРНИЦИТЕ

Стъпките на Косила отекваха в коридора на Малкия дом, отмерени и бавни. Високият тромав силует изпълни вратата на стаята, снижи ре за поклон, докосвайки пода с едно коляно, и се изправи в цял ръст:

— Господарке?

— Какво, Косила?

— Досега имах правото да се грижа за някои дела, свързани с владението на Безименните. Дойде време, ако желаш, да усвоиш, съблюдаваш и поемеш отговорност за тези дела, за които нямаш спомен от този живот.

Момичето седеше в своята стая без прозорци и изглеждаше, че медитира, но всъщност не вършеше нищо и почти нищо не мислеше. Мина известно време, преди неподвижното, мрачно, надменно изражение на лицето му да се промени, макар че се опита да скрие промяната:

— Лабиринтът ли?

— Няма да влизаме в Лабиринта. Ала ще трябва да прекосим Подземието.

В гласа на Косила имаше страх или претенция за страх, предназначена да сплаши момичето. Арха се изправи, без да бърза, и каза с безразличие:

— Много добре.

Но в душата си, докато следваше тромавия силует на Жрицата на Бога-крал, тя ликуваше: „Най-сетне! Най-сетне! Най-сетне ще видя своето владение!“

Беше петнадесетгодишна. От година насам бе преминала в зрелостта и получила пълната си власт на Първа жрица на Гробниците на Атуан, най-върховната сред всички върховни жрици на Каргадските земи — жрица, на която дори самият Бог-крал не можеше да заповядва. Сега всички коленичеха пред нея, даже непреклонните Тара и Косила. Всички ѝ говореха с прекомерна почителност. Нищо обаче

не се бе променило. Нищо не се случваше. Щом минаха церемониите по нейното ръкополагане, дните продължиха да текат, както си бяха текли и преди. Трябваше да се преде вълна, да се тъче черно платно, да се мели брашно, да се извършват обредите. Деветте песнопения трябваше да се изпълняват всяка вечер, да се благославят вратите, да се поят Надгробните камъни с козя кръв два пъти годишно, да се играят танците по новолуние пред Празния трон. Така измина цяла година както предишните и няма всички години щяха да отлитат все по същия начин?!

Понякога у нея се надигаше досада, силна като ужас, и започваше да я дави за гърлото. Неотдавна заговори за това. Усети, че трябва да сподели с някого, иначе ще полудее. Разказа на Манан. Тя бе твърде горда, за да се довери на другите момичета, и твърде предпазлива, за да се изповяда пред по-възрастните жени, но пред Манан нямаше значение, той беше верен стар овен, безразлично бе какво ще говори пред него. За нейна изненада евнухът имаше отговор.

— Знаеш ли, малката ми — подзе той, — много отдавна, още преди нашите Четири земи да се съединят в една империя, преди да съществува Бог-крал над всички нас, имало множество по-малки крале, принцове и вождове. Те винаги се карали помежду си. И дошли тук да разрешат споровете си. Точно тъй станало — дошли от нашия край Атуан и от Карего-Ат, от Атнини и даже от Хур-ат-Хур всички вождове и принцове със своите слуги и армии. Пристигнали и попитали какво да правят. А ти си отишла пред Празния трон и си им предала съвета на Безименните. Е, това било доста отдавна. След време Жреците-крале започнали да управляват целия Карего-Ат, а скоро вече управлявали и Атуан. Оттогава четири-пет поколения Божествени крале ръководят едновременно Четирите земи и са ги превърнали в империя. Така ситуацията се променила. Богът-крал може да сваля некадърните вождове и сам да разрешава всички спорове. А понеже е бог, виждаш ли, не му е необходимо твърде често да се съветва с Безименните.

Арха се замисли над това. Времето не беше от значение тук, в пустинята, под неизменните Надгробни камъни, които съществуваха едни и същи от самото начало на света. Тя не бе свикнала да мисли, че нещата се променят, че едно умира, а друго се ражда. Не й се струваше приятно да ги разглежда в тази светлина.

— Могъществото на Бога-крал е много по-нищожно от могъществото на онези, на които служи аз — рече намръщена.

— Разбира се... Разбира се... Но това не се казва на никой бог, малко сладурче. Нито на неговата жрица.

Той я погледна с кафявите си живи очички и тя си помисли за Косила, Върховната жрица на Бога-крал, която винаги ѝ бе вдъхвала страх, откакто за първи път стъпи на Мястото. Едва сега разбра какво имаше предвид той.

— Но Богът-крал и хората му пренебрегват богослуженията на Гробниците. Никой не ги посещава.

— Е, нали изпраща затворници за жертвоприношение, не е пренебрегвал това. Пък и даровете, които се полагат на Безименните...

— Дарове! Неговият храм се зографисва всяка година, олтарът му е покрит със сто кила злато, розово масло гори в кадилниците му! А виж Тронната зала: по покрива — дупки, куполът се руши, по стените са плъзнали мишки, бухали и прилепи... Ала туй ще сполети и Бога-крал заедно с всичките му храмове, и всичките крале, които ще го наследят. Този храм е бил тук преди тях и ще остане след тях, когато те изчезнат. Той е сърцето на всички неща.

— Той е сърцето на всички неща.

— В него се крият съкровища. Понякога Тара ми е разказвала за тях. Биха могли десет пъти да изпълнят Храма на Бога-крал. Злато и трофеи, получени преди векове, преди сто поколения, незнайно кога. Всичко това е заключено в дупки и ровове в Подземието. Още отказват да ме заведат там, карат ме все да чакам и чакам. Но аз зная как изглежда. Има помещения под залата, под цялото Място, под нас, където стоим сега. Огромна мрежа от тунели, Лабиринт. Прилича на грамаден тъмен град под хълма. Пълен със злато, с мечове на отколешни герои, със стари корони, кости, години, мълчание.

Тя говореше като в транс, като обладана. Манан я наблюдаваше. Неговото плоско лице никога не изразяваше нещо повече от безжизнена, грижовна тъга. В момента то бе по-тъжно от обикновено.

— И ти си господарка на всичко това — каза той. — На мълчанието, на мрака.

— Да. Но те не искат да ми покажат нищо освен над-земните стаи зад трона. Не са ми показали даже входовете на Подземието.

Само понякога ще смотолевят нещо. Крийт от мене собственото ми владение! Защо ме карат все да чакам и да чакам?

— Още си млада — рече Манан с дрезгавия си алт. — А и може би се страхуват, малката ми. Когато влязат там, те са в опасност. Няма смъртен, който да не се бои от Безименните.

Арха не отговори, обаче погледът ѝ просветна. Отново Манан и бе открил нов начин да гледа на нещата. Тара и Косила винаги ѝ се бяха стрували така студени, тъй силни — тя дори не си представяше, че могат да изпитват страх. Но Манан беше прав. Те се плашеха от местата, които ѝ принадлежаха, част от чиято сила бе Арха. Страхуваха се да се спуснат в местата на мрака, за да не бъдат погълнати.

Сега, когато слизаше с Косила по стълбите на Малкия дом и се изкачваше по стръмната вита пътека към Тронната зала, тя си припомни този разговор с Манан и пак възтържествува. Все едно къде ще я заведат, какво ще ѝ покажат. Тя няма да се уплаши. Тя ще намери пътя си.

По пътеката, малко зад нея, Косила нареждаше:

— Едно от задълженията на моята господарка, както ѝ е известно, е жертвоприношението на затворници, престъпници от благородно потекло, които чрез светотатство или предателство са съгрешили спрямо нашия господар, Бога-крал.

— Или срещу Безименните — допълни Арха.

— Точно така. Не е прието Погълнатата, докато е още дете, да поема такова задължение. Но моята господарка вече не е дете. В Оковната стая има затворници, изпратени преди месец от Негово превъзходителство, нашия господар Бога-крал от град Авабат.

— Не знаех, че са пристигнали затворници. Защо не съм била уведомена?

— Затворниците се водят нощем скрито, както повеляват древните обичаи на Гробниците. Пътят е таен и моята господарка може да стигне до него, ако върви по пътеката край стената.

Арха се отклони, за да поеме край огромната каменна стена, която ограждаше Гробниците зад залата с купола. Беше построена от масивни скали. Най-дребните бяха по-големи от човешки бой, а най-едрите имаха размери на каруца. Макар и неогладени, те бяха внимателно свързани и подредени. Въпреки това на места върхът на

стената се бе свлякъл и скалите лежаха в безформени купища. Подобно нещо можеха да сторят само необозрими периоди от време, векове от жарки дни и мразовити нощи в пустинята, хилядолетия, през които хълмовете бяха вършили своите невидими движения.

— Гробищната стена може да се прескочи съвсем лесно — каза Арха, докато минаваха под нея.

— Нямаме достатъчно мъже да я възстановят — отговори Косила.

— Имаме достатъчно мъже да я пазят.

— Само роби. Не можеш да се довериш на един роб.

— Ще можеш да се довериш, ако му вдъхнеш страх. Наказанието за тях трябва да бъде същото каквото за непознат, допуснат да пристъпи Свещената земя от вътрешната страна на стената.

— А наказанието какво е?

Косила питаше не за да чуе отговора. Тя самата бе учила Арха на този отговор много отдавна.

— Да се обезглави пред трона.

— Нима волята на моята господарка е да се определят стражи за Стената на Гробниците?

— Да — отвърна момичето.

Под дългите черни ръкави пръстите му надменно се свиха. То знаеше, че Косила не иска да отделя роби за тази цел, а и това беше ненужно задължение, защото — какви непознати идваха тук? Едва ли някой мъж би могъл да се скита, случайно или преднамерено, на около миля от Мястото, без да бъде забелязан. Сигурно бе, че той няма да успее да приближи Гробниците. Но един страж беше длъжима чест и Косила не можеше, убедително да я оспори. Налагаше се да се подчини на Арха.

— Ето тук — чу се студеният ѝ глас.

Арха спря. Често бе минавала по тази пътека край Стената на Гробниците и я познаваше, както познаваше всяка стъпка от Мястото, всяка скала, бодил и магарешки трън. Огромната скална стена се издигаше вляво, висока три пъти колкото нея. Отдясно хълмът полегато се спускаше в плитка безводна долина, която скоро отново се издигаше в подножието на западната верига. Арха се огледа по цялата околност, ала не видя нищо, което да не беше зървала преди.

— Под червените скали, господарке.

На няколко ярда надолу по хълма личеше изригнала червена лава, която образуваше нещо като стъпало или малка издатина. Щом слезе и застана пред нея с лице към скалите, Арха осъзна, че те имаха вид на груба врата, висока четири стъпки.

— Какво трябва да се направи?

Отдавна бе научила, че на свещени места е безсмислено усилието да отваряш една врата, без да знаеш как тя се отваря.

— Моята господарка притежава всички ключове към местата на мрака.

След като се извършиха ритуалите, чрез които Арха навлезе в зрелостта, тя носеше около кръста си железен обръч, където висяха малка кама и тринадесет ключа, някои от които дълги и тежки, други — дребни като куки за въдица. Тя повдигна обръча и показа ключовете.

— Ето този — посочи Косила.

После втъкна дебелото връхче в един процеп между две вдлъбнатини на червената скала. Ключът — дълга желязна ос с две гравирани езичета — влезе в процепа. С двете си ръце и с усилие Арха го наклони наляво, но го превъртя съвсем леко.

— А сега?

— Сега заедно...

Двете натиснаха грубата скала вляво от ключалката. Трудно, ала без да заяжда и с много слаб шум, неравната плоча на червената скала помръдна навътре и откряхна тясна пролука. Вътре цареше мрак.

Арха се приведе и влезе.

Налагаше се Косила, която беше тромава и тежко облечена, да се промъква през тесния отвор. Щом влезе, тя се облегна на вратата и с мъка я блъсна да се затвори.

Владееше абсолютен мрак. Никаква светлинка не се виждаше. Тъмнината тегнеше, сякаш се озоваха с отворени очи под вода.

Превиха се почти одве, защото се намираха на място, високо не повече от четири стъпки. Арха опипваше стената, докосвайки я едновременно вляво и вдясно.

— Носиш ли светлина? — прошепна момичето, както се шепне на тъмно.

— Не — отвърна зад нея Косила. Тя също бе снижила глас, но в него се усещаше нещо като насмешка. А Косила никога не се бе

усмихвала.

Сърцето на Арха заигра, кръвта ѝ кипна в гърдите. Рече си с ожесточение: „Това място е мое, аз му принадлежа и няма да се уплаша!“

На глас не каза нищо. Пое напред. Имаше само един път. Надолу, към недрата на хълма.

Косила я последва, като пъхтеше тежко. Дрехите и се закачаха и влачеха по скалите и земята.

Внезапно таванът се издигна — Арха можеше да застане изправена и да протегне ръце, без да допре стените. Въздухът, душен и застоял, сега докосна лицето ѝ по-прохладен и влажен и лекият му полъх създаваше усещане за обширност. Арха пристъпи предпазливо напред в непрогледния мрак. Един камък се изтърколи изпод обутите ѝ в сандали нозе, удари се о друг ѝ тихият звук събуди ехото. То отекна с множество гласове — слаби, далечни, все по-далечни. Навярно пещерата бе огромна на шир и дълж, но не и празна — нещо в нейната тъма, повърхнини на невидими предмети или прегради, разчупваше ехото на хиляди отломъци.

— Тук сигурно се намираме под Надгробните камъни — прошепна момичето и шепотът му се разбяга из кухата чернилка, разливайки тънки като паяжина звуци, които продължително отекваха.

— Да. Това са Гробниците. Върви. Аз не мога да остана тука. Все по лявата страна. Ще преминеш покрай три отвора.

Шепотът на Косила съскаше (и слабото ехо просъскваше след нея). Тя се страхуваше, тя наистина се страхуваше. Не искаше да бъде сред Безименните, между техните гробове, в техните пещери, в мрака. Мястото не беше нейно, тя не му принадлежеше.

— Ще дойда тук с факла — каза Арха, като опипом си проправяше път край стената и се удивляваше на странните скални образувания, хлътнатини, изпъкналости, заоблености и ръбове, ту груби като въже, ту гладки като пиринч. Това определено бе ваятелство. Може би цялата пещера бе дело на древни скулптори.

— Тука светлината е забранена — рязко прошепна Косила.

Начинът, по който го изрече, накара Арха да разбере, че така е редно. Бяха в самия дом на мрака, в сърцето на нощта.

Три пъти пръстите ѝ напипваха отвори сред подвеждащата скална тъмнина. Четвъртия отвор тя обходи с ръце на дълж и шир и

влезе в него. Зад нея идваше Косила.

В тунела, отново леко наклонен, те задминаха един ляв отвор и при следващото разклонение поеха вдясно — налучкваша и опипваша пътя си в подземния мрак, в тишината на земните недра. През цялото време трябваше да вървят с разперени ръце и да следват двете страни на тунела, за да не пропуснат да преброят някой отвор или незабелязано да отминат определено разклонение. Ориентираха се само с докосване, пътят не се виждаше, а се налучкваше.

— Това ли е Лабиринтът?

— Не. Това е проходът, който се намира под трона.

— А къде е входът на Лабиринта? Арха харесваше тази игра в тъмното. Искеше да се изправи пред по-голяма загадка.

— Във втория отвор на Подземието, който задминахме. Сега потърси една врата вдясно, дървена врата, ако не сме я пропуснали вече.

Арха долови как Косила неспокойно опипваше с ръце стената и се жулеше о твърдия камък. Тя леко плъзна връхчетата на пръстите си по скалата и в миг усети гладката дървена повърхност. Блъсна я и проскърцвайки, вратата се отвори без усилие. Един миг стоя, ослепена от светлина.

Влязоха в ниска широка стая, със стени от дялан камък, осветена от увиснала на синджир димяща факла. Помещението бе душно от пушека на факлата, защото не се проветряваше. Очите на Арха смъдяха и се насълзиха.

— Къде са затворниците?

— Ето там.

Най-сетне осъзна, че трите неясни купчини в далечния край на стаята бяха хора.

— Вратата не е заключена. Няма ли стража?

— Не е необходима.

Тя колебливо надникна през димната завеса. Двата глезена и китката на затворниците бяха оковани във вериги, забити в скалната стена. Ако някой поискаше да легне, окованата му ръка оставаше вдигната, провиснала на веригите. Косите и брадите им бяха сплъстени и заедно със сенките скриваха лицата им. Единият бе полуизлегнат, другите двама — седнали или приклеknали. Бяха голи. Миризмата, която се излъчваше от тях, бе по-силна дори от димната смрад.

Един затворник сякаш наблюдаваше Арха; стори ѝ се, че вижда блясъка на зениците му, после си помисли, че се лъже. Останалите не помръдваха с наведени глави.

Тя се извърна настрани и каза:

— Това вече не са мъже.

— И никога не са били. Те са демони, зли духове, които са готвили покушение срещу свещения живот на Бога-крал! — очите на Косила горяха в червената светлина на факлата.

Арха отново погледна затворниците със страхопочитание и любопитство.

— Как би могъл човек да нападне бог? Нима е възможно това? Вие там, как сте се осмелили да нападне-те самия жив бог?

Единият от мъжете се взря в нея изпод черната си четина, но не отвърна нищо.

— Отрязали са им езиките, преди да ги изпратят от Авабат — каза Косила. — Не говори с тях, господарке. Те са осквернени. Твои са, ала не за да приказваш с тях, не за да ги гледаш или да мислиш за тях. Твои са, за да ги предадеш на Безименните.

— Как ще бъдат принесени в жертва?

Арха вече не гледаше към затворниците. Вместо това се обърна към Косила, извличайки сила от масивното тяло, от хладния глас. Зави и се свят, от димната смрад и сажди ѝ приляваше, но тя разсъждаваше и говореше със свършено спокойствие. Не беше ли постъпвала така много пъти досега?

— Жрицата на Гробниците най-добре знае каква смърт ще удовлетвори нейните Повелители и тя трябва да я избере. Има доста начини.

— Нека Гобар, капитанът на стражите, отсече главите им. А кръвта да се излее пред трона.

— Като приношение на козел ли? — Косила сякаш се присмиваше над нейната липса на въображение. Арха остана безмълвна. Косила продължи да говори:

— Освен туй Гобар е мъж. А никой мъж не може да влезе в Местата на мрака на Гробниците — моята господарка положително помни това? Ако влезе, не може да ги напусне...

— Кой е довел тук тези роби? Кой им дава храна?

— Надзирателите Дюби и Юахто, които служат на моя храм: те са евнуси и могат да слизат тука в услуга на Безименните, както и аз. Стражите на Бога-крал оставиха затворниците, оковани пред стената, а аз и надзирателите ги въведохме през Затворническата врата, вратата в червените скали. Винаги се е постъпвало така. Храна и вода им се подават през тавански отвор от стаята зад трона.

Арха вдигна поглед. Зад синджира, където висеше факлата, видя дървен четириъгълник, вдълбан в каменния таван. Беше твърде малък, за да мине през него човек, но едно въже би достигнало тъкмо до средния от тримата затворници. Тя отново бързо отмести очи.

— Тогава да не носят повече храна и вода. И да загасят факлата.

Косила се поклони:

— А какво ще правим с телата, когато умрат?

— Нека Дюби и Юахто ги погребат в голямата пещера на Подземието, през която минахме — отвърна момичето, като повиши глас. — Това да стане на тъмно. Моите Повелители ще погълнат телата им.

— Ще бъде сторено.

— Правилно ли е така, Косила?

— Правилно, господарке.

— Да тръгваме тогава — каза Арха много рязко, спусна се обратно към дървената врата и излезе от Оковната стая в мрака на тунела.

Той изглеждаше спокоен и мирен като беззвездна нощ — безмълвен, невидим, лишен от светлина и живот. Тя се потопи в чистата тъма, гмурна се в нея както плувец във вода. Косила забърза след момичето, като изоставаше все повече, пышкаше и се тътрюзеше. Без никакво колебание Арха премина за втори път разклоненията, които бяха следвали и пропуснали при идването си насам, заобиколи широкото кънтящо Подземие и огъната надве, запълзя нагоре по последния дълъг тунел към затворената врата в скалите. Там се наведе и потърси дългия ключ на обръча, опасващ кръста ѝ. Откри го, но не можа да намери процепа на ключалката. Нямаше ни лъч светлина по невидимата стена пред нея. Заопипва я с пръсти, търсейки брава, болт или дръжка, обаче нищо не откри. Къде трябваше да влезе ключът? Как ще се измъкне оттук?

— Господарке!

Гласът на Косила, умножаван от ехото, просъска и отекна далече зад нея:

— Господарке, вратата не се отваря отвътре. Няма как да излезем. Няма обратен път. Арха се облегна на скалата. Не каза нищичко.

— Арха!

— Тук съм!

— Ела!

Тя допълзя на ръце и колене като куче до полите на Косила.

— Вдясно. Побързай. Аз не трябва да се застоявам тука. Не принадлежа на това място. Последвай ме.

Арха се изправи на крака и здраво се хвана за робата на Косила. Вървяха дълго, следвайки отдясно причудливо изваяната пещерна стена, след което навлязоха в една черна дупка в мрака. Поеха нагоре по някакви тунели и стълби. Момичето продължаваше да се държи за робата на жената. Очите му бяха затворени.

Почувства върху клепачите си червена светлина. Помисли си, че отново е в стаята с факлата и не отвори очи. Но въздухът миришеше сладникаво на застояло и плесен, с дъх на познато. А краката ѝ стъпваха като по стръмна скала. Арха се пусна от робата на Косила и откряна очи. Над главата ѝ зееше тавански отвор. Промъкна се през него след Косила. Той ги отведе в стая, която познаваше — малка каменна килия с няколко сандъка и железни ковчези в поредицата от стаи зад Тронната зала. Дневната светлина мъждукаше сива и немощна във външния коридор.

— Другата, Затворническата врата, води само към тунелите. Тя не извежда навън. Този е единственият път за излизане. Ако съществува друг, нито аз, нито Тара го знаем. Ако го има, ти самата трябва да си го спомниш. Но струва ми се, че няма.

Косила продължаваше да говори полугласно и с някаква злост. Пълното ѝ лице под черната качулка бе бледо и влажно от потта.

— Не си спомням завоите на този път за излизане.

— Аз ще ти ги кажа. Ала само веднъж. Ще трябва да ги запомниш, защото следващия път няма да дойда с тебе. Аз не принадлежа на това място. Трябва да дойдеш сама.

Момичето кимна. Вдигна поглед към лицето на възрастната жена и си помисли колко странно изглеждаше то — бледо от едва овладян

страх и в същото време тържествуващо, сякаш Косила тайно се наслаждаваше на нейната слабост.

— После ще дойда сама — рече Арха, но когато направи опит да се откъсне от Косила, коленете ѝ се подкосиха и стаята се завъртя пред очите ѝ. Свлече се като малко черно кълбо в краката на Върховната жрица.

— Ще се научиш — каза Косила и все още дишаше тежко, застанала неподвижна. — Ще се научиш.

4. СЪНИЩА И РАЗГОВОРИ

Няколко дни Арха се чувстваше зле. Лекуваха я от треска. Тя оставаше в леглото си или сядаше на верандата пред Малкия дом в мекото есенно слънце и гледаше нагоре към западните хълмове. Усещаше се слаба и глупава. Отново и отново се връщаше към тези мисли. Срамуваше се от своя припадък. Пред Стената на Гробниците така и не бяха поставили стража, но тя вече не се осмеляваше да пита Косила за това. Изобщо не искаше да види Косила — никога. Защото се срамуваше, че припадна.

Често, седнала на слънце, тя кроеше планове как ще се държи другия път, когато отиде в местата на мрака под хълма. Много пъти размишляваше каква смърт ще определи на следващите затворници — по-сложна, по-подходяща за ритуалите на Празния трон.

Всяка нощ се будеше в тъмното и простенваше:

— Още не са умрели! Все още умират!

Сънуваше много. Присънваше й се, че трябва да сготви храна — огромни котли с вкусна овесена каша — и да я излее в една яма в земята. Сънуваше, че трябва да пренесе в мрака пълно ведро с вода, дълбоко пиринчено ведро, на някой, който е жаден. И все не достигаше до този човек. Събуждаше се самата тя жадна, ала не ставаше да пие. Лежеше будна, с отворени очи, в иззиданата без прозорци стая.

Една сутрин Пенте дойде да я посети. Арха видя от верандата как тя приближаваше Малкия дом безгрижно и безцелно, сякаш съвсем случайно минава насам. Ако Арха не я бе заговорила, Пенте нямаше да се качи по стълбите. Но Арха бе самотна и я заговори.

Пенте направи дълбок поклон, задължителен за всички, които доближаваха Жрицата на Гробниците, след това тежко се отпусна на стълбата под Арха, издавайки нещо като: „Пух!“ Станала бе доста висока и закръглена. Каквото и да направеше, винаги поруменяваше като череша и този път беше почервенияла от вървенето.

— Чух, че си болна. Скътала съм ти малко ябълки. Тя ненадейно измъкна изпод огромната си черна роба едно серкме, натъпкано с

шест-седем чудесни жълти ябълки. Пенте вече бе посветена в служба на Бога-крал и служеше в неговия храм под ръководството на Косила. Още не беше жрица и затова се обучаваше и работеше заедно с послушничките.

— Тази година двете с Попе сортирахме ябълките и аз ти скътах най-хубавите. Винаги сушат наистина хубавите ябълки. Така се съхраняват най-добре, но е жалко за тях. Нали са великолепни?

Арха поглади светлозлатистата гладка кора на плодовете, зърна вейките, по които още се крепяха някои кафяви листа.

— Действително са чудесни.

— Вземи си една.

— Не сега. Ти си вземи.

От учтивост Пенте избра най-малката и я изгълта на десетина сочни, умели, лакоми хапки.

— По цял ден мога да ям — каза тя. — Все не ми стига. Бих предпочела да бъда готвачка наместо жрица. Бих готвила по-добре от тази стара стисната Натаба и освен това щях да облизвам гърнетата... О, чу ли за Мюнит? Тя трябвало да лъска онези пиринчени гърнета, в които държат розовото масло, онези високи тесни съдове със запушалки, нали знаеш? Помислила си, че трябва да ги почисти и отвътре, пъкнала, нали знаеш, ръката си с един парцал и не могла да я измъкне. Толкова се опитвала, че цялата се запъхтяла и се подула в китката, нали знаеш, та наистина се заклешила. Хукнала из спалните и пиццала: „Не мога да се освободя! Не мога да се освободя!“ А Пунти, който е вече съвсем глух, си помислил, че е станал пожар и започнал да крещи на другите надзиратели да идват да спасяват послушниците. Юахто в същото време доял мляко и изскочил от кошарата да види какво става, дойните кози наизлезли, втурнали се в двора и налетели на Пунти, на надзирателите и на малките момичета, а Мюнит истерично размахвала пиринченото гърне на ръката си и всички се щурали нагоре-надолу, когато Косила дошла от храма и възкликнала: „Какво е това? Какво значи всичко това?“

Хубавото закръглено лице на Пенте направи такава отблъскваща гримаса, коренно различна от хладното изражение на Косила и едновременно тъй наподобяваща, че Арха избухна направо в ужасен смях.

— „Какво е това? Какво значи всичко това?“, продължила да вика Косила и тогава... тогава кафявата коза я ухапала — Пенте се разтrese от смях, сълзи бликнаха от очите ѝ. — И тогава М-М-Мюнит ударила козата с г-г-гърнето.

Двете момичета се запревиваха от кикот, люлеейки се напред-назад, държаха се за коленете, задушаваша се.

— А Косила се обърнала и казала: „Какво е това? Какво значи всичко това?“ на... на... на козата. — Краят на разказа бе заглушен от смях. Най-сетне Пенте избърса очите и носа си и разсеяно захапа нова ябълка.

От толкова продължителен смях на Арха ѝ се зави малко свят. Тя си наложи да се успокои и след известно време попита:

— Как си попаднала тук, Пенте?

— О, била съм шестото момиче на моите родители и те просто не могли да отгледат толкова много и да ги оженят. Тъй че като съм навършила шест години, ме довели в Храма на Бога-крал и ме посветили. Това станало в Осава. Предполагам, че там е имало твърде много послушнички, защото скоро съм била изпратена тук. А може да са сметнали, че от мене ще излезе голяма жрица или нещо подобно. Но тука са се излъгали! — Пенте отхапа от ябълката със засмяно, разочаровано лице.

— Би ли предпочела да не си жрица?

— Дали бих предпочела? Разбира се! Бих предпочела да се омъжа за свинар и да живея в канавките, бих предпочела всичко друго, само не и да стоя жива погребана през всичките дни на земния си живот с тая женска паплач в една загниваща стара пустиня, където не стъпва човешки крак. Ала какво предпочитам е без значение, понеже вече съм посветена и не мога да се отърва. Надявам се през следващия си живот да бъда танцьорка в Авабат! Ще съм си го заслужила!

Арха се вгледа в нея с внимателни тъмни очи. Не я разбираше. Стори ѝ се, че не бе забелязвала Пенте преди, не бе я наблюдавала и не беше успявала да я види — закръглена, жизнена и сочна като някоя от нейните златни ябълки, тя изглеждаше доста красива.

— За тебе храмът нищо ли не значи? — попита Арха твърде рязко.

Пенте, винаги покорна и лесно податлива, този път не се уплаши.

— О, знай, че твоите Повелители имат голямо значение за тебе — каза тя с безразличие, което удиви Арха. — В това все пак се крие някакъв смисъл, защото ти си специална тяхна служителка. Не си просто посветена, а си призвана по рождение. Но погледни ме мен. Трябва ли да изпитвам особено благоговение и прочие към Бога-крал? В края на краищата той е просто човек, макар и в Авабат да живее в дворец със златни покриви, който се простира на десет мили околоръст. Той е близо петдесетгодишен и плешив. Можеш да го видиш на всички статуи. И се обзалагам, че си подрязва ноктите като всички останали. Прекрасно знай, че е и бог. Но си мисля, че ще бъде много по-божествен, след като умре.

Арха бе съгласна с Пенте, защото беше почнала тайно да гледа на самородните Божествени императори на Каргад като на самозвани, фалшиви богове, опитващи се да похитят преклонението, дължимо на истинските и вечни Сили. Ала зад думите на Пенте се криеше нещо, с което не можеше да се съгласи, нещо напълно ново за нея, нещо, което я плашеше. Тя не бе осъзнала колко са различни хората и по какъв различен начин гледат на живота. Почувства се така, сякаш бе вдигнала очи и съзряла изведнъж цяла нова планета, увиснала точно над прозореца, огромна и гъсто населена, един съвсем странен свят — свят, в който боговете нямаха значение. Тя беше уплашена от твърдото неверие на Пенте. В уплахата си предприе нападение.

— Вярно е. Моите Повелители са мъртви от много, много време. И никога не са били хора... Знаеш ли, Пенте, бих могла да те призова в служба на Гробниците.

Говореше любезно, сякаш предлагаше на приятелката си добър шанс.

Руменината изчезна от бузите на Пенте.

— Да — каза тя, — би могла. Но аз не съм... не съм способна на това.

— Защо?

— Страхувам се от тъмнината — тихо рече Пенте. Арха възкликна леко презрително, обаче остана удовлетворена. Беше постигнала целта си. Пенте може и да не вярва в боговете, но се страхува от безименните сили на мрака — както всяка смъртна душа.

— Знаеш, че ако не искаш, няма да го направя — промълви Арха. Помежду им настъпи дълго мълчание.

— Ти все повече заприличваш на Тара — меко и унесено, както обикновено, заговори Пенте. — Добре, че не заприличваш на Косила. Но си толкова силна. И на мене ми се иска да бъда силна, ала аз просто обичам да ям...

— Продължавай — каза Арха, надменна и заинтригувана, а Пенте бавно изхрупа и третата ябълка до семките.

Подир няколко дни повелите на нескончаемите ритуали на Мястото извадиха Арха от уединението ѝ. Една коза бе родила извънсезонни близнаци и те щяха да бъдат принесени в жертва на боговете — според традицията това бе важен ритуал, на който Първата жрица трябваше да присъства. Церемонията се изпълияваше по новолуние пред Празния трон. Арха вдъхваше упойните аромати на билките, които горяха в широки бронзови подноси пред трона, и танцуваше сама в черно. Танцуваше пред невидимите сенки на мъртвите и неродените и душите по време на този танц витаеха във въздуха около нея, следваха играта на нозете ѝ, бавните сигурни движения на ръцете. Тя пееше песните, чиито думи никой смъртен не разбираше и които сричка по сричка бе научила от Тара много отдавна. Хор от жрици, скрити в сянката зад огромните двуредни колони, подемаше след нея странните думи и грамадната рухнала зала отекваше от гласове, сякаш стълпените души повтаряха песнопенията отново и отново.

Богът-крал на Авабат не изпрати повече затворници в Мястото и Арха постепенно престана да сънува тримата, които отдавна бяха вече мъртви и погребани в плитките си гробове в гигактската пещера под Гробниците.

Тя събра целия си кураж, за да отиде пак в пещерата. Трябваше да го направи — Жрицата на Гробниците бе длъжна да посещава собственото си владение без страх и да познава неговите пътища.

Когато влезе първия път, таваиският капак бе залостен здраво, но не колкото се страхуваше. Подготвила се бе толкова добре, събрала беше такава решимост да отиде сама и да овладее нервите си, че когато слезе, почти с разочарование откри: няма нищо страшно. И да имаше гробове, те не се виждаха, нищичко не се виждаше. Царяха тъмнина и тишина. И това бе всичко.

Ходеше там ден подир ден, влизаше както винаги през таванския отвор на стаята зад трона, додето хубаво опозна целия обход на

пещерата със странните ѝ скулптурни стени, доколкото нещо невидимо можеше да се опознае. Не се отделяше от стените, защото ако се спуснеше в огромната дупка, щеше да загуби ориентир в тъмното и да се добере до стената слепешком, без да знае къде се намира. Както се убеди още първия път, в местата на мрака важното бе да помниш кои завои и отвори си отминал и кои ти предстоят. Трябваше да ги броиш, понеже при допир всички си приличаха. Арха имаше тренирана памет и не срещаше трудности с този стар трик да си намира пътя, като опипва и брои, а не както обикновено, когато може да го види. Скоро научи наизуст всички коридори, открояващи се в Подземието, цялата плетеница от проходи под Тронната зала и хълма. Но в един коридор тя никога не влизаше — втория, вляво от входа сред червените скали. Знаеше, че ако сбърка и хлътне през него, никога повече няма да открие обратния път. Все по-силно копнееше да слезе и опознае Лабиринта, но потискаше този копнеж у себе си, преди да бе научила всичко възможно за него там горе, на земята.

Тара не знаеше много — само имената на някои от стаите и описанието на посоките и завоите, които трябваше да се следват и пропускат, за да се стигне до тези стаи. Тя можеше да ги каже на Арха, ала не и да ги начертае в праха или дори с жест във въздуха. А и самата тя не ги беше изминавала, не беше влизала никога в Лабиринта. Но когато Арха я питаше: „Как се стига от отворената Желязна врата до Рисуваната стая?“, или: „Къде върви пътят от Костната стая до тунела край реката?“, Тара помълчаваше малко и издекламирваше странните посоки, които бе научила доста преди предишната Арха — трябва да се минат толкова и толкова кръстопътя, да се вземат толкова и толкова завоя и така нататък. Всичко това Арха запаметяваше, както го бе запаметила и Тара — от първо чуване. По цели нощи, докато лежеше в леглото си, тя си ги повтаряше и се опитваше да си представи местата, стаите, завоите.

Тара показва на Арха множество шпионки, които гледаха към Лабиринта от всяка сграда и храм на Мястото и даже под скалите извън него. Мрежата от каменни тунели се простираше под цялото Място и дори отвъд стените му; тунелите опасваха в мрака много мили. Никой освен нея, двете върховни жрици и техните специални слуги, евнусите Манан, Юахто и Дюби, не знаеха за съществуването на Лабиринта, който се простираше под всяка тяхна стъпка. Сред

останалите се носеха смътни слухове за него; всички бяха чували за някакви пещери и помещения под Гробниците. Но никой не проявяваше любопитство, свързано с Безименните и техните свещени места. Може би усещаха, че колкото по-малко знаят, толкова по-добре. Арха, разбира се, бе изключително любопитна и щом научи за шпионките към Лабиринта, отиде да ги потърси. Те обаче бяха така добре замаскирани в подовите настилки и пустинните местности, че не успя да открие нито една, дори и тази в Малкия ѝ дом, докато Тара не ѝ я показа.

Една пролетна нощ тя взе със себе си фенер със свещ и без да го пали, се спусна през Подземието в левия коридор на прохода, към който водеше вратата сред червените скали.

Слезна на тридесетина стъпки в прохода и влезе в мрака през един вход, като напипа желязната рамка на вратата — досегашна граница на нейните издирвания. Дълго вървя в тунела след Желязната врата и когато накрая зави вдясно, запали свещта и се огледа. Тук светлината бе допустима. Вече не се намираше в Подземието. Мястото не бе така свещено, макар и по-опасно. Намираше се в Лабиринта.

В малкия светлинен кръг на свещта се видя заобиколена от груби голи стени, сводове и скална настилка. Въздухът беше мъртвешки. Пред нея и зад нея тунелът тънеше в тъма.

Всички тунели си приличаха, кръстосваха се и се прекръстосваха. Тя внимателно броеше завоите и проходите и си повтаряше напътствията на Тара, макар че ги помнеше съвършено. Защото не биваше да се загуби в Лабиринта. В Подземието и в късите околни проходи Косила или Тара можеха да я открият, а и Манан, когато бе водила тук няколко пъти, щеше да я намери. В Лабиринта никой от тях не беше стъпвал — само тя. Малко щяха да ѝ помогнат, ако слезеха в Подземието и започнеха да викат, щом тя се заплете в някое кръстовище от тунели на половин миля. Представи си как щеше да чуе ехото от зовящи гласове, отекващо във всеки коридор, как щеше да се опита да ги достигне, но загубена, щеше да се загуби още по-лошо. Така живо си представи всичко, че спря, понеже и се стори, че чува далечен глас, който я викаше. Нищо подобно. А и няма да се загуби. Бе много внимателна. Още повече че принадлежеше на това място, то бе собственото ѝ владение. Силите на мрака, Безименните,

щяха да направляват всяка нейна стъпка, както биха заблудили всеки смъртен, осмелил се да проникне в Лабиринта на Гробниците.

Сега не отиде далече, ала достатъчно, за да укрепи в нея онази странна, горчива, но и приятна увереност, че е напълно сама и независима, и да я връща отново и отново всеки път все по-навътре. Стигна Рисуваната стая и Шестте пътя, прекоси дългия Външен тунел и странното кръстовище, което водеше до Костната стая.

— Кога е бил проправен Лабиринтът? — попита тя Тара и строгата слаба жрица ѝ отвърна:

— Не зная, господарке. Никой не знае.

— Защо е бил прокаран?

— За да укрие съкровищата на Гробниците и за наказание на всеки, който би се опитал да ги отвлече.

— Виждала съм само съкровищата, които се намират в стаите зад трона и в подземията му. Какво е заровено в Лабиринта?

— Доста по-голямо и древно съкровище. Искаш ли да го зърнеш?

— Да.

— Никой освен тебе не може да проникне в Съкровищницата на Гробниците. Слугите си можеш да вземеш в Лабиринта, но не и в съкровищницата. Дори ако Манан влезе там, това ще разбуди гнева на мрака; той никога не ще излезе жив от Лабиринта. Там ще трябва винаги да ходиш сама. Аз зная къде се намира Голямото съкровище. Ти ми показва пътя преди петнадесет години, преди да умреш, за да го запомня и да ти го предам, когато се завърнеш. Мога да ти опиша как да отидеш в Лабиринта след Рисуваната стая. Ключът за съкровището е на обръча ти — сребърният ключ с драконовата фигура на езичето. Но там трябва да бъдеш сама.

— Каж ми пътя.

Тара го описа и тя го запомни, както запомняше всичко. Ала не отиде да види Голямото съкровище на Гробниците. Имаше чувството, че все още ѝ липсват нужната воля и познание. А може би искаше да си остави нещо в запас, нещо, към което да се стреми, което да придава очарование на тези празни тунели в мрака, които винаги свършваха с голи стени и празни прашни килии. Трябваше да почака още малко, преди да види своите съкровища.

В края на краищата не беше ли ги зървала преди?

Все още изпитваше странно чувство, когато Тара и Косила ѝ говореха за неща, които бе видяла или казала, преди да умре. Наистина тя знаеше, че е умряла и се е преродила в нова плът в часа, когато старото тяло я е напуснало — и то не само преди петнадесет години, а още преди и преди, назад в годините, преди поколения и поколения, стотици години назад, до самото начало на времето, когато е бил прокаран Лабиринтът и издигнати Надгробните камъни, когато в това Място е живяла Първата жрица на Безименните и е танцувала пред Празния трон. Всички бяха едно, всички тези животи и нейният. Тя беше Първата жрица. Човешките същества се раждаха веднъж завинаги, а само тя, Арха, се прераждаше вечно. Стотици пъти бе научавала пътеките и завоите на Лабиринта, за да достигне накрая до тайната стая.

Понякога ѝ се струваше, че си спомня. Мрачните пространства под хълма и изглеждаха толкова познати, сякаш бяха не само нейно владение, но и неин дом. Когато вдъхваше упоителни аромати и танцуваше в лунния мрак, главата ѝ олекваше и тялото преставаше да ѝ принадлежи. Тогава тя играеше босонога във вековете, облечена в черна роба, и знаеше, че този танц никога не е свършвал.

Все пак винаги ѝ звучеше странно, когато Тара кажеше: „Спомена ми, преди да умреш...“

Веднъж Арха попита:

— Що за хора са били тези, дето са идвали да грабят Гробниците? Нима това е истина?

Идеята за крадци я бе спходила като нещо вълнуващо, но невероятно. Как биха могли да достигнат Мястото незабелязани? Тук рядко идваха поклонници, по-рядко дори от затворниците. Понякога пристигаха нови послушници или роби от по-малките храмове на Четирите земи или пък скромна процесия поднасяше златно дарение или специален тамян в някой храм. И това беше всичко. Никой не се появяваше случайно — да купува или продава, да разглежда или краде. Никой не идваше освен по заповед. Арха дори не знаеше разстоянието до най-близкия град — дали беше двадесет мили или повече. Той бе мъничък град. Мястото се пазеше и съхраняваше от пустотата, от самотата. Който и да прекоси околната пустиня, мислеше си тя, ще остане незабелязан колкото черен овен в снежно поле.

Седнала бе с Тара и Косила. Сега прекарваше повечето си време с тях, когато не беше в Малкия дом, или сама в подножието на хълма. Беше бурна и студена априлска нощ. Намираха се около ниския огън от пелинови клони край камината, в стаята зад Храма на Бога-крал, стаята на Косила. В коридора пред вратата Манан и Дюби играеха на пръчици и жетони — подхвърляха връзка пръчици и трябваше да уловят колкото се може повече с обратната страна на дланта. Манан и Арха тайно понякога все още се забавляваха с тази игра във вътрешния двор на Малкия дом. Потракването на падащи пръчици, приглушените възгласи на триумф или поражение, тихото прашчане на огъня бяха единствените звуци, когато трите жрици се смълчаваха. Отвъд стените всичко наоколо тънеше в дълбоката тишина на пустинната нощ. Изрядко долиташе ромон на бурен дъждовен порой.

— В древността много хора са идвали да плякосват Гробниците, но никой не е успял — каза Тара.

Каквато си бе мълчалива, тя обичаше от време на време да разкаже по някоя история и често го правеше за обучение на Арха. По всичко личеше, че тази вечер от нея може да се измъкне нещо.

— Кой би имал подобна смелост?

— Те, те са я имали — рече Косила, — заклинателите и магьосниците от Вътрешните земи. Тогава Боговете-кrale още не царували в Каргадските земи и ние не сме били така силни. Магьосниците идели по море от запад в Карего-Ат и в Атуан, за да плякосват селищата по крайбрежието и да грабят фермите. Те стигали чак до свещения град Авабат. Твърдели, че пристигат на лов за дракони, но вършели набези над градове и храмове.

— А техните велики герои идвали да изпробват мечовете си — заразказва Тара — и да вършат безбожни заклинания. Един от тях, голям магьосник и господар на драконите, най-големият от всички, претърпял тук своя крах. Било много, много отдавна, ала историята още се помни, и то не само по тези места. Името му било Ерет-Акбе, той бил крал и магьосник на Западните земи. Дошъл по нашите краища, свързал се в Авабат с бунтовнически каргадски вождове и заедно с тях се сражавал за господство над града срещу Върховния жрец на Вътрешния храм на Боговете-близнаци. Дълго водили битка те — човешката магия против божествената светлина — и храмът наоколо потънал в развалини. Най-накрая Върховният жрец успял да

строши магическия му жезъл, разчупил надве амулета на силата му и с това го надвил. Той забягнал от града и от Каргадските земи и през Землемория отплавал далеч на запад. Там един дракон го убил, защото Ерет-Акбе бил загубил силата си. От този ден завинаги изчезнали могъществото и величието на Вътрешните земи. Върховен жрец тогава бил Интатин, първият от династията Тарб, която в изпълнение на пророчествата поставила в продължение на столетия началото на Жреците-кrale в Карего-Ат, а те от своя страна — на Боговете-кrale на целия Каргад. Станало така, че от времето на Интатин растат силата и могъществото на Каргадските земи. Магьосници извършвали похищения над Гробниците, като се опитвали да си върнат счупения амулет на Ерет-Акбе. Но той все още е тук, където Върховният жрец го е оставил да се съхранява. Тука са и костите им. Тара отправи поглед в земята под краката си:

— А другата половина е била изгубена во веки веков.

— Как така изгубена? — попита Арха.

— Едната половина задържал Интатин и я предал в Съкровището на Гробниците, където завинаги лежи на сигурно място. Другата останала в ръцете на магьосника, който, преди да избяга, я дал на един дребен крал, един от бунтовниците на име Торег от Хупун. Не зная защо е постъпил тъй.

— За да предизвика вражда и накара Торег да се възгордее — каза Косила. — Така и станало. По време на династията Тарб потомците на Торег отново се вдигнали на бунт. По-късно въстанали срещу първия Божествен крал, като отказали да го признаят нито за бог, нито за крал. Прокълнато, окаяно племе било това. Всички те вече са мъртви. Тара кимна.

— Бащата на сегашния Бог-крал, Негово величество Въздигнатия, унищожил фамилията Хупун и разрушил храмовете и. Когато сторил туй, половината амулет, който се пазел от времето на Ерет-Акбе и Интатин, била изгубена. Никой не знае какво е станало с нея. Било е преди едно поколение.

— Няма съмнение, че са я захвърлили на боклука — рече Косила. — Говори се, че нямал вид на нещо ценно, този пръстен на Ерет-Акбе. Проклет да е и той, и всичко магьосническо!

Косила се изплю в огъня.

— Ти виждала ли си онази половина, която се пази тук? — обърна се Арха към Тара. Слабата жена поклати глава:

— Тя се намира в съкровищницата, където никой освен Първата жрица няма право да влиза. Не зная, може би това е най-голямото съкровище. Така ми се струва. Защото в продължение на стотици години крадци и магьосници от Вътрешните земи са се опитвали да си го върнат, отминавали са отворени ковчези със злато, търсейки единствено него. Доста време е изминало, откак са живели Ерет-Акбе и Интатин, но историята все още се знае и предава и тук, и на Запад. Повечето неща остаряват и загиват през вековете. Малко неща, които са били съкровени, си остават такива и историите им продължават да се предават.

Арха се замисли за момент и каза:

— Тези хора сигурно са били много смели или много глупави, щом са влезли в Гробниците. Не знаят ли каква сила крият Безименните?

— Не — отговори Косила със студения си глас. — Те нямат богове. Правят магии и смятат себе си за богове. Ала не са такива. И когато умрат, не се прераждат. Превръщат се в кости и прах и вятърът разнася душите им, докато ги разпилее. Те нямат безсмъртни души.

— Но какво представлява тяхната магия? — попита Арха очарована. Беше забравила някогашните си думи, че ще отвърне лице от корабите, идващи от Вътрешните земи. — Как правят магии? Какви действия извършват?

— Трикове, измами, фокуси — отвърна Косила.

— Не само — каза Тара, — ако е вярно донякъде онова, което се говори. Магьосниците от Запада могат да призовават и укротяват ветровете, могат да променят техните посоки по собствено желание. Всички им го признават и разказват едни и същи истории. Затуй са добри мореплаватели — умеят да извикат в платната магически вятър, който да ги отведе, където пожелаят, и да спрат морските бури. Говори се също, че могат да запалят светлина или да спуснат мрак по своя воля, да превръщат скалите в диаманти и оловото — в злато. Способни са в миг да построят огромен дворец или цял град, поне привидно. Да се превърнат в мечки, риби или дракони, ако поискат.

— Не вярвам на всичките тия работи — рече Косила. — Че са опасни, умели и хитри, изплъзващи се като змиорки — това да. Но

казват, че отнемеш ли дървения жезъл от един магьосник, той загубва силата си. Може би върху жезлите им са изписани зли руни.

Тара отново поклати глава:

— Те наистина носят жезъл, ала жезълът им е само оръдие на силата, която е в самите тях.

— Но как се сдобиват с тази сила? — попита Арха.

— Откъде произтича тя?

— От лъжите — отвърна Косила.

— От думите — каза Тара. — Чувала съм това от човек, който веднъж видял велик магьосник от Вътрешните земи — маг, както ги наричат по онези места. Хванали го в плен при един набег на Запад. Той им показал пръчка от сухо дърво, произнесъл някаква дума и — не щеш ли¹ — пръчката цъфнала. Произнесъл друга дума и ето че вързала червени ябълки. Тогава изрекъл още една дума и пръчката, цветовете и ябълките — всичко изчезнало, а заедно с тях и магьосникът. Една думичка и се изпарил като небесната дъга, все едно че намигнал: не останала и следа от него и те вече не го открили на този остров. Дали е просто фокусничество всичко туй?

— Глупавият лесно се лъже — заяви Косила. Тара не каза нищо повече, за да избегне спора. Но Арха не искаше да изостави темата.

— Как изглеждат магьосниците? — попита тя. — Наистина ли са целите черни, с белнали очи?

— Такива са — черни и противни. Не съм виждала нито един от тях — самодоволно забеляза Косила, намести тежкото си туловище на ниския стол и протегна ръце към огъня.

— Нека Боговете-близнаци ги държат далеч оттук! — промълви Тара.

— Никога вече няма да дойдат отново — каза Косила.

А огънят прашеше, дъждът ръмеше и зад мрачната порта Манан пискливо подвикваше: „Ахаа! Едната половина за мене, едната половина за мене!“

5. СВЕТЛИНА ПОД ХЪЛМА

Тази година с наближаването на зимата Тара се спомина. През лятото я налегна тежка болест — както беше слаба, заприлича на скелет, както бе мълчалива, отказа да говори съвсем. Понякога, когато бяха сами, приказваше с Арха. После и това престана и тя се стопи мълчаливо в мрака. След смъртта ѝ Арха започна болезнено да усеща нейната липса. Макар и строга, Тара никога не беше жестока. Тя научи Арха на гордост, не на страх. Сега оставаше само Косила.

Новата Върховна жрица на Храма на Боговете-близнаци щеше да дойде в Авабат напролет. А дотогава Мястото щяха да управляват Арха и Косила. Жената наричаше момичето „Господарке“ и бе готова да се подчини на всяка заповед. Ала Арха не бе научена да заповядва на Косила. Тя имаше правото, но не и силата да го стори — нужна беше голяма сила, за да противостоиш на стремежа на Косила към по-високо положение, на омразата ѝ към всичко, което не е в нейната власт.

Откак Арха научи (от нежната Пенте), че съществува безверие и въпреки страха си от него го прие като реалност, тя бе способна да се вгледа в Косила много по-спокойно, и да проникне в нея. Косила не носеше в душата си истинско преклонение пред Безименните или пред боговете. За нея нямаше нищо свято освен силата. Сега императорът на Каргадските земи владееше силата и затова в нейните очи той беше наистина Божествен крал и тя вярно му служеше. Но за нея храмовете бяха само показност, Надгробните камъни — само скали, Гробниците на Атуан — тъмни дупки в земята, страшни, ала празни. Стига да можеше, Косила щеше да прекрати поклоненията пред Празния трон, щеше да унищожи Първата жрица, ако смееше.

Последния факт Арха осъзна съвсем спокойно. Може би Тара и бе помогнала да го види, макар че не беше казала нищо направо. В началните стадии на болестта, преди мълчанието да се спусне над нея, тя бе поискала Арха да идва на всеки няколко дни и и бе разказвала много за делата на Бога-крал и неговия предшественик, както и за обичаите на Авабат — неща, които тя като Първа жрица трябваше да

знае, но които често не правеха чест на Бога-крал и двора му. Тара нерядко ѝ говореше за нейния живот, разправяше и как е изглеждала, какво е вършела Погълнатата в предишното си съществуване. От време на време споменаваше за трудностите и опасностите, които крие настоящето. Нито веднъж не вметна името на Косила. Обаче Арха бе учила при Тара единадесет години и умееше да разбира дори от намек или интонация.

След като отмина мрачният срыв на Траурните ритуали, тя се стремеше да избягва Косила. Подир дългите ежедневни служби и обреди Арха се прибираше в уединената си обител. Винаги щом ѝ оставаше време, отиваше в стаята зад трона, отваряше таванския капак и слизаше в мрака — денем и нощем, защото там нямаше никаква разлика. Стремеше се напълно да опознае своето владение. С цялата му сакралност, Подземието беше напълно забранено за всички освен за жриците и техните приближени евнуси. Всеки друг, мъж или жена, който се осмилеше да влезе, щеше да бъде веднага умъртвен от гнева на Безименните. Но между многото правила, които познаваше, никое не забраняваше да се слиза в Лабиринта. Това не бе необходимо. Там можеше да се отиде само през Подземието. А и нужни ли са на мухите правила, които да им забранят да влизат в мрежата на паяка?

Тя често взимаше Манан да я придружава в по-близките райони на Лабиринта, за да научи пътя. Той съвсем не изгаряше от желание да ходи там, обаче се подчиняваше, както винаги. Арха се увери, че Дюби и Юахто, евнусите на Косила, знаят маршрута към Оковната стая и за излизане от Подземието, но нищо повече. Никога не ги взе със себе си в Лабиринта. Не искаше никой друг освен Манан, който и бе напълно предан, да познава тайните пътеки. Защото те принадлежаха на нея, винаги само на нея. Беше започнала подробно да изучава Лабиринта. Много дни през цялата есен бе скитала из безкрайните коридори, ала все още оставаха недосегаеми места. Уморително беше кръстосването по неизбродната, непостижима мрежа от пътеки, краката натежаваха, умът се отегчаваше постоянно да брои завоите и проходите, отминати и предстоящи. Тъмното скалисто Подземие бе очарователно като улиците на огромен град. Но за обикновения смъртен то бе изтощително и объркващо. Дори неговата жрица почна накрая да го чувства само като ужасна клопка.

И така, с напредването на зимата тя все повече насочваше цялото си внимание към самата зала, към олтарите и нишите зад и под тях, към стаите с ракли и сандъци и онова, което криеха, към проходите и таваните, към прашните сводове под купола с гнездата на стотици прилепи, към сутерените и мазетата, които бяха преддверия в коридорите на мрака.

Ръцете и ръкавите ѝ сладостно миришеха на мускус, изсъхнал на прах, след като осем века е лежал в някой железен сандък, по веждите ѝ имаше чернилка и паяжини, тя с часове коленичеше да разглежда резбата на някоя красива, съсипана от времето кедрова ракла, дарение от някогашен крал пред Безименните сили на Гробниците. Ето го краля — малка дървена фигурка с голям нос, а ето я и Тронната зала с широкия ѝ купол и предни колони, майсторски изваяна от резбар, който от стотици години е вече само прах. Ето я Първата жрица — вдъхва упойни аромати от бронзовите подноси, изпича пророчества или съвети към краля, който в тази сцена е със счупен нос. Лицето на жрицата е твърде дребно, за да се открият чертите му, но Арха си представяше, че това е нейното лице. Питаше се какво ли е казала на краля, благодарен ли е останал той?

Тя си имаше своите любими места в Тронната зала, както човек си има любими места за сядане в някоя слънчева къща. Често посещаваше тясна галерийка над един от дрешниците в задната част на залата. Там се пазеха древни мантии и костюми, останали от времето, когато велики крале и вождове бяха идвали на поклонение в Мястото на Гробниците на Атуан и бяха признавали по-велика власт от своята и от всяка друга човешка власт. Едно време техните дъщери, принцесите, бяха носили меките бели коприни, украсени с топаз и тъмен аметист, и бяха танцували с Жрицата на Гробниците. Имаше малки рисувани масички от слонова кост в една от съкровищниците и там бе изобразен такъв танц, а вождовете и кралете чакаха вън от залата, защото и тогава, както и сега, мъжки крак не бе стъпвал в земята на Гробниците. Но девойките са можели да влизат и да танцуват с жрицата, целите в бяла коприна. Самата жрица и тогава, както и днес, винаги е била облечена в грубо, домашно тъкано черно платно. Арха обичаше да идва и да докосва нежната мека материя, прогнила от времето, скъпоценните камъни, устояли на вековете и късащи се от платното под собствената си тежест. Раклите таяха

аромат, различен от всички мускуси и тамяни в храмовете на Мястото — по-свеж, по-лек, по-млад аромат.

В стаите със съкровищата Арха можеше да прекара по цяла нощ. Изучаваше съдържанието на някоя ракла скъпоценност по скъпоценност — ръждясалата броня, счупените пера на шлем, токите, декоративните игли и брошките от бронз, сребро или чисто злато.

Необезпокоявани от нейното присъствие, бухалите седяха под гредите и отваряха и затваряха жълтите си очи. Късче звездна светлина огряваше през процепите на покрива; или се сипеше сняг, нежен и студен като тези коприни, и се стопяваше при докосване.

Една късна зимна нощ в залата бе прекалено хладно. Тя отиде до таванския капак, отвори го и се спусна надолу по стълбите, като го затвори след себе си. Безмълвно пое по добре познатата ѝ пътека, която извеждаше към Подземието. Там, разбира се, Арха никога не носеше светлина. Ако се връщаше от Лабиринта или слизаше през нощта и имаше фенер, тя го угасяше, преди да наближи Подземието. Никога не бе виждала това място, никога през всичките поколения на своето жречество. Сега в прохода духна пламъка на свещта и без да забавя крачка, се спусна в катранения мрак леко като рибка в тъмни води. И зиме, и лете тук не проникваше нито студ, нито горещина — цареше вечно един и същ, непроменлив, леко влажен равномерен хлад. Горе ледени зимни ветрища помитаха снега през пустинята. Долу липсваха ветрове, липсваха сезони. Беше затворено, тихо и сигурно.

Отправи се към Рисуваната стая. Понякога обичаше да ходи там и да разгадава странните стенни рисунки, които изскачаха от мрака при светлината на нейната свещ: хора с дълги криле и огромни ясни или свъсени очи. Никой не можеше да каже кои бяха те — други такива рисунки в Мястото нямаше. Но на нея ѝ се струваше, че знае — това бяха душите на обречените, които не се прераждаха. Рисуваната стая се намираше в Лабиринта, така че трябваше първо да премине през пещерата под Надгробните камъни. Когато я доближи, спускайки се по наклонения проход, пред нея просветна нещо бледосиво — леко загатнато блещукане, отражение на отражението от далечна светлина.

Тя си помисли, че очите ѝ я лъжат, както често се случваше в този непрогледен мрак. Затвори ги и просветването изчезна. Отвори ги — и то се появи отново.

Спря и замръзна неподвижна. Това бе нещо сиво, не черно. Бледоматова ивица, която едва личеше тук, където видимост нямаше, където чернилката бе всичко.

Тя направи няколко крачки напред и сложи длан върху стената на тунела тъкмо в тази ивица. Съзря почти незабележимото движение на ръката си.

Продължи нататък. Беше удивителен — отвъд всяко съображение, отвъд всеки страх — тоя слаб отблясък светлина, дето светлина никога не бе имало, в най-дълбоката пропаст на мрака. Вървеше безшумно, босонога в черното си облекло. При последния завой на коридора спря; после много бавно направи последната крачка, надникна и видя.

Видя нещо, което не беше виждала преди, макар и живяла стотици пъти — огромната сводеста пещера под Надгробните камъни, издълбана не от човешка ръка, а от силите на Земята. Украсяваха я кристали, кубета с орнаменти и филигранни фигури от бял варовик, където подводните води бяха вършили своето векове наред. Пещерата бе грамадна, със светнали тавани и стени, изкусни и заплетени — един диамантен дворец, обител от аметист и кристал, в който великолепието беше прогонило древната тъма.

Не ярка, а направо ослепителна за навикналото към мрака око бе светлината, която извайваше това чудо. Лъчението струеше меко, подобно на магическо, и бавно се преместваше из пещерата, като хвърляше хиляди светкавици по покрития със скъпоценни камъни таван и разлюляваше хиляди фантастични сенки по ваяните стени.

Светлината идваше от върха на един дървен жезъл, без да дими, без да изгаря. Жезълът се държеше от човешка ръка. Арха съзря лицето зад лъчите — мургаво лице, лице на мъж.

Тя не помръдна.

Доста време мъжът кръстосваше и прекръстосваше дългата пещера. Движеше се, сякаш търси нещо, надничаше зад каменните дантели, разглеждаше подробно коридорите, които излизаха извън Подземието, но не влизаше в тях. Жрицата на Гробниците все още стоеше неподвижно в тъмната ивица на прохода, изчаквайки.

Най-непоносима и беше мисълта, че се намира пред непознат. Тя рядко бе срещала непознати. Струваше ѝ се, че това е някой от надзирателите — или не, някой от мъжете оттатък стената — козар,

страж или роб на Мястото. Дошъл е да види тайните на Безименните или може би да открадне нещо от Гробниците...

Да открадне. Да ограби Силите на мрака. Светотатство — думата бавно изникна в съзнанието на Арха. Това бе мъж, а мъжки крак не биваше да докосва пръстта на Гробниците, Свещеното място. Ала той все пак бе тук, в пещерата, която е сърцето на Гробниците. Беше влязъл в нея. Запалил беше светлина тук, където светлината е недопустима, където никога не е имало светлина от самото начало на света. Защо Безименните не го погубеха?

Сега стоеше и гледаше скалната настилка, която бе откъртена и разместена. Виждаше се, че е била отворена и затворена отново. Горчивата ялова пръст, изкопана за гробници, още не беше утъпкана.

Нейните Повелители, които бяха погълнали онези тримата, защо не поглъщаха и него? Какво чакаха?

Да се задвижат ръцете им, да заговори езикът им...

— Върви си! Върви! Изчезвай! — ненадейно с всички сили извика тя.

Величествен ек гръмна и прокънтя в пещерата, сякаш взриви мрака. Лицето сепнато се обърна към нея и след миг я съзря отвъд разтърсения блясък на пещерата. После светлината изчезна. Изчезна целият блясък. Сляп мрак и тишина.

Сега отново можеше да мисли. Беше освободена от магията на светлината.

Сигурно бе влязъл през вратата в червените скали, Затворническата врата, и ще се опита да избяга оттам. Лека и безшумна като мекокрилите прилепи, тя пробяга полудъгата на пещерата и се спусна в ниския тунел към портата, която се отваряше само навътре. Тук пред входа на тунела спря. Не се чувстваше външният полъх на вятъра — той не бе оставил вратата отворена след себе си. Беше затворена и ако се намираше в тунела, гостът бе уловен като в капан.

Но в тунела го нямаше. Тя бе уверена в това. В тясното пространство щеше да чуе диханието му, да усети топлината и пулса на самия му живот. В тунела нямаше никой. Тя стоеше изправена и се вслушваше. Къде ли изчезна?

Тъмнината притискаше като превръзка очите ѝ. Беше обърквана, че видя Подземието, беше зашеметена. Познаваше го само като

пространство, определяно чрез слуха, докосването на пръстите, хладните въздушни течения в мрака. Като пространство — мистерия, недостъпна за зрението. И ето че го бе видяла. И мистерията отстъпи не на ужаса, а на красотата — една по-дълбока мистерия от тази на тъматата.

Сега вървеше бавно и несигурно напред. Опипваше пътеката вляво до втория проход, онзи, който водеше в Лабиринта. Там спря и се послуша.

Слухът ѝ не я ориентираше повече от очите. Но опряла ръце о двете стени на сводестия скалист проход, тя усети смътна вибрация в скалата. Сред застоялия хладен въздух се прокрадваше мирис, който не беше тамошен — мирис на див пелин, растящ горе из пустинните хълмове, под открито небе.

Полека и тихо Арха се спусна по коридора, следвайки обонянието си.

Чу го на около стотина крачки. Беше почти като нея безшумен, ала не се движеше така уверено в тъмнината. Долови удар — навярно се бе препънал в ръбестата настилка и бе скочил веднага. Друго нищо. Почака още малко и бавно продължи, като докосваше стената съвсем леко с връхчетата на пръстите на дясната си ръка. Накрая достигна заоблена метална преграда. Спря, опипа желязната рамка и най-сетне допря една издадена напред груба дръжка, висока колкото да я стигне. Внезапно с всички сили я дръпна надолу.

Чуха се страхотно скрибуцане и някакъв удар. Порой сини искри се разхвърчаха. Ехото с гръм и трясък заглъхна по коридора зад нея. Протегна длани и само на няколко сантиметра пред лицето си усети грапавата повърхност на желязна врата. Пое си дълбоко дъх.

Бавно се върна нагоре по тунела към Подземието, без да се откъсва от стената вдясно, и продължи към таванския отвор на Тронната зала. Не бързаше, вървеше тихо, макар тишината вече да не бе необходима. Хванала беше своя крадец. Той бе проникнал през единствения път навътре или навън от Лабиринта — вратата, която се отваряше само отвън.

Сега беше там, долу, в подземния мрак, и нямаше никога да излезе отново.

Бавно и изправено мина покрай Празния трон в дългата зала с колоните. Свърна край една бронзова съдина с червена въглищна

жарава върху висок триножник и приближи седемте стъпала, водещи към трона.

На най-ниското коленичи и удари чело о студения камък, покрит с прах и разпилени миши кости, които ловуващи бухали бяха изхвърлили.

— Простете ми, че видях накърнен Вашия мрак — обърна се тя безгласно. — Простете ми, че видях Вашите гробове осквернени. Вие ще бъдете отмъстени. О, Повелители мои, смъртта ще го предаде във Вашите ръце и той не ще се прероди пак!

Но дори докато се молеше, тя съзираше в мислите си трептящото лъчение на осветената пещера — живот в мястото на смъртта. И вместо ужас от осквернението и гняв срещу крадеца усещаше колко странно бе това, колко странно...

„Какво ще трябва да кажа на Косила?“, питаше се тя, щом излезе навън в зимната вихрушка и се загърна в наметалото си. „Нищо. Засега нищо. Аз съм господарката на Лабиринта. Това не се отнася до Богакрал. Ще ѝ кажа може би, когато крадецът бъде мъртъв. А как да го убия? Ще повикам Косила, за да гледа как ще умре. Тя обича смъртта. Какво ли е търсил? Трябва да е бил луд. Как е успял да влезе? Аз и Косила притежаваме единствените ключове от вратата в червените скали и от таванския отвор. Сигурно е влязъл през тази врата. Само един магьосник би могъл да я отвори. Магьосник...“

Тя спря, макар че вятърът щеше да я отнесе.

„Той е магьосник, заклинател от Вътрешните земи, решил е да търси амулета на Ерет-Акбе.“

В това се криеше такова безбожно очарование, че Арха цялата пламна въпреки ледения вятър и се разсмя на глас. Всичко, Мястото и пустинята околоръст, бе тъмно и тихо. Вятърът виеше. Долу в Големия дом светлините бяха загаснали. Прелитаха ситни, прозрачни снежинки.

„Щом е отворил вратата в червените скали с магия, той може да отвори и останалите. Може да избяга.“

Тази мисъл я накара да охладнее за момент, но не беше убедителна. Безименните го бяха пуснали да влезе. Защо не? Няма да стори никакво зло. Какво зло би сторил един крадец, който не може да напусне мястото на кражбата? Навярно той имаше власт над заклинанията и тъмните сили, и то огромна, след като бе стигнал

дотук. Ала нямаше да продължи. Никое заклинание на смъртен не е по-силно от волята на Безименните, от духовете в Гробниците, от кралете с Празен трон.

За да се увери, тя забърза надолу към Малкия дом. Манан спеше на верандата, завит в наметалото си и в окаяната кожена завивка, която му служеше за зимно легло. Влезе тихо, без да пали свещ, за да не го събуди. Отвори малка заключена стаичка, нещо като ниша в дъното на коридора. Пална кремъчна искра, колкото да намери мястото в пода, коленичи и премести някаква плоча. Напила парче плътен, мръсен плат от няколко квадратни инча. Махна го, без да вдига шум. После се дръпна назад — един лъч светлина бе насочен право в лицето ѝ.

След малко тя твърде внимателно надникна в отвора. Забравила беше за странната светлина на неговия жезъл. Най-много очакваше да го чуе долу в тъмното. Забравила бе за светлината, обаче го намери там, където предполагаше: точно под шпионката, до Желязната врата, която препречваше бягството му от Лабиринта.

Стоеше с ръка на кръста, с другата държеше наклонен дървения жезъл, а на върха му се крепеше този мек магически светлик. Можеше да зърне от шест стъпки височина отпуснатата му настрани глава. Носеше, както всеки пътник или поклонник през зимата, къса тежка наметка, кожена туника, вълнени калцуни и опинци с навуца. На гърба му имаше лек вързоп, от който се подаваше мях за вода, в калъфка на хълбока му висеше нож. Стоеше неподвижен като статуя, спокоен и замислен.

Той бавно издигна жезъла и насочи светлия му край към вратата, която Арха не виждаше през шпионката. Светлината стана по-малка и ярка и силно заблестя. Той заговори. Езикът му бе странен за нея, но още по-странен бе неговият глас, дълбок и звучен.

Светлината на жезъла лумна, после замъждука и изтля. За миг тя съвсем угасна и Арха престана да го вижда.

Бледовиолетовото метиленово лъчение се появи отново същото и тя забеляза как той се отдръпна от вратата. Заклинанието му за отваряне бе пропаднало. Силите които държаха заключена тази врата, бяха по-могъщи от неговата магия.

Той се огледа наоколо, сякаш се питаше — а сега накъде?

Тунелът или коридорът, където се намираше, бе широк около пет стъпки. Таванът му се извисяваше дванадесет-петнадесет стъпки над

грубата скална настилка. Стените тук бяха от огладен камък, наредени без хоросан, много внимателно и плътно, тъй че крайчецът на нож едва ли би могъл да се пъхне между сглобките. Горесте се накланяха навътре, образувайки свод.

Това беше всичко.

Той тръгна напред. Една крачка — и излезе извън обзора на Арха. Светлината угасна, Тя тъкмо щеше да сложи на мястото им парчето плат и плочата, когато мекият лъч светлина отново изникна от пода под нея. Гостът се беше върнал до вратата. Навярно бе разбрал, че ако веднъж се отдалечи и навлезе в Лабиринта, едва ли ще я открие отново.

Изрече само една дума, съвсем ниско: „Емен“, и после повисоко: „Емен!“ Желязната врата изскърца в подпорите си, ниското ехо се търкулна по сводестия тунел като гръм и на Арха ѝ се стори, че подът се разтресе.

Но вратата остана затворена.

Тогава той се разсмя — кратък смях на човек, който си казва: „Какъв съм глупак!“ Огледа стените още един път, озърна се нагоре и Арха видя, че усмивката все още стои на мургавото му лице. После седна, свали вързопата от рамо, извади парче сух хляб и започна да яде. Отпуши кожения си мях за вода и го разтърси; беше лек в ръката му като празен. Върна запушалката, без да отпие. Остави вързопата зад себе си вместо възглавница, придърпа наметалото си и легна на земята. Жезълът беше в дясната му длан. Когато се излегна назад, малкият сноп или кълбо светлина смътно се мярна на горния край на жезъла и увисна на няколко стъпки зад главата му. Лявата ръка остана на гърдите, държейки нещо, висящо на тежка верижка около шията му. Настанил се бе удобно, с кръстосани глезени. Погледът му блуждаеше към шпионката и обратно. Въздъхна и затвори очи. Светлината постепенно отслабна. Той се унесе в сън.

Свитата пред гърдите ръка се отпусна и плъзна встрани и момичето, което го наблюдаваше отгоре, видя талисмана на верижката: приличаше на груб метал с формата на полумесец.

Слабото блещукане, запалено от неговата магия, угасна. Гостът лежеше в тишина и мрак.

Арха върна парчето плат на мястото му и постави отново плочата. Внимателно се изправи и се промъкна незабелязано в своята

стая. Там тя дълго лежа будна във ветровитата тъма и виждаше пред очите си кристалното лъчение, което бе потрепвало в дома на смъртта, слабия, неизгарящ огън, камъните в стената на тунела, кроткото лице на спящия мъж.

6. ЧОВЕШКИ КАПАН

На следващия ден, щом изпълни задълженията си в различните храмове и свещените танци, на които обучаваше послушничките, тя се измъкна в Малкия дом, затъмни стаята, отвори шпионката и погледна през нея. Нямаше никаква светлина. Беше си отишъл. Не очакваше от него да стои толкова дълго пред затворената врата, но само оттук знаеше да погледне. Как щеше да го открие сега, когато се бе загубил?

Тунелите на Лабиринта според Тара и според собствения и опит се простираха със своите завои и разклонения, спирали и затворени проходи на повече от двадесет мили. Слепият край, който бе най-далечната точка на Гробниците, вероятно беше на не повече от миля по права линия. Но долу под земята нямаше прави линии. Всички тунели се виеха, разделяха и сливаха отново, разклоняваха се, пресичаха се, кръжаха и чертаеха сложни пътеки, които свършваха в собственото си начало, защото нямаше нито начало, нито край. Човек можеше да върви, да върви и да върви и пак да стигне доникъде, понеже нямаше къде да се стигне. Нямаше център, нямаше средоточие в Лабиринта. Веднъж затвореше ли се вратата, беше завинаги. Правилна посока липсваше.

Макар пътеките и завоите към различните помещения и стаи да бяха дълбоко врязани в паметта на Арха, при по-дългите преходи тя носеше кълбо тънка прежда и я размотаваше зад себе си, а на връщане я следваше и навиваше обратно. Защото ако пропуснеше и един от проходите, които трябваше да следва, дори и тя щеше да се изгуби. Светлината нямаше да помогне, тъй като нямаше следи. Всички коридори, всички дири и отвори си приличаха.

Даже и да бе изминал много мили, той можеше пак да не се отдалечи и на четиридесет стъпки от вратата, през която беше влязъл.

Тя отиде в Тронната зала, в Храма на Боговете-близнаци, в избата под кухните и изчакайки да остане сама, надникна през всички шпионки в гъстия, хладен мрак. Когато се спусна нощта, леденостудена в заревото на звездите, Арха обиколи някои от местата

на хълма, премести някои камъни, почисти земята, надзърна отново долу и видя беззвездната подземна тъма.

Той беше там. Той трябваше да бъде там. И все пак ѝ се бе изплъзнал. Щеше да умре от жажда, преди тя да го открие. Щом се увери, че е умрял, ще изпрати Манан в Лабиринта да го потърси. Непоносимо ѝ беше да мисли за това. Коленичила под звездите върху горчивата пръст на хълма, тя се обля в сълзи.

Приближи пътеката, която се спускаше от хълма към Храма на Бога-крал. Под звездите колоните с ваящи капители светлееха с белезникавия си скреж като костни стълбове. Почука на задната врата и Косила я прие.

— Какво води моята господарка насам? — попита пълната жена, студена и бдителна.

— Жрице, в Лабиринта има някакъв мъж. Косила се стъписа — случило се бе нещо неочаквано за нея. Остана така вторачена. Очите ѝ сякаш леко се издуха. На Арха ѝ мина през ума, че Косила много напомня как Пенте я имитираше, и я напуши лудешки смях, който тя потисна и прогони.

— Мъж — в Лабиринта?

— Да, непознат мъж.

И понеже Косила продължаваше да я гледа с недоверие, добави:

— В състояние съм да разпозная един мъж, макар че не съм виждала мнозина.

Косила презрително отмина иронията и:

— Как е могъл да влезе там мъж?

— Струва ми се — чрез магия. Кожата му е мургава. Навярно е от Вътрешните земи. Дошъл е да ограби Гробниците. Заварих го първо в Подземието, точно под Надгробните камъни. Когато ме усети, спусна се към Входа на Лабиринта, сякаш го познаваше добре. Заклучих зад него Желязната врата. Той направи някакви заклинания, но те не отвориха вратата. Сутринта е навлязъл в проходите и сега не мога да го открия.

— Има ли светлина?

— Да.

— А вода?

— Малък, непълен мях.

— Свещта му сигурно вече е догоряла — разсъждаваше Косила. — Четири-пет дни. Може би шест. И после можеш да изпратиш моите надзиратели долу да измъкнат тялото. Кръвта да бъде принесена пред трона и...

— Не — каза Арха с внезапна рязка ожесточеност. — Искam го жив.

Жрицата погледна момичето от внушителната си висота:

— Защо?

— За да направя... да направя агонията му по-продължителна. Той извърши светотатство срещу Безименните. Оскверни Подземието със светлина. Дошъл е да плякосва съкровищата на Гробниците. Полага му се по-тежко наказание, отколкото да лежи самотен в тунела и така да умре.

— Да — рече Косила, сякаш обмисляйки. — Но как ще го заловиш, господарке? Това крие риск. За него няма шанс да оцелее. Нима цяла една стая в Лабиринта не е пълна с костите на хора, които са влезли, без да могат да излязат оттам?... Нека Силите на мрака го накажат според волята си, по собствените си начини, черните начини на Лабиринта. Жаждата причинява жестока смърт.

— Зная — отвърна момичето. Обърна се и тръгна в нощта, като придърпа качулката си, за да се предпази от ледения вятър. Нима не знаеше това?

Детинско и глупаво беше да ходи при Косила. От нея не можеше да получи никаква помощ. Самата Косила не предлагаше друго освен хладнокръвното чакане и накрая — смъртта. От нищо не разбираше. Не съзнаваше, че мъжът трябва да се залови. Не биваше да става както с предишните. Арха нямаше да го понесе повторно. Щом се налагаше смърт, тя трябваше да стане внезапно и на светло. Много по-редно е този крадец, който пръв от векове насам е имал смелостта да нападне Гробниците, да умре под острието на меча. Та той дори нямаше безсмъртна душа, за да се прероди. Духът му щеше да броди и стене из коридорите. Не биваше да го оставят в мрака да умре самотен от жажда.

Тази нощ Арха спа малко. Следващият ден бе изпълнен с ритуали и задължения. Нощта прекара, бродейки мълчаливо и без фенер от шпионка на шпионка из всичките мрачни сгради на Мястото и обруления от вятъра хълм. Накрая отиде да си легне в Малкия дом,

два-три часа преди изгрев слънце, ала въпреки това не можа да си почине.

На третия ден късно следобед тя се запъти сама през пустинята към реката, която бе намаляла от зимната засуха и влачеше парчета лед между тръстиките. Спомни си, че веднъж през есента, навлязла дълбоко в Лабиринта, чу в един дълъг извит коридор край Шестия кръст шума на падаща вода зад камъните. Дали ако жаден човек я открие, не би останал там? Шпионки имаше дори и тук, вън. Тя трябваше само да ги потърси. Миналата година Тара ѝ ги бе показала всичките, не беше трудно да ги открие отново. Припомняше си местата и силуетите като слепец. До всяко потайно кътче я водеше осезанието, не зрението. Когато достигна второто място, най-отдалеченото от Гробниците, отметна качулка, за да вижда, погледна през една пролука, където скалата бе хлътнала, и пред нея се появи смътният блясък на магическата светлина.

Той беше там, полуневидим. Шпионката гледаше към слепия край на пътеката. Виждаха се само гърбът му, сведената шия и дясната ръка. Седеше близо до ъгъла, където се пресичаха стените, и чоплеше камъните с нож — къс стоманен нож с гравирана дръжка. Острието му бе счупено. Отчупената част лежеше точно под шпионката. Беше го строшил, опитвайки се да откърти камъните, за да стигне до водата, която се чуваше да шурти бистра и ромоляща в мъртвешката подземна тишина, оттатък непристъпната стена. Движенията му бяха равнодушни. Подир тези три денонощия нямаше и помен от жилавата и спокойна осанка пред Желязната врата, от човека, който се присмиваше над собственото си поражение. Упорстваше все още, но силата го бе напуснала. Не можеше да раздели камъните със заклинание, налагаше се да си служи с безсмисления нож. Дори и магическата му светлина бе избледняла и смътна. Мъждукаше, докато Арха го проследи с поглед. Главата на мъжа потръпна и той изпусна ножа. После упорито го вдигна и се опита насила да вмъкне счупеното острие между камъните. Легнала между заскрежените тръстики на речния бряг, без да съзнава къде се намира и какво върши, Арха долепи устни до студената пролука в скалата и ги заслони с шепи, за да се чува.

— Магьоснико! — извика тя, гласът ѝ се плъзна в каменното гърло и хладно прошушна в подземния тунел.

Мъжът се сепна и скочи, изчезвайки от полезрението ѝ. Тя отново долепи устни до шпионката и викна:

— Върни се обратно по речната стена до втория завой. Първи завой вляво. След двата десни завоя вземи последния. Отмени един завой вдясно, завий във втория. После наляво, след туй надясно. Остани там, в Рисуваната стая.

Когато се премести, за да надникне отново, тя сигурно пропусна сноп дневна светлина да проникне за миг през шпионката в тунела, защото той се бе върнал в полето на видимост и гледаше към отвора. Лицето му, с белег, който Арха сега зърна, изразяваше напрегнатост и очакване. Устните бяха откренати и потъмнели, очите — светнали. Той вдигна жезъла и доближи светлината по-близо до очите и. Тя уплашено се отдръпна, похлупи шпионката със скалната плоча, нареди камъните, които служеха за прикритие, изправи се и бързо се върна в Мястото. Забеляза, че ръцете ѝ трепереха и от време на време, докато вървеше, и призяваше. Не знаеше какво да прави.

Ако послушаше нейното упътване, той щеше да се върне до Желязната врата, в стаята с рисунките. Но нямаше защо да отива там, тя беше празна. На тавана на Рисуваната стая имаше шпионка, удобна шпионка откъм Храма на Боговете-близнаци. Може би това я наведе на мисълта за тази стая. Не знаеше. Защо ли го заговори?

Би могла да му спусне вода през някоя от шпионките и да го повика. Така ще продължи живота му — толкова, колкото пожелае. Ако периодично го снабдяваше с малко храна и вода, той щеше да живее дни и месеци наред и да броди из Лабиринта. А тя ще може да го наблюдава и да му казва къде е водата, а понякога и да го лъже, за да го кара да ходи напразно. Да, той винаги ще бъде принуден да ходи. Това ще му даде да разбере как човек се подиграва над Безименните, как се перчи с глупавата си мъжественост в Гробниците на Безсмъртните души!

Ала докато е там, самата тя не ще може да влиза в Лабиринта. „А защо не? — запита се и си отговори: — Защото гостът би могъл да избяга през Желязната врата, която ще трябва да остави отворена след себе си...“ Но той не би достигнал по-далеч от Подземието. Истината бе, че се страхуваше да го срещне. Страхуваше се от неговата сила, от изкуствата, които го бяха довели в Подземието, от магията, разпалила тази светлина. Дали обаче бе оправдан такъв страх? Силите, които

владееха местата на мрака, служеха на нея, не нему. Той просто беше безсилен в царството на Безименните. Не успя да отвори Желязната врата, да си достави храна чрез собствената магия, нито вода отвъд стената, не успя да призове някое демонично чудовище да събори зида — всичко онова, от което тя се боеше. Дори не бе открил вратата към Голямото съкровище след тридневно лутане, макар че сигурно я търсеше. Самата Арха още не се бе възползвала от упътванията на Тара, за да посети тази стая. Все отлагаше и отлагаше от някакво страхопочитание, съпротива, от усещането, че още не му е времето.

Хрумна ѝ — защо той да не го направи вместо нея? Нека да разгледа каквото си иска в съкровищата на Гробниците. Ще му бъде от голяма полза! А тя ще му се присмее — хайде да се нахрани със златото и да се напои с диамантите.

С нервната трескава забързаност, която я владееше през последните три дни, Арха се втурна към Храма на Боговете-близнаци, отключи малката сводеста съкровищница и намери добре укритата в свода шпионка. Долу се намираше Рисуваната стая, тъмна като гроб. Пътят през подземните проходи бе много по-обходен, вероятно няколко мили по-дълъг. Не помнеше това. А той явно бе отслабнал и се движеше бавно. Възможно бе да забрави нейните упътвания и да свърне в погрешна посока. Малко хора можеха да запомнят посоките отведнъж като нея. А може и да не разбираше езика ѝ. Щом е така — нека се лута, докато падне и загине в мрака, този глупак, този чужденец, този безверник. Нека духът му витае из каменните пътеки на Гробниците на Атуан, докато и той бъде погълнат от тъмата...

Рано на другата сутрин, подир нощ с кратък сън и лоши сънища, отново отиде до шпионката в малкия храм. Погледна надолу и нищо не видя — черен мрак. Надвеси свещта на един тенекиен фенер, окачен на верига. Той беше там, в Рисуваната стая. На светлината на свещта зърна краката му и едната отпусната длан. През шпионката, голяма колкото цяла плоча в настилката, тя се обърна към него:

— Магъоснико!

Никакво движение. Дали не беше мъртъв? Това ли бе цялата му сила? Презрително се усмихна. Сърцето ѝ силно биеше.

— Магъоснико! — извика тя. Гласът и отекна долу в празната стая. Размърда се, изправи се бавно и объркано се озърна.

След известно време той погледна нагоре — светлината на малкия фенер, който се люлееше на тавана, го караше да примигва. Беше страшно да съзреш лицето му — подутото и тъмното като лице на мумия. Докосна с ръка жезъла, който лежеше до него на пода, но светликът не се появи на дървото. Всяка сила го бе напуснала.

— Искаш ли да видиш Съкровището на Гробниците на Атуан, магьоснико?

Той отпаднало вдигна поглед, примигвайки срещу светлината на фенера и, който единствено виждаше. След малко лицето му леко потрепна — нещо като опит за усмивка, и кимна.

— Поеми от тази стая наляво. Свий в първия ляв коридор.

И тя бързо, без прекъсване изброи цялата редица посоки и накрая каза:

— Там ще намериш съкровището, за което си дошъл. И там може би ще откриеш вода. Кое от двете би предпочел в момента, магьоснико?

Той се изправи на крака, опирайки се на жезъла си. Погледна нагоре с невиждащи очи и се опита да каже нещо, но пресъхналото му гърло не издаде никакъв звук. Леко присви рамене и излезе от Рисуваната стая.

Нямаше да му даде вода. Той и без това не ще намери пътя до съкровищницата. Посоките бяха твърде дълги, за да ги запомни, а ако стигнеше дотам, чакаше го пропастта. Сега бе останал на тъмно. Ще изгуби посоката и най-сетне ще падне долу, за да умре из тесните, пусти, безводни зали. А Манан ще го открие и извлече навън. И това ще бъде краят му. Арха се вкопчи в похлупака на шпионката, залюля се напред-назад, напред-назад и прехапа устни, за да понесе ужасната си болка. Нямаше да му даде вода, нямаше да му даде вода. Щеше да му даде смърт, смърт, смърт, смърт, смърт.

В този черен час от живота ѝ при нея се появи Косила, крачейки тромаво из съкровищницата в тежките си черни зимни одеяния.

— Онзи мъж мъртъв ли е вече? Арха вдигна глава. В очите ѝ липсваха сълзи, нямаше какво да крие.

— Струва ми се, че да — отвърна тя, отупвайки полите си от праха. — Светлината му е угаснала.

— Може да хитрува. Лишените от душа са много коварни.

— Ще изчакам още един ден, за да се уверя.

— Да, един-два дена. После Дюби може да слезе долу и да го изнесе. Той е по-силен от стария Манан.

— Но Манан е слуга на Безименните, докато Дюби не е. Има места в Лабиринта, където Дюби не бива да ходи, а крадецът се намира в някое от тях,

— Защо да не бива, след като вече е осквернено...

— Ще бъде пречистено чрез неговата смърт — каза Арха.

По израза на Косила тя забеляза, че сигурно има нещо особено в собственото ѝ лице.

— Това владение е мое, жрице. Аз съм длъжна да се грижа за него, както изискват от мене моите Повелители. Не са ми нужни повече уроци как се убива.

Лицето на Косила бавно се отдръпна в черната качулка като пустинна костенурка в черупката си — свъсено и студено.

— Много добре, господарке.

Разделиха се пред олтара на Боговете-близнаци. Без да бърза повече, Арха се запъти към Малкия дом и по-вика Манан да я придружи. Подир разговора си с Косила вече знаеше какво да прави.

Заедно с Манан изкачиха хълма, минаха през Тронната зала и след това в Подземието. Натиснаха задружно дългата дръжка и отвориха Желязната врата на Лабиринта. Там запалиха фенери и влязоха. Арха го поведе към Рисуваната стая и оттам — по пътеката към Голямата съкровищница.

Крадецът не беше стигнал много далеч. Двамата с Манан не бяха изминали и петстотин крачки по криволичещия път, когато се натъкнаха на него — свит в тесния коридор като захвърлена купчина дрипи. Преди да падне, бе изпуснал жезъла си, който лежеше на известно разстояние от него. Устата му бе разкъравена, очите — леко притворени.

— Жив е — каза Манан, като коленичи и постави огромната си жълтеникава длан върху потъмнялото гърло, за да напипа пулса. — Да го удуша ли, господарке?

— Не. Искам го жив. Вдигни го и го пренеси след мене.

— Жив ли? — попита разтревожен Манан. — Защо, малка господарке?

— За да бъде роб на Гробниците! Престани да говориш и прави каквото ти казвам.

С лице, по-тъжно откогато и да било, Манан се подчини и метна младия мъж през рамо без усилие, като дълга торба. С този си товар той се заклатушка подир Арха. Така не можеше да върви продължително. Спираха десетки пъти по обратния път, за да смогне Манан да си поеме дъх. При всяко спиране коридорът изглеждаше все един и същ — прилепнали сиво-жълтеникави камъни, които преминаваха в свод, грапава скална настилка, застоял въздух. Манан пъшкаше и охкаше, непознатият лежеше неподвижно, двата фенера очертаваха кръг слаба светлина, избледняваща в мрака надолу по коридорите и от двете страни. При всяка почивка Арха отливаше от манерката вода в пресъхналите устни на мъжа, всеки път по малко, за да не го убие внезапният прилив на живот.

— Към Затворническата стая ли? — попита Манан, щом достигнаха прохода, извеждащ към Желязната врата. Тук Арха за първи път се замисли къде да отведе затворника. Не знаеше.

— Не, не там — каза тя.

Прилошаваше и от спомена за пушека, вонята и безсловесните, слепи лица със сплъстени коси. А и Косила можеше да отиде в Затворническата стая.

— Тоя... той трябва да остане в Лабиринта, за да не си възвърне магическата сила. В коя ли стая...

— Рисуваната стая има врата, ключалка и шпионка, господарке. Ако на вратите може да се разчита при човек като него.

— Тук, долу, той е лишен от силата си. Занеси го там, Манан.

Така че Манан го повлече обратно по наполовина вече изминатия път, останал без дъх и сили да протестира. Когато накрая влязоха в Рисуваната стая, Арха свали дългото си, тежко зимно наметало от вълна и го постла на прашния под.

— Сложи го върху него — рече тя. Манан се ококори от ужас и изхриптя:

— Малка господарке...

— Искam този човек да живее, Манан. Той ще умре от студ, погледни го как се тресе.

— Ще оскверни дрехата ти. Жреческата дреха. Той е мъж, неверник — изломоти Манан, а малките му очички се свиха сякаш от болка.

— Тогава ще изгоря наметалото и ще поискам да ми изтъкат ново! Хайде, Манан!

При тези думи той се наведе покорно и свлече затворника от гърба си върху черното наметало. Мъжът лежеше неподвижен като мъртъв, но пулсът му тежко туптеше в гърлото и понякога спазъм разтърсваше цялото му тяло.

— Трябва да го оковем — каза Манан.

— Нима ти изглежда опасен? — присмя се Арха.

Ала когато Манан посочи забитата в камъка желязна халка, където затворникът можеше да бъде прикован, тя го изпрати да донесе верига и окови от Оковната стая. Той замрънка надолу из коридорите, като си повтаряше посоките под нос. Беше ходил до Рисуваната стая и преди, но никога сам.

Рисунките по четирите стени сякаш се движеха на светлината на фенера, потрепваха причудливите човешки фигури, приклекли или изправени, с отпуснати криле в извънвременната пустота.

Тя коленичи и започна да влива глътки вода в устата на затворника. Най-после той се изкашля и немощно протегна ръце към манерката. Арха го остави да пие. Гостът отново се отпусна назад с намокрено лице, омазано с прах и кръв, и промърмори една-две думи на език, който ѝ беше непознат.

Манан най-сетне се завърна, влачейки дълга верига, огромен катинар с ключ и желязна скоба, която постави около кръста на мъжа и я заключи.

— Не е достатъчно пристегната, може да се измъкне — мърмореше той, докато закрепваше края на веригата за халката, забита в стената.

— Няма, погледни.

С по-малко страх от затворника сега Арха провря ръка между скобата и ребрата на мъжа:

— Освен ако не гладува повече от четири дни.

— Малка господарке — започна Манан плачливо. — Не се съмнявам, но... за какво им е този роб на Безименните? Той е мъж, малката ми.

— А ти си стар глупак, Манан. Хайде вече, престани да се суетиш.

Затворникът ги наблюдаваше със светлите си угрижени очи.

— Къде му е жезълът, Манан? Ето го. Ще го взема. В него се крие магия. О, и това. Ще прибера и него.

С внезапен жест тя улови сребърната верижка, която се подаваше на шията изпод туниката на мъжа, и я измъкна през главата му, макар че той се опита да хване ръцете и и да ѝ попречи. Манан го ритна в гърба. Тя разлюля верижката над него, без да му позволи да я достигне.

— Това ли ти е талисманът, магьоснико? Нима е скъп за тебе? Що за ценност — не можа ли да се сдобиеш с по-добър? Аз ще ти го запазя.

И Арха нахлузи верижката през главата си и скри висулката под тежката яка на своята вълнена роба.

— Не знаеш как да си служиш с него — проговори той съвсем пресипнал и с лошо произношение на каргадски език, но съвсем ясно.

Манан отново го ритна и магьосникът изгрухтя от болка и притвори очи.

— Остави го, Манан. Хайде.

Тя излезе от стаята. Манан я последва, мърморейки.

През нощта, когато всички светлини на Мястото угаснаха, отново изкачи хълма сама. Напълни манерката си от кладенеца в помещението зад трона и понесе водата и един голям, плосък, безквасен самун от елдово брашно към Рисуваната стая на Лабиринта. Сложи ги до вратата, близо до затворника. Той спеше, без да помръдне. Върна се в Малкия дом и тази нощ тя също спа дълго и дълбоко.

Рано следобед отново отиде сама в Лабиринта. Хляба го нямаше, манерката беше пресушена, непознатият седеше облегнат на стената. Лицето му изглеждаше отблъскващо от мръсотия и струпей, но с будно изражение.

Тя застана в другия край на стаята, за да не може той, както бе окован, да я достигне, и се загледа в него. После отмести поглед, обаче нямаше върху какво да го съсредоточи. Нещо ѝ пречеше да заговори. Сърцето ѝ биеше от страх, макар че причина за страх нямаше. Гостът беше изцяло в нейните ръце.

— Приятно е да бъдеш на светло — мекият му, дълбок тембър я смути.

— Как те наричат? — властно запита тя. Собственият ѝ глас ѝ се стори необичайно висок и тънък.

— Най-често ме наричат Ястреба.
— Ястреба? Това ли ти е името?
— Не.
— Кое е тогава?
— Не мога да ти кажа. Ти ли си Първата жрица на Гробниците?
— Да.
— Как те наричат?
— Наричат ме Арха.
— Погълнатата — това ли означава името ти? Той я наблюдаваше внимателно и мрачно. Съвсем леко се усмихна.
— Как е името ти?
— Нямам име. Не ми задавай въпроси. Откъде си дошъл?
— От Запад, от Вътрешните земи.
— От Хавнър ли?
Туй беше единственото название на град или остров от Вътрешните земи, което тя знаеше.
— Да, от Хавнър.
— Защо си дошъл?
— Гробниците на Атуан са прочути сред моя народ.
— Но ти си иноверец, безбожник.
Тя тръсна глава.
— О, не, жрице. Аз вярвам в Силите на мрака! Срещал съм Безименните и на други места.
— На какви други места?
— В Архипелага — във Вътрешните земи има места, които принадлежат на Древните сили на Земята, както е тук. Ала никое не е толкова голямо. Никъде другаде не притежават храм и жрица и не се прекланят пред тях така, както тук.
— Да не би да си пристигнал да им се поклониш? — присмя се тя.
— Дойдох да ги ограбя — беше неговият отговор. Арха се загледа в мрачното му лице:
— Самозванец.
— Разбирах, че няма да бъде лесно.
— Лесно ли? Невъзможно е! Щеше да го знаеш, ако не беше безбожник. Безименните пазят онова, което им принадлежи.
— Това, което търся, не им принадлежи.

— Сигурно принадлежи на теб.

— Мое е правото над него.

— Какъв трябва да си тогава — бог? Или крал? Тя го огледа от главата до петите: окован, мръсен, изтощен.

— Не си нищо повече от един крадец. Без да отговори, той надзърна в очите й.

— Нямах право да ме гледаш! — сръза го Арха.

— Господарке, не съм искал да те обидя. Аз съм странник и случаен пътник. Не познавам вашите обичаи, нито обноските, дължими на Жрицата на Гробниците. В твоя власт съм и моля да ме извиниш, ако съм те обидил.

Остана безмълвна и почувства в миг как съвсем глупаво гореща кръв изби по бузите и. Но той не я гледаше и не забеляза изчервяването и. Беше отместил мрачния си взор, подчинявайки й се.

Известно време не каза нищо. Рисуваните фигури наоколо ги следяха с тъжни, слепи зеници.

Тя носеше глинена стомна с вода. Очите му се рееха към стомната и след малко Арха предложи:

— Пий, ако искаш.

Той веднага се хвана за стомната, вдигна я леко като винена чаша и отпи дълга, дълга глътка. После намокри края на ръкава си и почисти, доколкото можа, мръсотията, засъхналата кръв и паяжината от лицето и ръцете си. Момичето го наблюдаваше. След като свърши, изглеждаше по-добре, но тази котешка баня откри белезите от едната страна на лицето му — стари, отдавна зараснали белези, с белезникав оттенък по мургавата му кожа, четири успоредни резки от окото до челюстта, сякаш одрани от огромни, хищни нокти.

— Какъв е този белег? Той не отвърна веднага.

— От дракон ли е? — попита тя с опит за насмешка. Нима не бе дошла тук да се надсмее над своята жертва, да издевателства над неговата безпомощност?

— Не, не е от дракон.

— Значи не си дори господар на драконите.

— Господар съм на драконите — отговори неохотно той. — Обаче белезите са отпреди. Казах ти, че съм срещал Силите на мрака и на други места по Земята. Това на лицето ми е знакът на една от

родствениците на Безименните. Но вече не е безименна, защото накрая научих името ѝ.

— Какво говориш ти? Чие име?

— Не мога да ти го кажа — отвърна той и се усмихна, макар лицето му да бе мрачно.

— Всичко това е безсмислица, глупаво дрънкане, светотатство. Става дума за Безименните! Ти просто не знаеш какво приказваш!

— Зная по-добре и от тебе, жрице — рече с по-проникновен глас. — Погледни още веднъж.

Затворникът обърна глава, за да ѝ покаже четирите ужасни следи на бузата си.

— Не ти вярвам — гласът ѝ потрепера.

— Жрице, ти си твърде млада — заговори той ласкаво. — Едва ли дълго си служила на Силите на мрака.

— Служила съм. Служила съм много дълго! Аз съм Първата жрица. Преродената. Служила съм на своите Повелители хиляди години и още хиляди преди това. Аз съм тяхна служителка, техният глас, техните ръце. Аз съм и тяхната мъст, ако някой оскверни Гробниците им и види забраненото за очите. Стига с тия лъжи и хвалби! Не разбираш ли, че само една моя дума и стражът ми ще дойде и ще ти отреже главата? Ако пък си отида и заключа вратата, тогава никой никога няма да дойде — в този мрак ще намериш смъртта си и силите, на които служи, ще погълнат твоята душа, а костите ти ще останат да лежат долу в праха.

Той безмълвно кимна.

Като нямаше какво повече да каже, тя се запъна, измъкна се от стаята и залости вратата с трясък. Нека да си мисли, че няма да се върне! Нека се поти в мрака, нека проклина и трепери, нека се опитва да прави своите нечисти, безсмислени заклинания!

Но си го представи как се протяга преди сън, спокоен като овца на слънчева ливада, какъвто го видя, когато влезе през Желязната врата.

Тя плю на портата, направи знак да прогони осквернението и почти затича към Подземието.

Минавайки покрай стената по пътеката към таванския отвор на залата, леко докосваше с пръсти гладките повърхнини и гравюри в скалата, подобни на замръзнали въжета. Прониза я копнеж да запали

фенера, да види още веднъж, само за миг, стародавно издялания камък, прелестното озарение на стените. Притисна силно очи и забърза нататък.

7. ГОЛЯМОТО СЪКРОВИЩЕ

Никога всекидневните ритуали и задължения не бяха и се стрували толкова много, така незначителни и дълги. Малките момичета с техните бледи лица и спотаеност, неспокойните послушници, жриците, строги и студени, с битие, което бе една тайна смесица от съперничества и злочестини, от дребни амбиции и празни страсти — всички тези същества, сред които бе живяла винаги и които представляваха нейният човешки свят, сега ѝ изглеждаха едновременно жалки и досадни.

Но тя, която служеше на великите сили, тя, жрицата на мрачната Нощ, бе недосегаема за подобна дребнавост. Нямаше защо да се страхува от гнетящата досада на настоящето, от дните, изпълнени с единствената радост да получиш по-тлъсто агнешко в супата си от своята съседка... Изобщо Арха беше недосегаема от дните. В Подземието дни нямаше. Там винаги бе само нощ. И в тая нескончаема нощ затворникът — тъмният мъж, владеец тъмни магии, окован в желязо и прикован към камък, който чакаше дали тя ще дойде или не, дали ще му донесе вода, хляб и живот или нож, жертвен бокал и смърт според прищявката си.

На никого освен на Косила не беше казала за този мъж, а тя не би издала тайната на друг. Вече три денонощия гостът се намираше в Рисуваната стая, а Косила още не бе питала за него. Може би вече го смяташе за мъртъв и мислеше, че Манан е извлякъл трупа в Костната стая. Не беше в стила на Косила да приема каквото и да било на доверие. Обаче Арха си каза, че няма нищо странно в мълчанието ѝ. Косила искаше всичко да бъде държано в тайна и мразеше да задава въпроси. Освен това Арха ѝ заяви да не се бърка в работите ѝ. Косила просто се подчиняваше.

Но щом се предполагаше, че мъжът е мъртъв, Арха не можеше да иска храна за него. Затова освен с някои ябълки и сух лук, откраднати от избите на Големия дом, тя минаваше без ядене. Под предлог, че желае да се храни сама, разпореда да и изпращат закуските и вечерите

в Малкия дом и всяка нощ занасяше дажбата си долу в Рисуваната стая на Лабиринта — всичко с изключение на супите. Имаше навика да пости от един до четири дни наведнъж и не се замисляше за това. Мъжът в Лабиринта излапваше дребните ѝ дажби от хляб, сирене и боб, както мечка лапва муха — ам! и готово. Явно би го повторил пет-шест пъти. Ала той вежливо ѝ благодареше, сякаш беше гостът, а тя — стопанката на онези трапези от пировете на Бога-крал, за които се говореше, че са целите отрупани с печено месо, маслени хлябове и вино в кристални чаши. Беше много странен човек.

— Разкажи ми за Вътрешните земи.

Арха носеше малък кръстат стол от слонова кост, за да не и се налага да стои права, докато му задава въпроси, но и да не се принизи да седне на пода до него.

— Има много острови. Четири пъти по четиридесет, разправят, само в Архипелага. После са Разливите. Никой не е преплавал всички Разливи и не е преброил всичките им земи. Напълно са различни един от друг. Но може би най-красивият е Хавнър — голям край в средоточието на Земята. В сърцето на Хавнър, разположен на обширен пристанищен залив, е градът Хавнър. Кулите му са построени от бял мрамор. Къщите на всеки принц и търговец имат бели кули, които се издигат една над друга. Покривите са покрити с алени керемиди, а всички мостове над каналите — с мозайка, червена, синя и зелена. Флаговете на принцовете също носят различни цветове и се развяват от белите кули. На най-високата е поставен мечът на Ерет-Акбе, насочен към небето като карфица. Когато слънцето изгрее над Хавнър, то осветява първо това острие и го озарява, а когато залезе, известно време мечът се издига позлатен във вечерта.

— А кой е бил Ерет-Акбе? — притворно попита тя. Той вдигна очи към нея. Не отговори, само леко се подсмихна. Сетне премисли и каза:

— Вярно е, тук ти би могла да узнаеш малко за него. Вероятно нищо, освен че е идвал в Каргадските земи. Каква част от този разказ ти е позната?

— Че е загубил магическия си жезъл, амулета и силата си — като тебе — отвърна тя. — Изплъзнал се от Върховния жрец, побягнал на Запад и там драконите го убили. Но ако беше дошъл в Гробниците, нямаше да има нужда от дракони.

— Съвсем правилно — рече нейният затворник. Тя не искаше да говорят повече за Ерет-Акбе, долавяше нещо опасно в тази тема.

— Казват, че бил господар на драконите. Ти твърдиш същото за себе си. Обясни ми, какво значи господар на драконите?

Тонът и винаги беше подигравателен, неговите отговори — прости и прями, сякаш приемаше всичко за чиста монета.

— Господар на драконите е онзи, с когото драконите са склонни да разговарят — каза той. — Това поне е най-важното. Не ловкост да покоряваш драконите, както мислят повечето хора. Драконите не могат да бъдат покорени. При дракона съществува само един въпрос — дали ще говори с тебе, или ще те погълне. Ако можеш да разчиташ, че ще направи първото, а не второто, ти си господар на драконите.

— Те умеят ли да говорят

— Разбира се! Тяхната реч е най-древната, езикът, който ние, хората, научаваме толкова трудно и използваме така неправилно, когато правим своите магически заклинания и призоваваме духовете. Нито един човек не познава този език, дори и една десета част от него. Човекът няма време да го научи. Но драконите живеят по хиляда години... С тях си струва да се говори, както се досещаш.

— Има ли дракони тук, в Атуан?

— Мисля, че от много векове насам няма, както и в Карего-Ат. Но казват, че на вашия най-северен остров, Хур-ат-Хур, още са останали големи дракони в планините. Сега те всички са се отдръпнали на запад от Вътрешните земи, в далечния Западен разлив, на острови, където не живеят хора или идват твърде рядко. Когато огладнеят, нападат земите на изток, ала това не става често. Виждал съм острова, на който отиват да танцуват. Летят на спирали с огромни криле, навътре-навън, все по-високо и по-високо над западните морета, като вихрушка от жълти есенни листа.

Изпълнени от видения, очите му се взряха отвъд черните рисунки по стените, отвъд стените и земята на мрака, сякаш съзираха равното открито море в залеза и златистите дракони, носещи се в златистия вятър.

— Лъжеш — каза момичето ожесточено. — Измисляш си. Той я погледна сепнат:

— Защо да лъжа, Арха?

— За да ме накараш да се чувствам като глупачка, тъпа и уплашена. За да се изкараш умен, смел и силен, господар на драконите и какво ли не. Виждал си танцуващи дракони и кулите на Хавнър и знаеш всичко за всичко. А аз изобщо не знам нищо и никъде не съм била. Но цялото ти знание е лъжа. Ти не си нищо друго освен крадец и затворник, ти нямаш душа и никога няма да излезеш оттук. Няма значение дали съществуват Океани, дракони и какво ли не още, защото ти никога повече не ще ги видиш, не ще видиш дори слънчевата светлина. Аз познавам само мрака, подземната нощ. И това е всичко, което съществува истински. Най-сетне — всичко, което трябва да се познава. Мълчанието и мракът. Ти знаеш всичко, магьоснико. Обаче аз знам единственото, което е истинско!

Той сведе глава. Дългите му меденокафяви ръце спокойно лежаха на коленете. Тя различаваше четириъбрия белег на бузата му. Гостът бе достигнал по-далеч от нея в мрака. Познаваше по-добре смъртта, дори смъртта... В гърдите ѝ се надигна пристъп на омраза и в миг я задуши. Защо седеше там, така безпомощен и тъй силен? Защо тя не можеше да го срази?

— Ето затова те оставих да живееш — заговори внезапно Арха, без ни най-малко да помисли. — Искам да ми покажеш триковете на магьосниците. Докато притежаваш умения, които можеш да ми покажеш, ще бъдеш жив. Ако няма нищо, ако всичко е само заблуда и лъжи, тогава с тебе е свършено. Разбираш ли?

— Да.

— Прекрасно. Продължавай.

За миг той подпря глава на ръцете си и се поотмести. Железният пояс му пречеше да застане удобно, освен ако не легне изпружен.

Накрая вдигна лице и заговори много сериозно:

— Чуй, Арха, аз съм магьосник, заклинател, както ме наричаш. Притежавам известни умения и сила. Това е вярно. Вярно е също, че тук, в Мястото на Древните сили, моята сила и моето изкуство не ми се подчиняват. Мога да ти направя някои илюзии и да ти покажа всякакви чудеса. Това е незначителна част от магьосничеството. Аз можех да правя илюзии още като дете. Мога да ги правя дори и тук. Но ако им повярваш, те ще те уплашат, а ако страхът те разгневи, ти може да поискаш да ме убиеш. Ако пък не им повярваш, ще видиш в тях само лъжи и измама, както казваш, и аз отново рискувам живота си. А моята

цел и желание в момента са да остана жив. Това я накара да се разсмее и тя рече:

— О, известно време ще останеш жив, не схващаш ли? Ти си глупак! Добре, покажи ми тези илюзии, аз зная, че са измамни и няма да се уплаша от тях. Всъщност не бих се уплашила даже ако бяха истински. Но продължавай. При всички случаи безценната ти кожа е спасена, поне за тази нощ.

На това той се разсмя, както тя се бе разсмяла преди. Подхвърляха си живота ту насам, ту натам, сякаш си играеха с топка.

— Какво искаш да ти покажа?

— Какво можеш да ми покажеш?

— Всичко.

— Продължаваш да се хвалиш.

— Не — каза той, явно леко засегнат. — Изобщо не съм имал намерение да се хваля.

— Покажи ми нещо, което според теб си струва да се види. Каквото и да е!

Той наведе глава, загледан известно време в ръцете си. Нищо не се случи. Лоената свещ във фенера гореше слабо и равномерно. Черните рисунки по стените, птицекрилите, застинали фигури с очи, изписани в бледочервено и бяло, мъждееха над двамата. Никакъв звук не се чуваше. Тя въздъхна разочарована и някак натъжена. Той беше слаб; говореше големи неща, но не правеше нищо. Беше само един изкусен лъжец и умел крадец.

— Добре — каза накрая Арха и поприбра поли, за да се изправи. При нейното движение вълната странно прошумоля. Жрицата се погледна слисана и скочи на крака.

Тежките черни одежди, носени години наред, бяха изчезнали. Полата ѝ бе от тюркоазена коприна, светла и мека като вечерно небе. Тя шумолеше около бедрата ѝ, а ризата, цялата бродирана с тънки копринени конци, перли и ситни кристални топчета, нежно просветляше като априлски дъжд.

Тя погледна магьосника, без да може дума да пророни.

— Харесва ли ти?

— Откъде...

— Подобна е на роклята, в която веднъж видях една принцеса на празника на Слънчевото завръщане в новия дворец на Хавнър —

обясни той, като я гледаше доволен. — Ти поиска да ти покажа нещо, което си заслужава да се види. Аз ти показах самата тебе.

— Направи така ... направи така, че да изчезне.

— Ти ми даде наметалото си — рече затворникът сякаш с укор. — Мога ли аз с нищо да не ти отвърна? Е, добре, не се безпокой, това е само илюзия — погледни.

Той не раздвижи дори пръст; определено не промълви нито дума; но синята великолепна коприна изчезна и тя остана в своето грубо черно одеяние.

Известно време не помръдна.

— Как да разбера дали си такъв, какъвто изглеждаш?

— Не можеш — каза той. — Аз сам не зная как изглеждам в твоите очи. Арха отново се замисли:

— Ти би могъл да ме измамиш, да ме накараш да те видя като...

Тя прекъсна наскоро думата, защото с едва забележим жест той сочеше нагоре. Стори й се, че прави заклинание, и бързо се дръпна към вратата. Когато обаче проследи движението му, погледът й откри високо в тъмния сводест таван малкото квадратче на шпионката откъм съкровищницата на Храма на Боговете-близнаци.

От шпионката не проникваше светлина; не се виждаше нищо, не се долавяше ничие присъствие; но той все още сочеше нагоре с въпросителен израз.

И двамата останаха известно време неподвижни. — Твоята магия не е нищо повече от детски трик — произнесе отчетливо тя. — Хитрост, и лъжи. Стига ми това, което видях. Ти ще се превърнеш в храна на Безименните. А аз вече няма да стъпя отново тук.

Взе си фенера и излезе, като здраво и шумно залости желязното резе. После застана разстроена във вратата. Как да постъпи?

Какво ли бе успяла да зърне и чуе Косила? Какво ли бяха говорили? Не можеше да си спомни. Изглежда, не смогна да каже на затворника онова, което възнамеряваше. Той винаги я объркваше със своите разкази за дракони и кули, за имената на Безименните, с желанието си да остане жив, с благодарността си за наметалото, където лежеше. И той също не каза онова, което се предполагаше. Тя дори не го попита за талисмана, който все още носеше скрит на гърдите си.

Толкова по-добре, защото Косила ги беше чула.

Но какво значение имаше туй, какво зло можеше да стори Косила? Още докато си задаваше въпроса, тя знаеше неговия отговор. Нищо не бе по-лесно от това да се убие ястреб в клетка. Мъжът беше беззащитен, окован в каменна клетка. Жрицата на Бога-крал трябваше само да изпрати тази нощ слугата си Дюби да го удуши. Или ако двамата с Дюби не познаваха Лабиринта достатъчно добре, нужно бе едно — тя да впръска през шпионката отровен прах в Рисуваната стая. Арха имаше кутии и стъкленици със зловредни вещества, някои можеха да отравят храната и водата, други насищаха въздуха и убиваха при продължително дишане. На сутринта той щеше да е мъртъв и всичко да е свършено. В Гробниците никога вече нямаше да проникне светлина.

Арха забърза по тясната каменна пътека към входа на Подземието, където я чакаше Манан, клекнал търпеливо като стар жабок в мрака. Той се безпокоеше от нейните посещения при затворника. А тя отказваше да го взема със себе си през целия път, затова се бяха разбрали така. Сега я радваше неговата близост. Поне на него можеше да се довери.

— Чуй, Манан. Ще отидеш веднага в Рисуваната стая. Кажи на мъжа, че го извеждаш, за да го заровиш жив под Гробниците. Кажи това на глас, освободи веригата и го заведи в... — тя се запъна, защото не беше решила къде да скрие затворника.

— В Подземието — рече с готовност Манан.

— Не, глупако. Заповядах да го кажеш, не да го направиш. Почакай...

Кое място беше недостъпно за Косила и нейните шпиони? Никое освен най-дълбоките подземия, най-свещените и най-потайните места от владенията на Безименните, където тя нямаше смелост да отиде. Но дали Косила не би се решила на всичко? Даже и да се боеше от местата на мрака, жрицата бе способна да потисне своя страх, за да постигне целите си. Не можеше да се каже каква част фактически от плана на Лабиринта е успяла да научи от Тара или от предишната Арха и дори от собствени тайни проучвания през минали години. Арха я подозираше, че знае повече, отколкото показва. Ала имаше една пътека, която тя положително не бе узнала, понеже се пазеше в най-дълбока тайна.

— Трябва да заведеш мъжа, където ще ти покажа, и то на тъмно. После, щом те върна обратно тук, ще изкопаеш гроб в Подземието, ще направиш ковчег, ще го заровиш празен в пръстта, така че да може да се напипа и открие, ако някой го потърси. Дълбок гроб. Разбираш ли?

— Не — каза Манан непреклонно и разстроено. — Малката ми, тази хитрост не е разумна. Не е добра. Тук не трябва да има мъж! Ще последва наказание.

— Трябва да му се отреже езикът на тоя стар глупак, да! Нима ти се осмеляваш да ме учиш какво е разумно? Аз спазвам заповедите на Силите на мрака. Последвай ме!

— Съжалявам, малка господарке, съжалявам... Те се върнаха в Рисуваната стая. Там тя почака във в тунела, докато Манан влезе и освободи веригата от скобата в стената. Чу как дълбокият глас попита:

— Манан, а сега накъде?

И дрезгавият алт отговори мрачно:

— Господарката ми каза, че трябва да бъдеш погребан жив. В подземната гробница. Ставай!

Тя дочу как тежката верига изплющя подобно на камшик.

Затворникът излезе с ръце, завързани с кожения ремък на Манан. Манан го последва, водейки го като куче на къса каишка, само дето нашийникът беше около кръста му и каишката бе желязна. Той извърна очи към нея, ала тя духна свещта и без да промълви нито дума, пое в мрака. Веднага наложи бавния, но добре отмерен ритъм, с който вървеше без светлина из Лабиринта, като твърде леко и почти непрекъснато докосваше с пръсти стените. Манан и затворникът следваха отзад, много по-неуверени заради каишката, влачеха се и се спъваха. Трябваше обаче да вървят на тъмно. Защото тя не искаше никой от тях да научи пътеката.

Ляв завой от Рисуваната стая, пропускайки един отвор, влизаш в следващия вдясно, отминаваш един вдясно, после вървиш по дълга вита пътека и надолу по една стълба, голяма, хлъзгава и прекалено тясна за обикновената човешка стъпка. По-далеч от тази стълба Арха не беше отивала.

Тук въздухът бе по-застоял и неподвижен, миришеше силно. Посоките се открояваха отчетливи в съзнанието ѝ, дори чуваше гласа на Тара, която ги произнасяше. Надолу по стълбите (зад нея затворникът се препъваше в катранената тъма и тя долавяше как се

задъхва, когато Манан го насочва със силно дръпване на веригата) и в края на стълбите — веднага завой вляво. Държиш лява посока и след два отвора влизаш в първия отъдно, после дясна посока. Тунелите се виеха и преплитаха. Никой от тях не вървеше направо.

— Сетне трябва да заобиколиш пропастта — каза гласът на Тара от мрака на съзнанието и. — Пътят е много тесен.

Тя забави крачка, наведе се и опипа с една ръка настилка отпред. Сега коридорът беше прав и твърде дълъг, създавайки фалшиво спокойствие у госта. Внезапно чувствителната й длан, която опипваше, леко докосвайки скалата пред себе си, се оказа пред нищо. Достигнали бяха каменния край на ръба, отвъд който зееше празнина. Стената вдясно на коридора се спускаше отвесно в бездната. Отляво личеше издатина, не по-широка от човешка длан.

— Тук има пропаст. Обърни се вляво към стената, прилепи се към нея с тялото си и върви настрани. Плъзгай стъпала. Дръж веригата, Манан... На ръба ли си? Той се стеснява. Не пренасяй тежестта на петите си. Аз вече отминах пропастта. Подай ми ръка. Така...

Тунелът се виеше на къси зигзаги с много отвори встрани. Преминавайки край тях, шумът на стъпките им ехтеше странно, някак си кухо. Още по-странно бе едно леко притегляне, едно всмукване навътре, което можеше да се усети. Коридорите свършваха с пропасти като тази, която отминаха. Може би тук, под долната част на Лабиринта, имаше кухня — пещера, така дълбока и обширна, че би надминала по размери пещерата на Подземието — огромна черна вътрешна празнота.

В тъмните тунели над бездната, където вървяха, коридорите постепенно се стесняваха и снижаваха и самата Арха трябваше да спре. Нямах ли край този път?

Краят се появи внезапно — една затворена врата. Както вървеше приведена, малко по-бързо от обикновено, Арха се блъсна в нея и си удари главата и ръцете. Тя напипа ключалката, после малкия ключ на обръча около талията си, който никога не бе използван, сребърния ключ с езиче във формата на дракон. Той се пхна в ключалката и се превъртя. Арха отвори вратата към Голямото съкровище на Атуан. Сух, противен, спарен въздух полъхна навън в тъмното.

— Манан, ти не трябва да влизаш тук. Почакай отпред.

— Той може, а аз — не?

— Ако влезеш в тази стая, Манан, няма да можеш да излезеш. Такъв е законът за всички освен за мене. Никой човек с изключение на мен не е напускал жив тази стая. Ще влезеш ли?

— Ще почакам отвън — каза меланхоличният глас в мрака. — Господарке, господарке, не затваряй вратата.

Неговата паника така я разстрои, че тя остави вратата откритата. Всъщност мястото я изпълваше със смътен страх и Арха изпита някакво недоверие към затворника, макар да бе здраво завързан. Влязла веднъж, тя запали светлината. Ръцете ѝ трепереха. Свещта на фенера се разгоря трудно; въздухът беше застоял и мъртвешки. Жълтеникавото блещукане, което изглеждаше ярко след дългите нощни проходи, постепенно откри наоколо им съкровищницата с раздвижените сенки, които я изпълваха.

Имаше шест огромни каменни сандъка, покрити с дебел слой сив ситен прах като хлебен мухъл. Нищо друго. Стените бяха груби, таванът — нисък. Мястото беше студено, с дълбок, безветрен студ, който сякаш спираше кръвта в сърцето. Нямахте паяжини, само прахоляк. Нищо не живееше тук, съвсем нищо, дори и редките дребни паяци от Лабиринта. Прахът бе плътно наслоен и всяка прашинка в съкровищницата бе престояла макар и ден — дни, месеци, години, векове се бяха превърнали в прах.

— Това е мястото, което търсеше — каза Арха и гласът ѝ бе непоколебим. — Това е Голямото съкровище на Гробниците. Ти го достигна. И няма да можеш никога да го напуснеш.

Той не отвърна, лицето му беше спокойно, но нещо в очите му я разтърси: някаква безутешност, поглед на човек, когото са предали.

— Ти каза, че искаш да останеш жив. Аз зная само това място, където можеш да съхраниш живота си. Косила ще те убие или ще принуди мене да те убия, Ястребе. Само тук тя не може да достигне.

Гостът продължаваше да мълчи.

— Ти никога не би могъл да напуснеш Гробниците и без това, не разбираш ли? Едно и също е. Поне стигна до... края на твоето пътешествие. Ето го онова, което търсеше.

Той седна върху един от големите сандъци с вид на загубен човек. Провлачената верига остро издрънча по камъка. Ястреба огледа сивите стени и сенките наоколо, после нея.

Тя гледаше встрани към каменните сандъци. Нямаше никакво желание да ги отваря. Не се интересувахе какви чудеса се криеха в тях.

— Не е необходимо да влачиш тази верига тук. Тя приближи, освободи железния пояс и откопча от ръцете му кожения ремък на Манан.

— Сега трябва да заключа вратата, но когато идвам, ще се доверявам на тебе. Знаеш, че не можеш да излезеш оттук — че не трябва да се опитваш. Аз съм тяхната мъст и изпълнявам тяхната воля. Ако аз им изневеря — ако ти излъжеш моето доверие, — тогава те ще си отмъстят. Не се мъчи да излезеш от тази стая, като ме нараниш или измамиш, когато идвам. Трябва да ми вярваш.

— Ще направя, каквото кажеш — отвърна той ласкаво.

— Ще ти донасям храна и вода, щом мога. Няма да бъде много. Вода ще има достатъчно, но известно време храната няма да бъде изобилна. Аз също огладнявам, разбираш ли? Ще имаш достатъчно, за да живееш. Възможно е да не успея да дойда отново ден или два, а може би и по-дълго. Трябва да отклоня Косила от следите. Обаче ще се върна. Обещавам ти. Ето манерката. Пази я. Не мога да дойда скоро, но ще дойда.

Той вдигна лице към нея. Изражението му бе особено.

— Пази се, Тенар — бяха думите му.

8. ИМЕНА

Тя поведе Манан обратно по витите пътеки в мрака и го остави в тъмното Подземие да копае гроба, който трябваше да послужи за доказателство пред Косила, че крадецът е бил наистина наказан. Стана късно, прибра се направо в Малкия дом и си легна. През нощта внезапно се събуди; спомни си, че наметалото ѝ остана в Рисуваната стая. В това усойно Подземие той няма да има с какво да се стопли освен с късата си наметка, няма да има къде да легне освен на прашния камък. „Студен гроб, студен гроб“ — въртеше се в мислите ѝ печално, ала тя бе твърде изнурена, за да се събуди окончателно, и скоро отново се унесе в сън. Присъниха ѝ се разни неща. Сънува душите на мъртвите по стените на Рисуваната стая, фигурите, които приличаха на огромни раздърпани птици с човешки ръце, крака и лица, клекнали в праха на мрачната обител. Те не можеха да полетят. Храна им беше глината, вода им бе прахът. Това бяха душите, които не се прераждаха. Наобиколили я бяха свити сред сенките и от време на време от тях долиташе някакво жужене или писукане. Една я доближи. Отпърво тя се уплаши и направи опит да се отдръпне, но не можа да помръдне. Беше не с човешко лице, а с лице на птица. Обаче имаше златни коси и проговори с глас на жена:

— Тенар — нежно, меко. — Тенар.

Събуди се. Устата ѝ беше запечатана с глина. Лежеше в каменна подземна гробница. Ръцете и краката ѝ бяха увити в покров и тя не можеше нито да мръдне, нито да проговори.

Отчаянието ѝ стана толкова силно, че разкъса гърдите ѝ, проби камъка като огромна птица и изхвъркна в дневната светлина — съвсем слабата дневна светлина в нейната стая без прозорци.

Този път се надигна наистина разбудена, изтощена от нощните сънища, със замъглено съзнание. Облече се и излезе на водоема в оградения двор на Малкия дом. Там потопа в ледената вода ръцете и лицето си, цялата си глава, докато тялото ѝ се разтресе от студ и кръвта

бързо потече в жилите ѝ. После отчетна мокра коса, изправи се и обгърна с поглед утринното небе.

Минаваше изгрев слънце, беше прекрасен зимен ден. Небето бе жълтеникаво и много ясно. Някаква птица, ястреб или пустинен орел, се виеше нависоко, тъй нависоко, че отразяваше слънцето, пламнала в златисти петна.

— Аз съм Тенар — тихо произнесе тя и потръпна от студ, страх и възбуда — там, под откритото, окъпано в слънце небе. — Върнах си името. Аз съм Тенар!

Златистите петна закръжиха на запад, към планините, и изчезнаха от погледа. Слънцето позлати стрехите на Малкия дом. Хлопатарите на овцете подрънкваха долу в кошарите. Лекият свеж ветрец понесе от комините мириса на дървесен пушек и елдова каша.

„Толкова съм гладна... Как е научил, как е могъл да научи името ми? О, трябва да се нахраня, толкова съм гладна...“

Придърпа качулката си и забърза за закуска.

Храната след тридневния пост ѝ вля устойчивост и увереност. Престана да се чувства подивяла, безволна и уплашена. Подир закуската се усети напълно способна да се справи с Косила.

На излизане от столовата на Големия дом тя приближи високата, едра фигура и каза:

— Приключих с крадеца... Какъв прекрасен ден!

Студените сиви очи я погледнаха изкриво под черната качулка:

— Струва ми се, че една жрица е длъжна да се въздържа от храна три дни след извършване на жертвоприношение.

Истина беше. Арха бе забравила и лицето и я издаде.

— Той още не е мъртъв — отговори накрая тя, опитвайки се да запази безразличния тон, който само преди миг и се бе удал така лесно.

— Жив е погребан. В Гробниците. В един ковчег. Може да влезе малко въздух, ковчегът не е запечатан, дървен е. Умирането ще бъде много бавно. Когато разбере, че е мъртъв, ще започна постите.

— Как ще разбереш?

Объркана, Арха се запъна отново:

— Ще разбере... Моите Повелители ще ми известят.

— Ясно. Къде е гробът?

— В Подземието. Заповядах на Манан да го изкопае под Гладкия камък.

Не беше нужно веднага да отговаря по такъв смирен, глупав начин. Пред Косила трябваше да се държи с цялото си достойнство.

— Жив, в дървен ковчег. Това е съмнително, щом става дума за магьосник, господарке. Успя ли да се увериш, че устата му е запушена, за да не може да изрича заклинания? И че ръцете му са завързани? Тези хора са способни да правят магии с едно мръдване на пръста даже когато езикът им е отрязан.

— Нищо не е останало от магиите му, това са само прости трикове — повиши глас момичето. — Той е погребан и моите Повелители чакат душата му. А останалото не те засяга, жрице!

Тоя път тя отиде твърде далеч. Можеха да чуят и останалите — Пенте и няколко други момичета, Дюби и жрицата Мебет се намираха наблизо. Момичетата бяха целите в слух и Косила го съзнаваше.

— Всичко, което става тук, ме засяга, господарке. Всичко, което се случва във владенията на Бога-крал, се отнася към него — Безсмъртния човек, комуто аз служа. Дори в подземната обител и в сърцата на хората прониква той и вижда; и никой няма да му забрани да влезе!

— Аз ще му забраня. В Гробниците не се влиза, ако Безименните не позволят. Те са съществували преди твоя Бог-крал и ще съществуват след него. Внимавай, когато говориш за тях, жрице. Не предизвиквай тяхната мъст над себе си. Те ще влязат в сънищата ти, ще проникнат в мрачните кътчета на твоето съзнание и ти ще полудееш.

Очите на момичето светеха. Лицето на Косила беше скрито, отдръпнато в черната качулка. Пенте и другите ги наблюдаваха, ужасени и очаровани.

— Те са остарели — чу се гласът на Косила — слаба, съскаща нишка звук изпод качулката. — Остарели са. Забравено е преклонението пред тях навсякъде освен тук. Свършено е със силата им. Те са само едни сенки и вече не притежават сила. Не се опитвай да ме уплашиш, Погълната. Ти си Първата жрица. Не означава ли това, че си също и последната?... Не можеш да ме уплашиш, аз виждам и твоето сърце. Мракът нищо не скрива от мене. Пази се, Арха!

Тя се обърна и тръгна с широки решителни стъпки, тъпчейки заскрежените бурени с обутите си в сандали тромави нозе, запътена към дома с белите колонии, дома на Бога-крал.

С крехката си и тъмна фигура момичето стоеше сякаш сраснало със земята в предния двор на Големия дом. Никой и нищо не помръдна, освен Косила, навред. Додето поглед стигаше, в двора и в храма, из хълма и пустинята, в равнината и планината.

— Нека тъмните сили погълнат своята душа, Косила — извика тя с глас, приличен на ястребов писък, и вдигна ръка с твърдо изпъната длан, за да отпрати проклятието към гърба на жрицата, въпреки че тя вече изкачваше стълбите на своя храм. Косила се олюля, но не спря, нито се обърна. Продължи и влезе в Храма на Бога-крал.

Този ден Арха прекара седнала върху най-ниското стъпало на Празния трон. Не се осмеляваше да слезе в Лабиринта, не искаше да отиде при другите жрици. Беше я налегнала някаква тежест и час след час я приковаваше в студения сумрак на огромната Тронна зала. Бе се вторачила в двуредните дебели прозрачни колони, които се губеха в мрака на откъдния край на залата, в светлината, която се спускаше на снопове през процепите на покрива, и дима, който гъсто се виеше от бронзовия триножник с дървени въглища близо до трона. Тя рисуаше с малки миши кости фигурки по мраморната стълба, навела глава, с активно, но притъпено съзнание. „Коя съм аз?“ — питаше се Арха и не намираше отговор.

Манан се довлече в залата между двуредните колони дълго след като светлината вече не проникваше в мрака и студът се бе усилил. Бледото му лице беше много натъжено. Той застана малко надалеч от нея, отпуснал ръце. Скъсаният подгъв на вехтото му наметало висеше над петите му.

— Малка подарке?

— Какво има, Манан? — тя го погледна с унила привързаност.

— Малката ми, остави ме да направя, каквото ми каза. Той трябва да умре, малката ми. Омагьосал те е. Косила ще си отмъсти. Тя е стара и жестока, а ти си твърде млада. Няма да ти стигнат силите.

— Нищо не може да ми направи.

— Дори ако явно, пред очите на всички, те убие, никой в цялата империя няма да се осмили да я накаже. Тя е Върховната жрица на Бога-крал, а Богът-крал е господар над всички. Ала тя няма да те убие явно. Ще го направи тайно, ще те унищожи нощем.

— Тогава ще се преродя отново.

Манан сплете пръсти.

— Би могла и да не те убие — прошепна той.

— Какво искаш да кажеш?

— Би могла да те заключи в някоя стая в ... там долу ... Както ти направи с него. И може би ще живееш години наред ... А нова жрица няма да се роди, защото ти няма да бъдеш мъртва. Но няма да има и Жрица на Гробниците и танците при новолуние няма да се танцуват, нито да се правят жертвоприношения и да се лее кръв. Преклонението пред Силите на мрака ще бъде завинаги забравено. Ще се осъществи желанието на Косила и на нейния господар.

— Те ще ме освободят, Манан

— Не и докато са ти разгневени, малка господарке — прошепна Манан.

— Разгневени?

— Заради него... Непринесеното жертвоприношение. О, малката ми! Те не прощават!

Навел глава, Манан седеше на най-ниското стъпало в праха. Тя разглеждаше върху дланта си нещо дребно, миниатюрен миши скелет. Бухалите в стрехите на трона леко се размърдаха. Притъмняваше с приближаването на нощта.

— Не слизай тази нощ в Лабиринта — рече много тихо Манан.
— Отиди си у дома и се наспи. На сутринта иди при Косила и ѝ кажи, че вдигаш клетвата си от нея. И това е всичко. Не трябва да се тревожиш. Аз ще ѝ дам доказателство.

— Какво доказателство?

— Че магьосникът е мъртъв.

Тя не помръдна. Бавно склочи пръсти и крехкият скелет изпука и се скърши. Когато отвори ръка, в нея имаше само парчета кости и прах.

— Не — каза жрицата и отърси праха от дланта си.

— Той трябва да умре. Направил ти е магия, Арха. Загубена си.

— Не ми е направил никаква магия. Ти си стар и напласен, Манан, страх те е от дърти жени. Как мислиш да стигнеш до него и да го убиеш, за да се сдобиеш със своето „доказателство“? Знаеш ли добре пътя до Голямото съкровище, който снощи измина на тъмно? Можеш ли да преброиш завоите, да стигнеш стълбата, после пропастта и най-сетне вратата? Можеш ли да отключиш същата тази врата?... О, бедният ми стар Манан, разумът ти се е замъглил. Тя те е уплашила.

Сега върви в Малкия дом, поспи и забрави за всичко това. Не ме тревожи никога с приказки за смъртта... Аз ще дойда по-късно. Върви, върви, стари глупако, стари тромчо.

Арха се бе изправила и нежно го потупа по широките гърди, подтиквайки го да тръгне.

— Лека нощ, лека нощ!

Той се обърна тежко и с неохота, обладан от лоши предчувствия, но покорен, и тромаво запристъпя надолу през дългата зала под колоните и рухналия покрив. Тя наблюдаваше как той се отдалечава.

Когато си отиде, Арха известно време се повъртя около подиума на трона и после изчезна в мрака зад него.

9. ПРЪСТЕНЪТ НА ЕРЕТ-АКБЕ

В Голямата съкровищница на Гробниците на Атуан времето беше спряло. Нямаше светлина, нямаше живот, дори и паяк в праха не помръдваше, нито червей в студената земя. Там имаше само скали, тъма и безвремие.

Върху каменния похлупак на един от големите сандъци, проснат по гръб, лежеше крадецът от Вътрешните земи, подобен на скулптура, изваяна върху надгробен камък. При движенията си бе вдигнал прах, посипал се по дрехите му. Не помръдваше.

Ключалката щракна и вратата се отвори. В мъртвешкия мрак проникна светлина и свеж полъх прониза мъртвешкия въздух. Мъжът остана легнал неподвижно.

Арха затвори вратата, заключи я, постави фенера си върху сандъка и бавно приближи към застиналата фигура. Движеше се плахо, с широко отворени очи, със зеници, все още разширени от продължителното вървене на тъмно.

— Ястребе!

Докосна го по рамото и повтори името му още веднъж и още веднъж.

Магьосникът се размърда и простена. Най-сетне се повдигна и приседна с измъчено лице и празен поглед. Гледаше я, без да може да я познае.

— Това съм аз, Арха — Тенар. Донесох ти вода. Ето, пий.

Той непохватно се пресегна към манерката, сякаш ръцете му бяха сковани, и отпи, но не много.

— Колко време е минало? — попита с усилие.

— Два дни, откакто си в тази стая. Сега е третата по-ред нощ. Не можах да дойда по-рано. Трябваше да открадна храна — ето я...

Тя извади един плосък сив самун от торбата, която носеше, ала той кимна:

— Не съм гладен. Това... това е убийствено място. Обгърна главата си с ръце и застина така.

— Студено ли ти е? Донесох ти наметалото от Рисуваната стая.

Ястреба не помръдваше. Тя остави наметалото долу и се загледа в него. Потръпваше и очите ѝ бяха все още тъмни и разширени.

Внезапно се свлече на колене, преви се и заплака с дълбоки хлипове, разтърсващи цялото ѝ тяло, но без сълзи.

Целият вдървен, той се надигна от сандъка и се наведе над нея.

— Тенар?

— Не съм Тенар. Не съм и Арха. Боговете са мъртви, мъртви са.

Магьосникът отметна качулката ѝ, постави длани върху главата ѝ и заговори. Имаше мек глас, говореше на език, който тя никога не бе чувала. Звукът му падаше като дъжд в сърцето ѝ. Притихна и се заслуша.

Когато се успокои, той я вдигна като дете и я постави на големия сандък, където беше легнал преди малко. Положи ръцете си върху нейните:

— Защо плачеш, Тенар?

— Ще ти кажа, макар да няма никакво значение. Ти нищо не можеш да направиш. Нищо да предотвратиш. И ти умираш, нали? Следователно няма значение. Нищо няма значение. Косила, Жрицата на Бога-крал, винаги е била жестока, опитваше се да ме накара да те убия. Както убих онези, другите. Но аз отказах. С какво право искаше това? Тогава тя отправи предизвикателство към Безименните, присмя се над тях, а аз я проклех. От този момент се страхувам от нея, защото Манан каза вярно, че Косила не вярва в боговете. Искате да бъдат забравени и е способна да ме убие, така както спя. Затова и не се оставих да заспя. Не се върнах в Малкия дом. Останах в Тронната зала през цялата нощ, в една от галериите, където са танцувалните дрехи. Преди да се развидели, слязох в Големия дом и откраднах малко храна от кухнята, после се върнах в залата и стоях там през целия ден. Опитвах се да измисля какво да правя. А вечерта, вечерта бях толкова уморена, помислих си, че мога да отида на някое свещено място и да поспя, тя може да се уплаши да дойде там. И така, слязох в Подземието. В голямата пещера, където те видях за първи път... А... а Косила беше там. Трябва да е влязла през вратата в червените скали. Носеше фенер. Ровеше гроба, изкопан от Манан, за да се увери дали в него има труп. Като плъх в гробище, огромен, дебел, черен плъх, който дълбае. И светлина, която гори в Свещеното място, в мястото на мрака.

А Безименните не и сториха нищо. Не я убиха, не я накараха да полудее. Остарели са вече, както каза тя. Мъртви са. Изчезнали са. Аз не съм вече жрица.

Мъжът стоеше и слушаше с леко наведена глава, ръцете му лежаха върху нейните. Лицето и осанката му бяха си възвърнали енергията, макар белезите на бузата му да се очертаваха синкавосиви, а косата и дрехите му да бяха потънали в прах.

— Успях да премина в Подземието покрай нея. Свещта ѝ хвърляше повече сенки, отколкото светлина, пък и тя не ме чуваше. Искях да вляза в Лабиринта, за да се махна от нея. Но вътре все имах усещането, че ме следва. През всичките коридори продължавах да чувам някого подире си. Не знаех къде да отида. Мислех, че съм на сигурно място тук, мислех, че моите Повелители ще ме закрилят. Обаче те няма да го сторят. Изчезнали са, мъртви са...

— За тях ли плачеш — за тяхната смърт? Но те са тук, Тенар, те са тук!

— Откъде знаеш? — вяло попита тя.

— Откакто стъпих в пещерата под Надгробните камъни, аз се мъча да ги овладее, да ги направя неосезаеми. Цялото ми изкуство е насочено натам, то изтощава всичката ми сила. Оплетох в тези тунели безкрайна мрежа от заклинания — заклинания за сън, умиротворяване, укриване, ала те продължават да усещат моето присъствие — получувствителни, полусънни, полубудни. А аз напълно се изтощих да им се противопоставям. Това е най-страшното от всички места, тук няма надежда за човека. Когато ти ми даде вода, аз умирах от жажда, но не само водата ме спаси. Спаси ме силата на ръцете, които ми я поднесоха.

Като каза тези думи, той взе дланта ѝ в своята и известно време я разглежда. После се обърна, направи няколко крачки из стаята и отново застана пред нея. Тя млъкеше.

— Наистина ли си помисли, че са мъртви? Твоето сърце чувства най-добре това. Те са тъмни и безсмъртни и мразят светлината: кратката, ярка светлина на нашата смъртност. Безсмъртни са, ала не са богове. И никога не са били. Не заслужават никоя човешка душа да ги боготвори.

Момичето слушаше с натежали очи, втренчено в потрепващия фенер.

— Какво си получила от тях, Тенар?

— Нищо — прошепна тя.

— Те нищо не могат да дадат. В тях няма твореща сила, силата им е насочена към мрака, към разрушението. Те не умеят да се отделят от това място, те са мястото. И то трябва да им бъде оставено. Не бива да се отричат, нито забравят. Обаче не бива и никога да се боготворят. Земята е красива, светла и блага. Но не само това. Земята също е страшна, мрачна и жестока. Заекът стене, когато умира в зелените ливади. Планините сключват огромни длани, в които е скрит огън. В морето има акули, има жестокост и в човешките очи. И там, където хората обожествяват всички тези неща и се унижават пред тях, там вирее злото. Има места на света, където се събира мракът, места, изцяло предадени на онези, които наричаме Безименни, на древните и свещени сили на Земята отпреди Светлината, силите на мрака, на разрухата, на лудостта... Мисля, че те са накарали твоята жрица Косила да полудее много отдавна. Мисля, че тя е пребродила тези пещери, както е пребродила лабиринта на своята душа, и не може вече да види светлината на деня. Говорила ти е, че Безименните са мъртви. Само една изгубена душа, душа, изгубена за истината, може да вярва в това. Те съществуват. Ала не са твои Повелители. И никога не са били. Ти си свободна, Тенар. Накарали са те да бъдеш роб, но ти се освободи.

Тя го слушаше, обаче лицето ѝ оставаше непроменено. Повече той нищо не каза. И двамата потънаха в мълчание, но не в мълчанието преди нейното идване. Сега дишането им бе доловимо, както пулсът на живота във вените им и горящата свещ в калаения фенер, която тихо, приятно прашеше.

— Как научи името ми?

Той крачеше напред-назад из стаята, раздухваше по-сипалия се прах, протягаше ръце и рамене в усилие да се отърси от сковаващия студ.

— Да научавам имената е моят занаят. Виждаш ли, за да омагьосва, човек трябва да открие истинското име на нещата. В моя край ние цял живот крием истинските си имена освен от онези, в които имаме пълно доверие. Защото името спотайва голяма сила и голяма заплаха. Някога, в началото на времето, когато Сегой въздигнал островите на Землемория от океанските глъбини, всички неща носели

истинските си имена. И всяка магия и досега зависи от познаването — повторното научаване, припомнянето — на този същински, древен език на Сътворението. Разбира се, трябва да се усвоят някои заклинания, някои начини да се използват думите. Трябва също да се познават последиците. Но животът на магьосника е посветен на откриването на имената и на начините, по които се стига до тях.

— Как откри моето име? Един миг той я гледаше с дълбок, чист поглед, отвъд сенките, които ги разделяха. Леко се поколеба:

— Това не мога да ти кажа. Ти приличаш на фенер, увит и дълбоко скрит на тъмно. Ала светлината грее въпреки всичко, светлината те не са успели да загасят. Не са успели да те скрият. Аз познах името ти, както познах светлината, Тенар. В това е моята дарба, моята сила. Не мога да ти открия нищо повече. Но кажи ми, какво ще правиш сега? Косила вече е намерила гроба празен. Какво ли ще стори?

— Не зная. Ако се появя горе, ще накара да ме убият. Една Върховна жрица, която е излъгала, се наказва със смърт. Може да ме принесе в жертва на стъпалата пред трона, стига да пожелае. И този път Манан ще трябва наистина да посече главата ми, а не просто да вдигне меч и да чака Тъмната фигура да го спре. Този път няма да бъде спрян. Мечът ще падне, за да отсече главата ми.

Говореше вяло и бавно. Той смръщи вежди:

— Ако останем дълго тук, ти, Тенар, ще полудееш. Гневът на Безименните се е спуснал над твоето съзнание. Както и над моето. По-добре е, че сега си тук, много по-добре. Но мина доста време, преди да дойдеш, и аз изразходвах голяма част от силата си. Никой сам не може дълго да противостои на Силите на мрака. Огромна е тяхната мощ.

Той спря да говори. Гласът му спадна и сякаш се загуби нишката на мислите му. Потри чело и отново отиде да пийне от манерката. Отчупи комат хляб и седна отсреща на сандъка да хапне.

Думите му бяха верни. Тя почувства тежест, някакъв натиск над съзнанието си, който замъгляваше и объркваше всяка мисъл и чувство. Въпреки това не бе уплашена, както по коридорите, когато идваше. Страшна беше само тази пълна тишина наоколо. На какво се дължеше тя? Никога по-рано Арха не беше се страхувала от тишината на Подземието. Но и никога не бе проявявала непокорство пред

Безименните, не беше им се противопоставяла. Момичето горчиво се усмихна:

— Ето ни тук, седнали върху най-голямото съкровище в империята. Богът-крал би дал, всичките си жени, за да притежава и един сандък от него. А ние дори не отворихме някой капак да го погледнем.

— Аз отворих — каза Ястреба, докато дъвчеше.

— На тъмно ли?

— Запалих малко светлина. Магическа светлина. Трудно ми бе тук. Дори и жезълът не би ме облекчил много, ала без него беше като опит да запалиш огън с мокри дърва в дъжда. Все пак накрая се появи. И аз намерих онова, което търсех.

Арха бавно повдигна лице и го погледна:

— Пръстена ли?

— Половината пръстен. Другата половина е в тебе.

— В мене ли? Но другата половина е била изгубена.

— И намерена. Аз я носех на верижка около шията си. Ти ми я взе и ме попита дали не мога да се сдобия с по-добър талисман. Единственият талисман, по-добър от полупръстена на Ерет-Акбе, е целият пръстен. Ала, както се казва, половин хляб е за предпочитане пред нищо. Така че сега ти имаш моята половина, а аз — твоята.

Той ѝ се усмихна през сенките на гробницата.

— Когато я взех от тебе, ти каза, че не зная какво да правя с нея.

— Това е вярно.

— А ти самият знаеш ли? Магьосникът кимна.

— Разкажи ми: какъв е този пръстен, как си се сдобил със загубената половина, как си достигнал дотук, защо. Трябва да узная всичко и тогава може би ще разбера какво да сторя.

— Може би. Добре. Какво представлява пръстенът на Ерет-Акбе ли? Е, сама виждаш, че не изглежда скъпоценен, дори не е и пръстен. Прекалено е голям. Възможно е да е бил гривна, но пък тогава е твърде малък. Никой не знае за кого е бил предназначен. Носила го е красавицата Елфاران навремето, преди остров Солеа да потъне в морето. Когато тя го е носила, пръстенът е бил вече много древен. Накрая попаднал в ръцете на Ерет-Акбе ... Металът е чисто сребро, пробито с девет дупки. От външната страна има вълнообразен знак, а от вътрешната — деветте Руни на силата. Върху твоята част са четири

от руните и половината от петата; върху моята — също. Счупен е точно през средата на един от символите, който е унищожен. Оттогава му казват Изчезналата руна. Магьосниците познават останалите осем: Пир, която пази от лудост, от вятър и огън; Гес, даряваща издръжливост, и така нататък. Но Изчезналата руна е онази, която е обединявала земите. Била е Руната на единението, знакът на суверенната власт, знакът на мира. Никой крал не би управлявал добре, ако не управлява под този знак. Не се знае как е бил изписан. След като бил изгубен, изчезнали великите крале на Хавнър. Появили се принцове и тирани, възникнали войни и вражди между всички краища на Землемория.

И тъй, мъдрите владетели и магьосниците от Архипелага поискали пръстена на Ерет-Акбе, за да възстановят Изчезналата руна. Ала накрая се отказали да изпращат хора да го търсят, защото никой не успял да се сдобие с едната половина в Гробниците на Атуан, а другата половина, която Ерет-Акбе дал на един каргадски крал, оттогава насетне изчезнала. Решили, че няма смисъл да се дири. Това било преди много години.

И така, ето как стигнах до амулета. Когато бях на малко повече от твоите години, се бях впуснал в една гонитба, нещо като преследване по море. Онова, което преследвах, ме подведе и аз се намерих изхвърлен на пустинен остров, недалеч от бреговете на Карего-Ат и Атуан, югозападно оттук. Островчето беше малко, не по-голямо от пясъчна ивица, по средата с дълги затревени дюни, един извор солена вода и нищо друго.

Там живееха двама души — старец и старица. Мисля, че бяха брат и сестра. Те изпаднаха в ужас, щом ме видяха. Не знаех колко дълго не бяха зървали друго човешко лице. Може би години, десетки години. Но аз бях в нужда и те се държах любезно с мен. Имаха колиба от плавей, имаха и огън. Старицата ме хранеше — миди, които отлепяше от скалите при отлив, и сушено месо от морски птици, които убиваха с камъни. Страхуваше се от мене, обаче ми даваше храна. После, когато престанах да я плаша, старата жена ми се довери и ми показа своето съкровище. И тя си имаше съкровище... Това беше една малка рокля, изтъкана от коприна, посипана с перли. Малка детска рокля, роклята на принцеса. Самата старица бе облечена в нещавена тюленова кожа,

Не можехме да водим разговор — по онова време аз не владеех каргадски, а те не говореха никой от езиците на Архипелага и съвсем слабо собствения си език. Изглежда, бяха доведени там като деца и оставени да умрат. Не знаях защо, а подозирам, че и те самите не знаеха. Не познавах нищо освен острова, вятъра и морето. Но когато си тръгнах, тя ми направи подарък. По-дари ми изчезналата половина от пръстена на Ерет-Акбе.

Той за миг прекъсна разказа си. — Не знаех какво е това, тя — също. Най-големият дар на този век и на този свят беше даден от една бедна, невежа старица, облечена в тюленова кожа, на един глупав развейпрах, който го пхна в джоба си, каза „Благодаря“ и отплува... И така, аз продължих пътя си и сторих, каквото трябваше да сторя. После изникнаха други неща, ходих до Драконовия пробег на запад и така нататък. Но винаги носех това нещо със себе си, защото изпитвах благодарност към старицата, подарила ми единственото, което имаше. Сложих му верижка в една от пробитите дупки, носех го и никога не мислех за него. И тогава, веднъж в Селидор — най-отдалечения остров, земята, където Ерет-Акбе загина в битка с дракона Орм, — в Селидор аз говорих с един дракон от потеклото на Орм. Той ми разкри какво носех на гърдите си.

Видях му се смешно, че не знаях. Драконите ни смятат за доста забавни. Ала те си спомнят Ерет-Акбе. За него говорят така, сякаш е бил дракон, а не човек.

Когато се завърнах във Вътрешните земи, отидох най-сетне в Хавнър. Аз съм роден в Гонт, далеч на запад от вашите Каргадски земи, и оттогава бях скитал много, но никога не бях ходил в Хавнър. Дошло бе времето да отида. Там видях белите крепости и говорих с великите мъже, с търговците, принцовете и господарите на стародавни владения. Разказах им за своето притежание. За това, че стига да поискат, ще тръгна да търся другата половина на пръстена в Гробниците на Атуан, за да се възстанови Изчезналата руна, ключът към мира. Защото до болка ни е нужен мир на този свят. Те щедро ме възхваляваха, а един от тях дори ми даде пари, за да стегна лодката си. И тъй, аз научих вашия език и дойдох в Атуан.

Той замлъкна, вгледан в сенките пред себе си.

— Хората от нашите градове не познаха ли по говора и по кожата ти, че си от Запада?

— О, да заблудиш хората е лесно — отвърна гостът с отсъстващ глас, — щом владееш някои трикове. Правиш илюзорни промени и никой освен друг магьосник не може да проникне зад тях. А тук, в Каргадските земи, вие нямате вълшебници и магьосници. Чудна работа. Прогонили сте толкова отдавна своите вълшебници, забранили сте Изкуството на магията. И вече едва ли вярвате в него.

— Мене са ме учили да не вярвам. То противоречи на ученията на Жреците-крале. Но знам, че само магия би могла да те доведе в Гробниците и да те преведе през вратата в червените скали.

— Не само магия, а и добро напътствие. Ние използваме писмеността, струва ми се, повече от вас. Ти можеш ли да четеш?

— Не, това е едно от черните умения. Той кимна:

— Обаче е полезно. Неуспял крадец някога е оставил описание на Гробниците на Атуан и напътствие как да се влезе, ако човек умее да използва едно от Великите заклинания за отваряне. Всичко това е записано в една книга в съкровищницата на принца на Хавнър. Той ми даде да го прочета. Така стигнах чак до Голямата пещера.

— До Подземието.

— Крадецът, който е описал пътя за влизане, смятал, че съкровището е там, в Подземието. Аз го търсих, но имах чувството, че трябва да е скрито по-добре навътре в Лабиринта. Знаех входа на Лабиринта и когато те видях, се спуснах нататък с намерение да се скрия в проходите и да потърся съкровището. Разбира се, сгреших. Безименните вече ме бяха уловили и влудяваха съзнанието ми. Оттогава ставам все по-слаб и по-глупав. Човек не трябва да им се покорява, трябва да се противопоставя, да поддържа духа си винаги силен и сигурен. Отдавна съм разбрал това. Ала е трудно да го постигнеш тук, където те са толкова могъщи. Те не са богове, Тенар. Но са по-силни от всеки човек. Дълго останаха в мълчание.

— Какво друго намери в сандъците със съкровищата? — попита тя с безразличие.

— Боклук. Злато, скъпоценни камъни, корони, мечове. Нищо, което да принадлежи на жив човек... Кажете ми, Тенар, как си била избрана за Жрица на Гробниците?

— Когато умре Първата жрица, тръгват из целия Атуан да търсят момиченце, родено в нощта на нейната смърт. И винаги намират. Защото то е Преродената жрица. Щом детето навърши пет години, те

го довеждат тук, в това Място. А когато стане шестгодишно, отдават го на Силите на мрака да погълнат душата му. Така то им принадлежи и им е принадлежало от началото на времето. И е лишено от име.

— Вярваш ли в туй?

— Винаги съм вярвала.

— И сега ли? Арха нищо не каза.

Отново помежду им се спусна сенчесто мълчание. Дълго след това тя помоли:

— Разкажи ми... разкажи ми за драконите на Запад.

— Тенар, какво ще правим? Не можем да останем тука и да си разправяме истории, докато изгори свещта и отново падне мрак.

— Не зная какво да правя. Страх ме е. Тя бе седнала изправена върху каменния сандък със скръстени ръце и приказваше високо като през болка.

— Страхувам се от мрака. Той нежно ѝ заговори:

— Трябва да направиш избор. Или да ме оставиш, да заключиш вратата, да се изкачиш пред твоите олтари и да ме предадеш на Повелителите си; после да отидем при жрицата Косила — и това ще бъде краят на всичко. Или да отключиш вратата и да излезеш през нея заедно с мене. Остави Гробниците, остави Атуан и ела с мен отвъд морето. И това ще бъде началото. Трябва да бъдеш или Арха, или Тенар. Не можеш да бъдеш и двете.

Дълбокият глас беше нежен и сигурен. Тя се вгледа през сенките в лицето му, което бе строго и белязано но в което нямаше жестокост, нямаше измама.

— Ако се откажа да служа на Силите на мрака, те ще ме убият. Ако изоставя това Място, ще умра.

— Ти няма да умреш. Ще умре Арха.

— Не мога...

— За да се прероди, човек трябва да умре, Тенар. Не е толкова трудно, колкото изглежда от обратната страна.

— Те няма да ни пуснат да излезем никога.

— Може би. Обаче си струва да опитаме. Ти имаш познание, а аз имам умение. Помежду ни е... Той направи пауза.

— Помежду ни е пръстенът на Ерет-Акбе.

— Да, така е. Но аз мислех за още нещо помежду ни. Наречи го доверие... Това е неговото име. То е нещо велико. Макар и всеки от нас

поотделно да е слаб, с него ние сме силни, по-силни от Силите на мрака.

Очите му, ясни и светли, се открояваха върху белязаното му лице.

— Чуй, Тенар. Дойдох тук като крадец, като враг, опълчен срещу тебе. А ти ми оказа милост и ми се довери. И аз ти се доверих от първия път, в който за миг зърнах лицето ти в пещерата под Гробниците, красотата му в мрака. Ти доказа своето доверие. Аз не се разочаровах. Ще ти дам всичко, което имам. Истинското ми име е Гед. То е твое, за да го пазиш.

Беше се изправил и й подаваше един полукръг от пробито и изваяно сребро:

— Нека да съединим пръстена.

Тенар го пое от ръката му. Махна от шията си сребърната верижка и изхлузи другата половина от нея. Постави двете части върху своята длан, така че счупените ръбове се съединиха и пръстенът стана цял.

Тя не вдигна лице. Само каза:

— Ще дойда с тебе.

10. ГНЕВЪТ НА МРАКА

При тези думи мъжът на име Гед сложи ръка върху нейната, която държеше счупения талисман. Тя се стресна, вдигна глава и го видя зачервен от живот и ликуване, усмихнат. Това я разтревожи и уплаши.

— Ти направи и двама ни свободни — каза той. — Сам никой не постига свободата. Хайде, нека не губим повече време, докато все още го имаме. Покажи ми отново пръстена за малко.

Тенар бе скрила сребърните половини, но по негова молба пак ги показа на дланта си. Счупените краища се докосваха.

Без да ги вземе, той положи десница над тях, изрече няколко думи и по лицето му внезапно изби пот. Тя усети как дланта ѝ странно потръпна, сякаш върху нея се бе разбудило малко спящо животинче. Гед си пое дълбоко дъх, отпусна се и избърса чело.

— Така — каза той, взе пръстена на Ерет-Акбе и го плъзна през пръстите плътно около дясната ѝ китка. — Така. Става ти. Сигурно е бил гривна на жена или дете.

Загледа се в него със задоволство.

— Дали ще се закрепи — промърмори нервно тя, чувствайки нежната и хладна сребърна пластинка около тънката си ръка.

— Ще се закрепи. Не можех да слепя с проста магия пръстена на Ерет-Акбе, както селска врачка би поправила някакъв си бакър. Трябваше да призова Силите на създанието и да го възстановя единен. Сега той е цял, сякаш никога не се е чупил. Трябва да тръгваме, Тенар. Ще донеса торбата и манерката. Сложи си наметалото. Има ли още нещо?

Додето тя се суетеше пред вратата, за да я отвори, той спомена:

— Искане ми се да си взема жезъла.

— Пред вратата е. Донесла съм го — прошепна Тенар.

— Защо си го донесла? — учуди се той.

— Смятах... да те превода през вратата. Да те пусна да си вървиш.

— Не си имала такъв избор. Би могла да ме превърнеш в роб и ти да останеш роб; или да ме освободиш и свободна да ме последваш. Хайде, малката ми, събери смелост и превърти ключа.

Тя завъртя драконообразното езиче на ключа и отвори вратата към ниския черен коридор. Излезе от Съкровищницата на Гробниците с пръстена на Ерет-Акбе върху ръката си, а мъжът я последва.

Дочу се не толкова шум, колкото се почувства слаба вибрация в стените, настилката и пода, целите от скала. Донякъде напомняше далечен трясък от тежък предмет, паднал на голямо разстояние оттук.

Косите ѝ настръхнаха. Без да спира, тя духна пламъка в тенекиения фенер. Чуваше стъпките на мъжа зад себе си. Съвсем тихо и така близо, че дъхът му докосна косите ѝ, той каза:

— Остави фенера. Аз мога да запаля светлина, ако е нужно. Кое време е вън?

— Когато идвах насам, отдавна минаваше полунощ.

— Тогава ще трябва да продължим. Тенар не помръдна. Разбра, че се налага да го води. Единствено тя знаеше пътя за излизане от Лабиринта и той чакаше, за да я последва. Тръгна приведена, защото тунелът бе много нисък, но вървеше с бърза крачка. От невидими пролуки полъхваха хлад и остър, усвоен мирис — безжизненият дъх на огромната кухня под тях. Когато проходът леко се извиси и тя вече можеше да се изправи, забави ход и започна да брои крачките си при приближаването на пропастта. Стъпвайки леко и усещайки всяко нейно движение, Гед я следваше отблизо. Щом Тенар спря, на минутата спря и той.

— Ето я пропастта — прошепна тя. — Не мога да налучкам ръба. А, не, тук е. Внимавай, струва ми се, че камъните са разклатени... Не, не, почакай — наистина са разклатени ...

Предпазливо се измъкна назад, понеже настилката под краката ѝ се люлееше. Мъжът я хвана за ръка да я подкрепи. Сърцето ѝ биеше силно.

— Ръбът не е стабилен. Камъните се клатушкат.

— Ще запаля малко светлина да ги зърна: Ще се опитам да ги укрепя с необходимата дума. Всичко е наред, малката ми.

Мина ѝ през ума колко е странно, че той я наричаше, както винаги я бе наричал Манан. Щом на върха на жезъла се появи бледият светлик, наподобяващ светенето на гнило дърво или звезда иззад

мъгла, Тенар стъпи върху тясната ивица край черната бездна и видя как в тъмното зад магьосника се мерзелее масивна фигура, в която разпозна Манан. Но гласът ѝ заседна в гърлото като уловен с примка и тя не можа да извика.

Манан се опита да блъсне Гед от несигурната му опора в пропастта и в тоя момент той вдигна очи, съзря го и с внезапен крясък на изненада или гняв замахна с жезъла към него. При този вик светлината блесна, бяла и непоносима, право в лицето на евнуха. Манан закри очи с огромната си ръка, отчаяно протегна другата да улови Гед, ала не успя и падна.

Падна, без да извика. От черната пропаст не достигна звук от удар на тяло, нито смъртен стон, нищо, съвсем нищо. С опасност за живота си, долепени до ръба, коленичили, замръзнали на самия край, Гед и Тенар не помръдваха. Ослушваха се. Не чуха нищо.

Сивкавият сноп светлина бе едва видим.

— Ела — каза Гед и ѝ подаде ръка. Тя я пое, направи три рисковани стъпки и той я преведе. После загаси светлината.

Тенар отново тръгна напред, за да води. Беше съвсем вцепенена, лишена от мисъл. Едва след някое време се запита: дали беше надясно или наляво ?

Тук спря. Зад нея на няколко стъпки спря и той и нежно я запита:

— Какво има?

— Изгубих се. Запали светлина.

— Изгуби ли се?

— Аз... аз обърках броя на завоите.

— Броил съм ги — приближи се Гед. — Ляв завой след пропастта, после десен и отново ляв.

— Тогава следващият ще бъде отново десен — каза автоматично тя, но не помръдна. — Запали светлина.

— Светлината няма да ни ориентира за пътя, Тенар.

— Нищо не би могло да ни ориентира. Ние го загубихме. Свършено е с нас.

Над нейния шепот се спусна мъртвешко мълчание, погълна го.

Тя усети спътника си, неговото движение и топлина близо до себе си в хладния мрак. Той потърси ръката ѝ и я пое в своята:

— Върви нататък, Тенар. Следващият завой вдясно.

— Запали светлината — примоли се момичето. — Тези тунели имат толкова много завой...

— Не мога. Нямам излишна сила. Тенар, те са... Те знаят, че сме напуснали съкровищницата. Знаят, че минаваме край пропастта. По следите ни са. Търсят ни, търсят волята ни, духа ни, да го убият, да го погълнат. Трябва непрестанно да ги отклонявам. Влагам цялата си сила. Трябва да издържа на натиска им. Заедно с тебе. С твоята помощ. Дължни сме да продължим.

— Оттук няма излизане — отвърна тя, но пристъпи напред. После още веднъж, с колебание, сякаш всеки път под нея се разтваряше черната куха пропаст с цялата си подземна празнота.

Той държеше здраво и топло ръката ѝ в своята. Продължиха така пътя си.

Стори им се, че мина много време, преди да достигнат стълбата. Преди тя не изглеждаше толкова стръмна, с тези хлъзгави резки в скалата вместо стъпала. Но те я изкачиха и после тръгнаха малко по-бързо, защото Тенар знаеше, че витият проход продължава след стълбите дълго без завой. Пръстите ѝ се ориентираха по лявата стена и налучкаха един отвор вляво.

— Оттук — промълви тя, обаче той се дръпна назад: нещо в движенията ѝ го усъмни.

— Не — запъна се объркана жрицата, — не този, следващият вляво. Вече не зная. Не мога да се справя. Няма излизане оттук.

— Отиваме към Рисуваната стая — каза тихият глас в мрака. — Как се стигаше дотам?

— След този завой — левия.

Тя продължи да води. Направиха дълга обиколка около една уловка и се запътиха към прохода, чието разклонение вдясно водеше към Рисуваната стая.

— Направо — прошепна Тенар и мракът, който се разпростираше толкова дълго, сега започна да става по-поносим, защото тя стотици пъти бе преброявала завоите и познаваше добре пътя към Желязната врата.

Въпреки странната тежест в съзнанието си Тенар не можеше да се заблуди, щом не се стараеше нарочно да мисли. Но те все повече и повече доближаваха онова, което ѝ тегнеше, и бяха толкова уморени и потиснати, че тя един-два пъти простена, силейки се да помръдне.

Мъжът до нея дишаше тежко, задържаше дъх отново и отново, с огромно усилие, напрегнал цялото си тяло. Понякога рязко и приглушено изпускаше дума или сричка. По този начин най-сетне достигна Желязната врата. И обладана от внезапен ужас, Тенар изтегли ръка.

Вратата беше отворена.

— Бързо! — извика тя и дръпна спътника си. После, от другата страна, се спря.

— Защо ли беше отворена? — запита се Тенар.

— Защото на твоите Повелители им е нужна ръката ти, за да я затвори.

— Ние стигнахме до... — гласът и изневери.

— До сърцето на мрака. Зная това. Все пак сме вън от Лабиринта. Как се излиза от Подземието?

— Пътят е един. Вратата, през която си влязъл, не се отваря отвътре. Пътят върви през пещерата и през проходите до таванския отвор зад трона, в Тронната зала.

— Тогава трябва да тръгнем по него.

— Но там е тя — промълви момичето. — Там е, в Подземието. В пещерата, рови в празния гроб. Не мога да мина край нея, о, не, не мога отново да мина край нея!

— Тя вече си е тръгнала оттам.

— Не мога.

— Тенар, тъкмо сега аз крепя покрива над главите ни, държа стените, за да не се срутят върху нас. Правя го, откакто преминахме пропастта, където ни причака техният слуга. След като мога да укротя земеръс, нима те е страх да срещнеш една човешка душа заедно с мене? Имай ми доверие, както аз имам доверие в тебе. Ела.

Запътиха се по-нататък.

Безконечният тунел се отвори. Те доловиха разширяването, уголеменото пространство на мрака. Навлезли бяха в огромната пещера под Надгробните камъни. Понечиха да я заобиколят, опирайки се о дясната стена. Тенар измина само няколко крачки, преди отново да спре:

— Това пък какво е? — промълви тя, гласът ѝ едва излизаше от устата.

В тази мъртва, огромна черна шупла въздух се долавяше някакъв шум — разтърсване или трепет, звук, който пролазваше в кръвта, достигаше до мозъка на костите. Стените, изваяни от времето, откънтяваха ли откънтяваха под пръстите ѝ.

— Продължавай — тембърът на мъжа беше сух и напрегнат. — Побързай, Тенар.

Докато тя се препъваше напред, съзнанието ѝ виеше, мрачно и разтърсено като подземна гробница:

— Простете ми. О, Повелители мои, о, Безименни, най-древни сили, простете ми, простете ми! Никакъв отклик. Отклик никога не бе имало. Достигнаха прохода пред Тронната зала, изкачиха се по стълбите и ето че най-сетне се намериха на последните стъпала, а таванският капак беше над главите им. Той стоеше затворен, както винаги го оставяха. Тя натисна пружината, с която се отваряше, но капакът не помръдна.

— Счупен е, заключен е — каза Тенар. Гед се изкачи покрай нея и натисна с гръб капака. Не помръдваше.

— Не е заключен, ами е затиснат с нещо тежко.

— Ще успееш ли да го отвориш?

— Може би. Мисля, че горе чака тя. Край нея има ли мъже?

— Дюби и Юахто, възможно е и други надзиратели. Там мъжете нямат право да влизат...

— Не мога едновременно да правя заклинание за отваряне, да държа хората горе в бездействие и да противостоя на волята на мрака — размишляваше той със спокоен глас. — Тогава трябва да опитаме през другата врата, в скалите, откъдето влязох. Тя е убедена, че не се отваря отвътре.

— Убедена е. Веднъж ме накара да опитам.

— Значи може да не я вземе предвид Хайде, Тенар, хайде!

Тя заслиза по каменните стъпала, които така скърцаха и се клатеха, сякаш в Подземието долу бяха опънати тетива.

— Какво е това клатене?

— Ела — той бе толкоз непоколебим и уверен, че Тенар се подчини и запълзя обратно надолу, по проходите и стълбите, обратно към ужасната пещера.

На входа я връхлетя такъв страхотен изблик от сляпа и разтърсваща омраза, че тя се сниши и несъзнателно изкрещя:

— Те са тук! Те са тук!

— Тогава покажи им, че и ние сме тук — рече мъжът и ярка светлина се излъчи от жезъла и от пръстите му, разбивайки се като морска вълна на слънце о хилядите диаманти по тавана и стените: едно светлинно великолепие, в което те пробягаха цялата пещера, а сенките им препускаха надалеч от тях по белите рисунки, блестящите процепи и празния отворен гроб.

Тичаха към ниската врата — надолу по тунела, приведени, тя първа, той след нея. Там, в тунела, скалите ечаха и се клатеха под краката им. Но светлината, ослепителна, още ги следваше. Когато видя мъртвешкото каменно лице пред себе си, тя чу отвъд земното ехтене неговият глас да изрича една дума и щом падна на колене, над главата ѝ жезълът удари затворената врата в червените скали. Те пламнаха в бяло като подпалени и се разпукаха на две страни.

Над тях небето предизгревно просветляваше. Съзираха се няколко сребърни звезди, високи и хладни. Тенар зърна звездите, усети нежния вятър по своето лице. Не се изправи, остана там просната между земята и небето.

Мъжът — странна тъмна фигура в предутринната полусветлина — хвана ръката ѝ зад гърба и я потегли, за да се изправи. Лицето му бе почерняло и изкривено като на дявол. Тя се сви на кълбо и се отдръпна от него, крещейки ужасена с глас, плътен и не неин:

— Не! Не! Не ме докосвай, остави ме, върви си! Сгърчено одве, момичето се дръпна към ронливата, безръба паст на Гробниците.

Здравото му ръкостискане се разхлаби. Той изрече с тих глас:

— В името на залога, който носиш, моля те, Тенар, тръгни с мене.

Тя погледна звездната светлина, която падаше върху сребърната гривна на китката ѝ. Втренчи се в него и се изправи зашеметена. Подаде му ръка и тръгна. Не можеше да тича. Заспускаха се по хълма. От черната уста между скалите зад гърба им долиташе дълъг, провлачен смъртен вой на омраза и жалба. Наоколо се свличаха камъни. Земята се тресеше. Продължиха да вървят, очите ѝ все още оставаха втренчени в проблясъка на звездна светлина върху китката ѝ.

Намираха се в една сумрачна долина на запад от Мястото. Започваха да се изкачват. И съвсем внезапно той я накара да се обърне:

— Погледни.

Тя хвърли взор назад. Бяха прекосили долината и стояха на нивото на Надгробните камъни, деветте огромни монолита, които се издигаха възправени или полегнали над пещерата с диамантите и гробовете. Възправените камъни се движеха. Поклащаха се и бавно се свеждаха като корабни платна. Един от тях внезапно се дръпна и източих; някаква тръпка премина през него и той падна. Падна още един и се разби, подобно на първия. Ниският купол на Тронната зала отзад, черен на фона на жълтеникавото небе, се тресеше. Стените се издуваха. Цялата огромна грамада от камък и зидария промени формата си като глина в течаща вода, сниши се и сред тътена на внезапна вихрушка от отломъци и прахоляк се наклони настрани и рухна. Повърхността на долината се нагъна и раздруса. Нещо като вълна премина през хълма и между Надгробните камъни зейна огромна пукнатина. Тя откря подземен мрак, процеждайки сива димна струйка прах. Камъните, останали прави, се строполиха в нея и бяха погълнати. Сетне грубите черни уста се заключиха с трясък, отекал сякаш в самото небе. Хълмът се разтърси още веднъж и затихна.

Тенар отмести поглед от този ужасен земеръс към мъжа до нея, чието лице никога не бе виждала на дневна светлина.

— Ти го укроти — изрече тя и гласът и се процеди като вятър в тръстика подир мощния трясък и рев на земята. — Ти успокои земеръса, гнева на мрака.

— Трябва да продължим — отвърна Гед, като обърна гръб на изгрева и рухналите Гробници. — Уморен съм, студено ми е...

Докато вървяха, той се препъваше и тя хвана ръката му. И двамата не можеха да се движат по-бързо, влачеха се. Бавно, сякаш два малки паяка по гигантска стена, те пъплеха нагоре по широкия склон на хълма, докато стигнаха върха, където земята бе изсъхнала, пожълтяла от изгряващото слънце и прорязана от дългите пръснати сенки на пелина. Пред тях се възправяха Западните планини с подножия от лилави и златисти възвишения. Поспряха, после се прехвърлиха отвъд билото на хълма, откъдето Мястото на Гробниците не можеше да се види, и изчезнаха от погледа.

11. ЗАПАДНИТЕ ПЛАНИНИ

Тенар се събуди от лошите си сънища далеч от местата, които бе кръстосвала толкова дълго, че плътта ѝ се беше стопила и в мрака прозираха белите кости на ръцете ѝ. Щом отвори очи, зърна златна светлина и вдъхна силния мирис на пелин. Със събуждането си тя изпита сладост, удоволствие, което я прониза цялата, преизпълни я. Надигна се и седна, протегна ръце изпод черните ръкави на робата и се огледа наоколо с неописуема радост.

Бе вечер. Слънцето се спускаше зад планините, които се мержелееха близко и високо на запад, но отблясъците му изпълваха цялата земя и небе: обширното, чисто зимно небе и ширната, гола, златиста земя с нейните планини и просторни долини. Вятърът бе стихнал. Беше студено и абсолютно тихо. Нищо не помръдваше. Листата на пелиновите храсти наблизо бяха сухи и сиви, стъбълцата на дребните, изсушени пустинни треви боцкаха дланта ѝ. Всепроникващият блясък на светлината гореше по всяка клонка, по всеки сух лист или стъбло, по хълмовете, във въздуха.

Погледна вляво. Мъжът лежеше върху тази пустинна земя, увит в своето наметало, подложил десница под главата си, потънал в дълбок сън. В съня лицето му изглеждаше строго, почти смръщено, ала лявата му ръка се бе отпуснала в прахоляка край един малък магарешки бодил с главичка, още обвита в прокъсан сив пух и крехки защитни шипове. Този мъж и малкият пустинен магарешки бодил, бодилът и спящият мъж...

Това беше човек с мощ, сродна и равна на Древните сили на Земята — човек, който говореше с дракони и укротяваше земетръси със словото си. И ето го — спи легнал сред боклуците и един малък магарешки бодил расте до ръката му. Всичко това изглеждаше твърде странно. Да живееш, да бъдеш на този свят, беше много по-велико и чудно, отколкото тя някога си бе представляла. Небето досягаше със своя блясък прашната му коса и обви бодила в кратка позлата.

Светлината бавно чезнеше. Студът при това се сгъстяваше сякаш с всяка минута. Тенар се изправи и се зае да събира крехки пелинови съчки, вдигаше опадали вейки, кършеше жилави клони, които растяха наоколо едри и чепати. Бяха спрели тук по обяд, безсилни да продължат от умора. Достатъчен заслон им бяха няколко закърнели хвойни и западният склон на хребета, по който се бяха спуснали. Пийнаха малко вода от манерката, легнаха и заспаха.

Имаше и по-големи клони, разпилени под младите дървета. Тя ги събра. Издълба ямичка в един ъгъл, образуван от забити в земята скали, стъкна огън и го накладе с кремъчното си огниво. Праханта от пелянови клонки и листа пламна веднага. Сухите клони разцъфтяха в розови пламъци с мирис на смола. Сега всичко около огъня потъна в пълен мрак. Звездите отново се показаха сред огромното небе.

Спящият се събуди от съсъка и пращенето на огнището. Седна, потри с длани изцапаното си лице и най-сетне вдървено се изправи и се приближи до пламъците.

— Питам се... — започна сънено той.

— Зная, но не можем да прекараме нощта тук без топлина. Много студено става. След малко тя добави:

— Освен ако владееш магия, която да ни сгрее или да прикрие огъня.

Седнал до огнището и почти докосвайки го с крака, Гед обви коленете си с ръце:

— Брр... Един огън е нещо много по-добро от магията. Направил съм наоколо една малка илюзия. Ако някой мине, всичко ще му се стори само съчки и камъни. Как мислиш? Дали ще тръгнат след нас?

— Страхувам се, но ми се струва, че няма да го направят. За тебе не знае никой освен Косила. Косила и Манан. А те са мъртви. Когато рухна храмът, Косила сигурно е била там. Тя ни причакваше край таванския отвор. Всички останали ще помислят, че съм се намирала в Тронната зала или Гробниците и съм била премазана от земетръса.

Момичето също обви коленете си с ръце и потрепера:

— Надявам се, че другите сгради не са се срутили. От хълма се виждаше трудно поради праха. Положително не са се съборили всички храмове и домове, не се е съборил и Големият дом, където спят момичетата.

— Мисля, че не. Гробниците се самопогълнаха. Когато се обърнах, забелязах златистия покрив на един от храмовете. Все още си стоеше. А долу по хълма се виждаха фигурите на тичащи хора.

— Какво ли ще приказват, какво ли ще си помислят... Бедната Пенте! Сега може би ще трябва да стане Върховна жрица на Бога-крал. А тя винаги е искала да избяга, докато аз — не. Може би вече ще успее.

Тенар се усмихна. В нея бликаше радост, която никаква магия, никакъв страх не биха могли да помрачат. Това бе същата радост, споходила я при събуждането ѝ в златистата светлина. Тя отвори торбата и извади два малки плоски самуна. Подаде отвъд огъня единия на Гед, а другия захапа.

Хлябът бе твърд, квасен и много вкусен.

Те мълчаливо дъвчеха известно време.

— Колко далеч сме от морето?

— Дойдох оттам за две денонощия. Обратният път ще бъде по-дълъг.

— Аз съм издръжлива — каза Тенар.

— Да, и храбра. Но спътникът ти е уморен — отвърна с усмивка той. — А и нямаме много хляб.

— Дали ще открием вода?

— Утре, в планините.

— Ще успееш ли да намериш храна? — тя зададе въпроса си доста неопределено и примирено.

— За лов са нужни време и оръжие.

— Виждаш ли, аз имах предвид чрез заклинания.

— Мога да повикам заек — рече Гед, докато разравяше огъня с усукана хвойнова пръчка. — Сега зайците излизат от леговищата си наоколо. Тяхното време е вечерта. Мога да позова някой по име и той да дойде. Ала ти би ли уловила, одрала и сготвила заек, който е повикан при тебе по този начин? Ако умираш от глад — може би. Но мисля, че това ще разруши доверието.

— Да. Смятах, че просто умееш...

— Да измайсторя вечеря — каза той. — О, бих могъл. В златни съдове, ако поискаш. Обаче ще бъде само илюзия, а когато се храниш с илюзия, оставаш по-гладен отпреди. Можеш да се заситиш толкова, колкото ако преглъщаш собствените си думи.

За миг тя видя белите му зъби да проблесват на светлината на огъня.

— Особено е твоето магьосничество — произнесе с известно достойнство на равнопоставена, като жрица, която се обръща към магьосник. — Изглежда приложимо само към големите неща.

Той сложи още дърва в огнището, което лумна във фойерверки от искри и блясък с аромат на хвойна.

— Можеш ли да повикаш заек?

— Искаш ли? Тенар кимна.

Той се извърна от огъня и проговори тихо към огромния звезден мрак:

— Кебо... О, Кебо...

Тишина. Нито звук, нито движение. Едва след някое време, в самия край на потрепващата светлина от огнището, се показва кръгло око като топче от черен кехлибар, съвсем ниско до земята. Извивка на гръб с козина, едно ухо, дълго, будно, наострено.

Гед проговори пак. Ухото помръдна и неусетно се появи още едно ухо иззад сенките. После малкото животинче се обърна и Тенар го видя за миг цялото да се завръща безгрижно към делата си в нощта с къс, безшумен, гъвкав подскок.

— Ах — въздъхна тя, — толкова е красиво. Сетне попита:

— Аз бих ли могла да направя същото?

— Ами...

— Това е тайна — внезапно каза Тенар, отново обхваната от чувство на гордост.

— Името на заека е тайна. Човек не бива да го използва лекомислено, без причина. Но виждаш ли, силата на призоваването не е тайна, а по-скоро дар, мистерия.

— О, ти я притежаваш, зная!

В гласа ѝ имаше обожание, нескривано зад привидна насмешка. Той погледна към спътничката си, без да отвърне.

Наистина бе все още изтощен от борбата с Безименните. Изчерпал беше силата си в тресящите се тунели. Макар да беше спечелил, останал му бе малко дух, за да може да ликува. Скоро пак се сви съвсем близо до огнището и заспа.

Тенар остана седнала да поддържа огъня и да наблюдава светлината на зимните съзвездия от хоризонт до хоризонт; додето

главата ѝ се замая от великолепието и тишината и тя задряма.

Събудиха се и двамата. Огънят беше угаснал. Звездите, които бе съзерцавала, сега се издигаха високо над планините и на изток бяха изгрели нови. Сепнаха се от студа, сухия студ на пустинната нощ, и от вятъра, който напомняше ледено острие. На небето от югозапад се спускаше облачна завеса.

Дървата, събрани за огрев, бяха свършили.

— Хайде да се разходим — каза Гед. — Малко остава до изгрева.

Зъбите му тракаха и тя едва успяваше да го разбере. Поеха нагоре по дългия, полегат западен склон. На звездната светлина храстите и скалите се открояваха черни и беше лесно да се върви като през деня. След първоначалния студ те се стоплиха от движението. Престанаха да се гушат и треперят и тръгнаха по-леко. И така, до изгрев слънце, изкачиха първото възвишение на Западните планини, които бяха обграждали живота на Тенар до този момент.

Спряха в горичка, чиито дървета още имаха златни потрепващи листа по клоните. Тя не познаваше други видове освен хвойната, болнавите тополи край речните извори и четиридесетте ябълкови дървета в градините на Мястото. Сред трепетликите слабо дюдюкаше някаква мъничка птица. Под клонците течеше извор, тесен, но силен, който мъжки ревеше над камъни и падове, твърде бърз, за да замръзне. Тенар едва ли не се уплаши от него. Бе привикнала към пустинята, дето всичко тънеше в тишина и се движеше бавно — мудните реки, сенките на облаците, кръжащите лешояди.

Те си поделиха къс хляб и последното ронливо парче сирене за закуска, отдъхнаха малко и продължиха нататък.

Привечер вече се бяха изкачили нависоко. Времето бе облачно и ветровито, вкочаняваше. Разположиха се в долината на друг поток, където имаше много дърва, и този път накладоха голям огън, на който можеха да се стоплят хубаво.

Тенар беше щастлива. Открила бе катерича хралупа със запаси, оставени без заслон от едно паднало дърво — това бяха няколко шепи орехи и ядки с гладка черупка, които Гед, незнаещ добре каргадски, нарече убир. С два камъка тя ги счупи и поднесе всяка втора ядка на мъжа.

— Искане ми се да останем тук — промълви Тенар, взряна надолу към ветровитата сумрачна долина между хълмовете. — Харесва ми

това място.

— Мястото е хубаво — съгласи се той.

— Насам никога не идват хора.

— Не идват често... Аз съм роден сред планините — отвърна Гед. — В Гонтската планина. Когато отплаваме към Хавнър, ако се насочим на север, ще минем покрай нея. Красива е да се види зимно време, издигаща се от морето цялата бяла, като огромна вълна. Селото ми се намира близо до един извор като този тук. А ти, Тенар, къде си родена ти?

— На север от Атуан. Мисля, че в Ентат. Не мога да си спомня.

— Толкова малка ли са те взели?

— Била съм на пет години. Помня огъня в камината и ... друго нищо.

Той потри брадичката си. Макар и рядко обрасла, тя бе чиста — въпреки студа и двамата се бяха измили в планинските потоци. Потърка брада и сега изглеждаше строг и замислен. Тенар го наблюдаваше, без да може с нищо да изрази онова, което ѝ беше на сърцето, докато го гледаше в светлината на огнището, в планинския здрач.

— Какво ли ще правиш ти в Хавнър? — запита се Гед, като се обръщаше не толкова към нея, колкото към огъня. — Повече, отколкото съзнавах, ти си истински преродена.

Тя кимна и се усмихна леко. Чувстваше се като новородена.

— Трябва поне да научиш езика.

— Твоя език ли?

— Да.

— Бих искала да го науча.

— Добре тогава. Това е кабат — и той подхвърли едно малко камъче в скута на черната ѝ роба.

— Кабат. Така ли е на езика на драконите?

— Не, не. Нали ти не искаш да правиш заклинания, а да разговаряш с другите мъже и жени?

— Но как е камък на езика на драконите?

— Толк. Ала сега ти не си моя послушница в изкуството на магията. В момента учиш езика, на който говорят хората от Архипелага, от Вътрешните земи. Преди да дойда при вас, и на мене ми се наложи да науча вашия език.

— Изговорът ти е странен.

— Несъмнено. А сега аркеми кабат — и Гед протегна ръце, за да получи камъка от нея.

— Трябва ли да ходя в Хавнър?

— Че къде другаде ще отидеш, Тенар? Тя се поколеба.

— Хавнър е красив град — заговори той. — А и ти му носиш пръстена, знака на мира, загубеното съкровище. В Хавнър ще бъдеш посрещната като принцеса. Ще те обсипят с почести за големия дар, който даваш, ще ти устроят посрещане, ще бъдеш винаги добре дошла. В този град хората са благородни и щедри. Ще те нарекат Бялата господарка заради светлата ти кожа и ще те обичат още повече, защото си млада. И защото си красива. Ще имаш стотици рокли като онази, която ти показах чрез илюзия, но истински. Ще получиш похвали, любов и благодарност. Ти, която не си познавала нищо освен самота, завист и мрак.

— Имаше един Манан — каза в защита тя, устните ѝ леко потрепераха. — Той ме обичаше и винаги беше мил с мене. Той ме закриляше, както умееше, а аз го убих заради това. Пропадна в тъмната бездна. Не искам да ходя в Хавнър. Не искам да ходя там. Искам да остана тук.

— Тук — в Атуан ли?

— В планините. Където сме сега.

— Тенар — започна Гед с тихия си мрачен глас. — Щом е така, ще останем. Обаче аз не нося ножа си. А и ако завали сняг, ще бъде трудно. Но докато можем да намираме храна, ще останем.

— Не, знай, че не можем да останем. Просто съм глупава — каза Тенар, като се изправи, за да сложи още дърва в огъня и разпиля ореховите черупки.

Източи се — тънка и много стройна в прокъсаната си зацапана роба и черното си наметало.

— Всичко, което съм научила досега, е ненужно, а не умея нищо друго. Ще се опитам да придобия нови знания.

Гед извърна поглед встрани, като болезнено присви клепачи.

На следващия ден те прекосиха билото на светлокафявата планинска верига. В прохода духаше силен вятър, хаплив и заслепяващ, примесен със сняг. Едва след като се спуснаха по отсрещния хълм, доста надолу под снежнооблачните върхове, Тенар

съзря отвъдните равнини. Те бяха целите потънали в зеленина — борове, треви, засети поля и угари. Даже в мъртвилото на зимата, когато гъсталаците бяха оголели и гората — застлана със сиви клони, тази земя беше зелена, смирена и блага. Те я наблюдаваха от един скалист склон. Безмълвен, Гед посочи на запад, където слънцето се спускаше зад дебелия каймак и мътилката на облаците. Слънцето се бе скрило, но хоризонтът грееше почти като ослепителните кристални стени на Подземието — радостния блясък на края на света.

— Какво е това? — попита момичето.

А той отвърна:

— Морето.

Скоро Тенар стана свидетел на нещо не по-малко удивително. Те поеха по един път, който по здрач ги отведе в някакво село — десет-дванадесет наредени къщи. Осъзнавайки, че се намират в близост до човешко присъствие, тя тревожно погледна спътника си. Погледна, но не го видя. Редом до нея, в облеклото на Гед, с неговата походка и обувки, крачеше друг човек. Беше със светла кожа и голобрад. Той хвърли поглед към нея — имаше сини очи. Намигна и.

— Дали ще ги измамя? — попита човекът. — Как ти стоят дрехите?

Момичето се огледа. Носеше кафява пола и жакет на селянка, с голям червен вълнен шал.

— О, това наистина си ти — извика Тенар, като се спря внезапно. — Това си ти, Гед!

С произнасянето на името му тя съвсем ясно го видя — мургавото белязано лице, което познаваше, тъмните очи. Ала там все пак стоеше светлоликият непознат.

— Не произнасяй истинското ми име пред другите. Аз също няма да произнасям твоето. Ние сме брат и сестра, идваме от Тенакбах. Смятам да помоля за някоя хапка вечеря, ако срещнем любезен домакин. Той я хвана за ръка и те влязоха в селото. На следващата сутрин поеха с пълни стомаси, след като се наспаха добре в един плевник.

— Магьосниците често ли просят? — запитва Тенар на път през зелените поля, където пасяха кози и дребни петнисти волове.

— Защо питаш?

— Имаш вид на човек, свикнал с това. Просеше всъщност съвсем умело.

— Ами да. През целия си живот съм просил, ако погледнем по този начин. Знаеш ли, магьосниците не притежават много. Впрочем когато скитат, те нямат нищо освен жезъла и дрехите си. Другите хора ги приемат с радост и им дават подслон. И магьосниците наистина им се отплащат.

— По какъв начин се отплащат?

— Ето например тази жена от селото. Аз излекувах козите ѝ.

— От какво страдаха?

— И на двете виметата им бяха възпалени. Аз съм пасъл кози като момче.

— Каза ли ѝ, че си ги излекувал?

— Не. Защо трябваше да ѝ казвам? Нима беше необходимо? След известно мълчание тя добави:

— Виждам, че магията ти не служи само за големи неща.

— Гостоприемството — отвърна той, — любезността към един непознат е нещо много важно. Разбира се, достатъчна е благодарността. Но за козите ми стана жал.

Следобед стигнаха до голям град. Беше построен от глинени тухли и заграден със стени като каргадските градове, с надвиснали зъбати стрехи, с наблюдателници в четирите краища и една-единствена входна врата, пред която чергари пасяха голямо стадо овце. Над жълтеникавите тухлени стени на повече от стотина къщи стърчаха алени керемидени покриви. Двама стражари с червенопери шлемове, напомнящи онези, които носеха служителите на Бога-крал, стояха пред вратата. Тенар бе мярвала мъже с подобни шлемове да идват веднъж-дваж в годината в Мястото. Те съпровождаха даренията на роби и пари за Храма на Бога-крал. Когато спомена това на Гед на минаване покрай стените, той каза:

— Виждам съм ги като момче. Те нападаха Гонт, идваха в моето село, за да грабят. Ала бяха прогонени. На брега, долу край Ар, стана битка. Много хора бяха убити — стотици, казват. Може би сега, когато е съединен пръстенът и Изчезналата руна е възвърната, не ще има повече такива набези и убийства между Каргадската империя и Вътрешните земи.

— Ще бъде глупаво, ако всичко това продължи — рече Тенар. — Какво би правил Богът-крал с толкова много роби?

Спътникът ѝ сякаш се замисли за известно време:

— Имаш предвид в случай, че Каргадските земи покорят Архипелага? Тя кимна.

— Смятам, че това едва ли може да стане.

— Но виж колко е силна империята — този огромен град с неговите стени и всичките тия хора. Как вашите земи биха устояли на едно нападение?

— Градът не е особено голям — каза той внимателно и кротко. — И на мен щеше да ми се стори огромен, когато за първи път слязох от моята планина. Но в Землемория има много, много големи градове, между които този е само едно малко градче. Има много, много земи, Тенар. Ти ще ги видиш.

Тя нищо не отвърна. Следваше неотклонно пътя, лицето ѝ беше затворено.

— Прекрасно е да се зърнат тези нови земи, които изникват от морето с приближаването на лодката. Фермерските имения и горите, градовете с техните пристанища и дворци, пазарите, където се продава всичко на света.

Тенар кимна. Знаеше, че той се опитва да я окуражи, ала радостта ѝ бе останала горе в планините, в здрачната долина край потока. В нея сега се спотайваше страх, който все повече растеше. Непознато ѝ бе всичко предстоящо. Известни ѝ бяха само пустинята и Гробниците. Каква полза имаше от това? Познаваше завоите на един разрушен Лабиринт, танците, които се играеха пред един паднал олтар. Не знаеше нищо за планините, за градовете, за човешките сърца.

Внезапно попита:

— Там ти ще бъдеш ли с мене?

Не гледаше към него. Гед продължаваше да пази своята илюзорна маскировка на светлокож каргадски провинциалист, а пък на нея не ѝ беше приятно да го вижда такъв. Гласът му обаче оставаше непроменен, същият този глас, който и бе говорил в Лабиринта.

Той се забави с отговора си:

— Тенар, аз отивам там, където съм изпратен. Следвам моето призвание. То никога не ме е оставяло дълго да се застоя някъде. Разбираш ли? Аз върша онова, което съм длъжен. Където отивам,

трябва да отивам сам. Докато ти се нуждаеш от мене, аз ще бъда с теб в Хавнър. А ако някога отново ти потрябвам, повикай ме. Аз ще дойда. Ще дойда дори от гроба, ако ти ме повикаш, Тенар, но не мога да остана с тебе.

Тя не отвърна нищо. След малко той продължи:

— Там аз няма да ти бъда задълго необходим. Ти ще срещнеш щастието.

Момичето кимна мълчаливо в знак на съгласие. Продължиха пътя си към морето редом един до друг.

12. ПЛАВАНЕТО

Той бе скрил своята лодка в пещера от едната страна на огромен скален масив, който местните хора наричаха Облачния нос. Някакъв селянин им даде за вечеря паница задушена риба. Те си проправиха път през скалите надолу към брега в последните отблясъци на сивия ден. Пещерата представляваше тесен процеп на около тридесет стъпки навътре в масива. Песъчливото ѝ дъно бе влажно, издигащо се току над нивото на прилива. Отворът и се виждаше откъм морето и Гед каза, че не бива да палят огън, за да не ги забележат нощните рибари от малкия си сал и това да събуди любопитството им. Така че те лежаха окаяни върху пясъка, изглеждащ мек между пръстите, но твърд като скала под уморените им тела. И Тенар слушаше морето на няколко ярда под пещерата — то се удряше, отливаше и отекуваше в скалите и неговият гръм се чуваше на много мили по брега. То отзвучаваше пак и пак, и пак — все същото и въпреки това различно. Нямаше отдых. По всички брегове из всички земи, по целия свят то нескончаемо, неспирно подемаше своите неспокойни вълни. Пустинята, планините — те бяха неподвижни. Те не стенеха вечно с този велик, монотонен глас. Морето говореше неуморно. Но неговият език бе за нея непознат, неразбираем.

Когато се появи първата синкава светлина, когато приливът се отдръпна, Тенар се събуди от неспокойния си сън и видя магьосника, който излизаше от пещерата. Наблюдаваше го как се разхожда босоног, препасал наметката си, търсейки нещо по черно обраслите скали долу. Щом се върна, той с влизането си засени пещерата.

— Ето — подаде ѝ шепа мокри, противни неща, които приличаха на лилави камъни с оранжеви устни.

— Какво е това?

— Скални миди. А тези тук са стриди — те даже са по-вкусни. Погледни — като тази.

С малкото ножче от нейния обръч с ключове, което тя му бе дала в планините, той отвори една черупка и изяде оранжевата мида с

морска вода вместо сос.

— Ти дори не я готвиш? Ядеш я жива!

Момичето отказа да гледа към него, докато Гед, със сконфузено лице, но невъздържано продължи да отваря черупките една след друга.

Като свърши, той приближи до лодката в пещерата. Тя лежеше с носа напред и няколко трупи от плавей я крепяха на пясъка. Снощи Тенар възприе лодката с недоверие, без да разбира какво е това. Бе много по-голяма, отколкото си представяше лодките, три пъти по-дълга от собствения ѝ ръст. Беше пълна с предмети, чието предназначение ѝ бе неизвестно и ѝ изглеждаше заплашително. От двете страни на предната част (която ние наричаме нос) личеше по едно изрисувано око. И в своя полусън Тенар имаше усещането, че лодката се визира в нея.

Гед известно време рови и се върна с пакет черен хляб, добре завит, за да се запази сух. Предложи ѝ голямо парче.

— Не съм гладна. Той погледна свъсеното ѝ лице. Остави хляба настрана, зави го както преди и седна на входа на пещерата.

— Приливът ще се отдръпне след около два часа. После ще можем да тръгнем — каза Гед. — Ти прекара неспокойна нощ. Защо сега не поспиш?

— Не ми се спи.

Той не отвърна. Седеше, обърнат в профил към нея, кръстосал крака в мрачната арка на скалите. Отвъд него се виждаше светло бушуващото, развълнувано море, както тя го наблюдаваше вътре от пещерата. Магьосникът не помръдваше. Беше застинал като самите скали. От него се излъчваше неподвижност, както пуснат във водата камък отделя кръгове. Мълчанието му не беше безсловесност, а нещо само за себе си, като мълчанието на пустинята.

Дълго след това Тенар се изправи и приближи до входа на пещерата. Той не помръдваше. Тя се взря в лицето му. То изглеждаше бакърено, неподвижно, тъмните му очи не бяха затворени, но сведени надолу, устата — успокоена.

Беше толкова далеч от нея, колкото самото море.

Къде ли се намираше сега? По какви пътища на духа се бе устремил? Тенар никога не би могла да го последва.

Накарал я беше да тръгне след него. Беше назовал името ѝ и тя покорно се отзова на повикването, както малкият, див пустинен заек

дойде от мрака при него. И ето че сега, когато притежаваше пръстена, сега, когато Гробниците бяха в развалини и тяхната жрица отрекла се завинаги, той не се нуждаеше от нея и отиваше някъде, където тя не можеше да го последва. Гед я бе измамил и щеше да я изостави в отчаяние.

Тенар протегна ръка и с рязко движение издърпа от колана му малкия стоманен нож, който му бе дала. Той помръдна не повече от ограбена статуя.

Острието на ножа беше дълго около четири инча, от едната страна наточено. Бе миниатюрен нож за жертвоприношения. Представляваше част от одеянието на Жрицата на Гробниците, което тя трябваше да носи заедно с обръча с ключовете, един пояс от конски косъм и някои други атрибути, чието предназначение не ѝ беше известно. Никога не бе използвала ножа за нищо, освен че в един от танците при новолуние го хвърляше и улавяше пред трона. Харесваше и този танц. Беше див, без никаква музика, само тактът на собствените ѝ нозе. Случвало и се бе да пореже пръстите си, когато го изпълняваше, докато овладя умението винаги да улавя дръжката му. Малкото острие бе достатъчно, за да пререже един пръст до кокала или пък артериите на врата. Тя ще продължи да служи на своите Повелители, въпреки че те я бяха предали и отхвърлили. Те ще напътят и водят ръката ѝ в последното действие на мрака. Те ще приемат жертвата.

Тенар се отправи към мъжа, криейки ножа отзад, зад хълбока си. Както бе застанала така, той бавно повдигна лице и я погледна. Имаше вид на човек, който се завръща много отдалеч и е станал свидетел на ужасни неща. Лицето му бе спокойно, но изпълнено с болка. Когато я погледна и започна да я вижда все по-ясно, изразът му се избистри. Най-сетне продума:

— Тенар — като за поздрав и протегна длан да докосне ивицата пробито и ваяно сребро на китката ѝ.

Направи го, сякаш да си вдъхне увереност, доверчиво. Не обърна никакво внимание на ножа в ръката ѝ. Погледна встрани към вълните, които се надигаха издълбоко към скалите, и произнесе с усилие:

— Време е... Време е да вървим. При звука на неговия глас гневът я напусна. Почувства се уплашена.

— Ще ги оставиш зад себе си, Тенар. Сега ще поемеш свободна — каза той, изправяйки се с ненадейна жизненост и пристегна отново наметката си. — Помогни ми за лодката. Тя е поставена върху трупи като валове. Така, блъскай... пак. Така, така, достатъчно. Бъди готова да влезеш вътре, когато ти кажа: „Скочи!“ Това място подвежда при отплаване. Още веднъж. Ето! Скачай! — и прехвърляйки се след нея, Гед я прихвана да не загуби равновесие, постави я на дъното на лодката, закрепил се с разкрасени крака, изправи се с греблата и оттласна корпуса навътре по една отливна вълна отсам скалите, покрай носа, който бучеше, окъпан в пана.

Щом излязоха от плитчините, той прибра греблата и стъпи до мачтата. Когато вече се намирал в лодката, тя и се стори твърде малка на фона на морето.

Гед вдигна платното. Всички приспособления изглеждаха продължително, силно износени, въпреки че избелялото червено платно бе много внимателно закръпено и лодката бе съвсем чиста и спретната. Те бяха като своя господар — доста пътували, видели сурово посрещане.

— Ето че сега — каза той, — сега сме далеч, сега сме на чисто, отпътувахме напълно, нали, Тенар? Не чувстваш ли?

Тя наистина го почувства. Една тъмна ръка беше отпуснала сърцето ѝ от доживотната си прегръдка. Но не изпитваше радостта, която бе усетила в планините. Захлупи глава с длани и заплака, бузите ѝ станаха солени и мокри. Плачеше за годините, загубени във веригите на ненужно зло. Плачеше от болка, защото бе свободна.

Започваше да разбира колко е трудна свободата. Свободата е тежък товар, бремене, огромно и странно, което духът не може да схване. Тя не е лека. Не е дар, който получаващ, а избор, който правиш, и изборът може да се окаже суров. Пътят води нагоре към светлината, но съсипаният пътник може никога да не достигне неговия връх.

Гед я остави да се наплаче и не ѝ каза нищо за утеха. Не проговори той и когато сълзите ѝ спряха и тя седна, възряна назад в ниската синя земя на Атуан. Лицето му беше сурово и бдящо, сякаш стоеше сам. Следеше платното и управлението, бърз и мълчалив, като гледаше все напред.

В следобедните часове той кимна вдясно от тях по посока на слънцето, накъдето плаваха сега:

— Това е Карего-Ат.

И Тенар проследи ръката му, съзирайки в далечината очертанията на възвишения, които се сливаха с облаците — големия остров на Бога-крал. Зад тях Атуан вече не се виждаше. Тежко ѝ беше на душата. Слънцето пулсираше в очите ѝ като златно чукче.

Следобедната им закуска бе сух хляб, пушена сушена риба, която се стори на Тенар с противен вкус, и вода от бурето на лодката, което предишната вечер Гед напълни от един извор на Облачния нос. Зимната привечер скоро спусна своята прохлада над морето. Някъде на север те зърнаха слаби отблясъци от жълтите огньове в далечните селища на Карего-Ат. Дватамата потънаха в омарата, надигнала се от вълните, и останаха сами в звездната нощ, в дълбоките води.

Тенар се бе свила на кърмата. Гед лежеше на носа, използвайки бурето за вода като възглавница. Лодката се движеше равномерно, ниските вълни леко се плискаха от двете и страни, макар че вятърът съвсем неуловимо полъхваше от юг. Тук, на открито, далеч от скалистите брегове, морето бе съвсем тихо; едва нашепваше само когато досегнеше лодката.

— Щом духа южен вятър, лодката на север ли се движи? — запита Тенар, шепнейки по подобие на морето.

— Да, ако не променим курса. Но аз съм изпратил в платната ѝ магически вятър в западна посока. До утре сутринта ще излезем от каргадските води. Тогава ще я оставя да плава по естествения вятър.

— Тя може ли да се самонасочва?

— Може — отвърна сериозно Гед. — Ако се напъти правилно. Не ѝ е необходимо много. Била е в открито море отвъд най-далечния остров на Източния разлив, била е в Селидор, където е загинал Ерет-Акбе, далеч на запад. Мъдра, опитна лодка е „Взор“. Човек може да ѝ се довери.

Тенар лежеше в лодката, движена от магия над огромните дълбини, и гледаше нагоре в мрака. През целия си живот бе гледала в мрака, но сега той беше различен — просторният мрак на морската нощ. Нямаше таван, нямаше край. Простираше се отвъд звездите.

Движеха го неземни сили. Съществувал бе преди светлината, щеше да продължи да съществува и след нея. Съществувал бе преди живота, щеше да продължи да съществува и след него. Той се простираше отвъд злото.

Тя проговори в тъмата:

— Тук, в това море, ли се намира онзи малък остров, където си получил талисмана?

— Да — чу се в отговор гласът му. — Някъде тук, може би на юг. Не съм го откривал втори път.

— Аз зная коя е старицата, дето ти е дала пръстена.

— Така ли?

— Разказвали са ми историята. Когато бях обучавана за Първа жрица. Най-напред ми я разправи Тара в присъствието на Косила, а след това по-пълно, когато бяхме сами. Тогава ми говори за последен път, преди да умре. Имало една благородна династия в Хупун, която се опълчила срещу разбунтувалите се върховни жреци в Авабат. Основател на династията бил крал Торег и сред съкровищата, които оставил на своите наследници, бил полупръстенът, който Ерет-Акбе му дал.

— Това наистина е записано в „Подвизите на Ерет-Акбе“. Там се казва... на твоя език, Тенар, там се казва: "Когато пръстенът се счупил, половината останала в ръцете на Върховния жрец Интатин, а другата половина — в ръцете на героя. И Върховният жрец изпратил счупената половина на Безименните, на Древните в земята на Атуан и тя лотънала в мрака, в неведоми места. Но Ерет-Акбе дал счупената половина в ръцете на девойката Тиарат, дъщеря на мъдрия крал, с думите: „Нека тази половинка остане на светло, като-моминска зестра, нека остане на тази земя, докато бъде съединена.“ Така казал героят, преди да отплава на запад.

— И тъй, полупръстенът се предавал от една дъщеря на друга н династията през всичките тези години. Но когато върховните жреци се самопровъзгласили за Жреци-кrale и после, когато Жреците-кrale образували империята и започнали да се наричат Богове-кrale, династията на Торег все повече отслабвала и обеднявала. И накрая, така рече Тара, от потомството на Торег останали само двама, две малки деца, момче и момиче. Богът-крал от Авабат по онова време бил бащата на този, който управлява сега. Той откраднал малчуганите от двореца им в Хупун. Имало пророчество, че един от потомците на Торег ще доведе до падането на империята и това го карало да се страхува. Разпоредил да отвлечат децата, да ги заведат на самотен остров някъде насред морето и да ги зарежат там само с дрехите на

гърба им и малко храна. Страхувал се да ги убие с нож, да ги удуши или отрови. Те били от кралска кръв, а убийството на крале носи проклятие даже върху боговете. Наричали се Енсар и Антила. Пръстена ти е дала Антила. Той дълго мълча.

— Така историята става цяла. Както стана цял пръстенът. Но това е жестока история, Тенар. Тези малки деца, островът, старецът и старицата, които видях... Те почти не познаваха човешката реч.

— Ще те помоля нещо — каза тя. — Аз не искам да ходя във Вътрешните земи, в Хавнър. Мястото ми не е там, в големите градове, сред непознати хора. Мястото ми не е на никоя земя. Аз предадох народа си. Аз нямам народ. Извърших голямо зло. Остави ме сама на някой остров, както са били оставени кралските деца, но остров самотен, където няма хора, където няма никого. Остави ме и занеси пръстена в Хавнър. Той принадлежи на тебе, не на мен. Както и на твоя народ. Остави ме сама със себе си.

Бавно, постепенно, но за нея изненадващо изгря светлина, която изглеждаше като бледа луна в мрака — магическата светлина, явила се по негова воля. Висеше на върха на жезъла, изправен в ръцете му, докато той седеше на носа, загледан в Тенар. Светлината озаряваше със сребрист блясък долния край на мачтата, планшира, дъските и лицето на магьосника. Погледът на Гед бе насочен към Тенар.

— Какво зло си сторила ти?

— Заповядах трима души да бъдат оставени заключени в една стая под трона и уморени от глад. Те умряха от глад и жажда и бяха заровени в Подземието. Надгробните камъни покриха гробовете им.

Тя млъкна.

— Има ли още нещо?

— Манан.

— Неговата смърт тежи на моята душа.

— Не. Той умря, защото ме обичаше и ми беше верен. Мислеше си, че ме закриля. Той задържа мечата си над моята шия. Когато бях малка, когато плачех, се държеше мило с мене. — Тенар отново млъкна, понеже сълзите и напиреха, а не искаше повече да плаче. Ръцете ѝ бяха впити в черните дипли на робата.

— Аз не бях добра с него никога — продължи тя. — Няма да дойда в Хавнър. Няма да тръгна с тебе. Намери някой остров, където

не идва никой, и ме заведи там, остави ме. Злото трябва да се заплаща. Аз не съм свободна.

Меката светлина, посивяла от морската мъгла, блещукаше помежду им.

— Чуй, Тенар. Чуй ме внимателно. Ти си била само съдина на злото. Сега злото се е изляло навън. С него е свършено. Заровено е в собствения си гроб. Ти не си създадена за жестокост и мрак. Създадена си да носиш светлина, като горящ фенер, който съхранява и отдава своя пламък. Аз открих фенера незапален. Няма да го оставя на някой пустинен остров като нещо намерено и захвърлено. Ще те заведа в Хавнър и ще кажа на принцесата на Землемория: „Погледни! В мястото на мрака аз открих светлината и нейното възплъщение. Чрез нея едно древно зло бе разбито. Чрез нея бях изваден от гроба. Чрез нея счупеното бе съединено и където цареше омраза, ще се възцари мир.“

— Няма да дойда — извика Тенар в агония. — Не мога. Това не е истина!

— И после — тихо продължи той — ще те отведа далеч от принцовете и богатите господари; защото е истина, че мястото ти не е там. Ти си твърде млада и твърде мъдра. Ще отидем в моята земя, в Гонт, където съм роден, при моя стар повелител Оджиън. Наричат го Мълчаливия. Живее в малка къщичка на големите скали в Ри Алби, високо над морето. Има кози и парче земя. През есента се скита из острова сам, в горите, по склоновете на планините и речните корита. Някога, когато бях по-млад от тебе, живеех при него. Не останах задълго, защото нямах мъдростта да остана. Поех в търсене на злото и наистина го намерих... Но ти идваш, избягала от злото, потърсила свобода. Ти се нуждаеш от мълчание, докато откриеш своя път. При Оджиън ти ще срещнеш добротата и мълчанието, Тенар. Там огънят на фенера ще се стаи за известно време от вятъра. Приемаш ли?

Морската мъгла се прокрадваше сива между лицата им. Лодката леко се издигаше по дължината на вълните. Наоколо им бе нощта, а под тях — морето.

— Да — каза тя с дълбока въздишка. И след време добави:

— Искам да стигнем там по-скоро... Да можехме да отидем сега.

— Няма да трае дълго, малката ми.

— Ще идваш ли понякога там?

— Когато мога, ще идвам.

Светлината угасна. Всичко около тях потъна в мрак.

Подир изгревите и залезите, подир тихите дни и ледените ветрове на това зимно плаване те се озоваха във Вътрешно море. Преминаха оживените морски пътища край грамадните кораби, достигайки пролива Ебавнор, и навлязоха в залива, заключен в сърцето на Хавнър.

Прекосяха го и стигнаха голямото хавнърско пристанище. Видяха белите кули и целия град, бял и лъчист в снега. Стрехите на мостовете и алените покриви на къщите бяха покрити със сняг и платната на стотиците кораби в пристанището блестяха на зимното слънце целите в скреж. Новината за пристигането им бе дошла преди тях, защото кърпените червени платна на „Взор“ бяха добре известни по тези морета. Огромна тълпа се бе стекла на заскрежения вълнолом и боядисаните вимпели скърцаха под ведрия, студен вятър над главите на хората.

Тенар седеше изправена на кърмата в прокъсаното си черно наметало. Поглеждаше халката на китката си, после претъпкания, пъстроцветен бряг, дворците и високите кули. Тя вдигна дясната си ръка и слънцето просветна в среброто на пръстена. По вятъра долетяха одобрителни възгласи. смътни и радостни над развълнуваното море. Гед докара лодката до брега. Стотици длани се протегнаха да докоснат въжето, с което захвърли котвата. Той скочи на пристана и се обърна, за да ѝ подаде ръка.

— Ела — каза ѝ магьосникът усмихнат и тя се изправи и тръгна.

Вървеше със сериозно лице до него по белите улици на Хавнър, държейки се за ръката му като дете, което се прибира у дома.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.